

Τ. Ε. Ι. ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

**« Η συμβολή της Κοινωνικής Εργασίας στην Ελληνική
Αστυνομία »**

Σπουδάστριες

1. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Πωλίνα

2. ΔΑΚΟΥΡΑ Γεωργία

Εποπτεύον καθηγητής κ. ΖΕΡΒΑΣ

ΠΑΤΡΑ Ιανουάριος 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	Σελ.4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	Σελ.5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	Σελ.6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι – ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

A. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	Σελ.8
Βιολογικές θεωρίες.	Σελ.12
Θεωρίες μάθησης και συμπεριφοράς.	Σελ.12
Ψυχαναλυτικές θεωρίες.	Σελ.13
Γνωστικές θεωρίες	Σελ.13
Θεωρία των ρόλων.	Σελ.14
Άλλες προσεγγίσεις.	Σελ.15
B. ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	Σελ.15
1. Οι ανάγκες του ανθρώπου	Σελ.16
Αιτιολογικοί συσχετισμοί στη διαμόρφωση αναγκών	Σελ.18
2. Κοινωνικά δικαιώματα και κοινωνική εργασία.	Σελ.19
Γ. ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	Σελ.20
Πρόληψη παραπτωματικότητας	Σελ.20
Επίπεδα παρέμβασης στη διαδικασία πρόληψης.	Σελ.24
Παράγοντες πρόληψης της αποκλίνουσας συμπεριφοράς	Σελ.25

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ – Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

A. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	
Παλιά και ....τώρα	Σελ.28
1. Η Αστυνομία στη Ελλάδα κατά την αρχαιότητα	Σελ.28
α. Αστυνομία της Αθήνας	Σελ.28
β. Η Αστυνομία της Σπάρτης	Σελ.31
2. Η Αστυνομία κατά τη Ρωμαϊκή, Βυζαντινή περίοδο και κατά την Τουρκοκρατία.	Σελ.33
3. Οι αστυνομικοί θεσμοί του νεότερου Ελληνικού κράτους	Σελ.36
B. Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ	Σελ.39
Θεσμικό πλαίσιο αποστολής της ΕΛ.ΑΣ.	Σελ.40
Ο κοινωνικός ρόλος της Αστυνομίας	Σελ.41
Ένταξη Κοινωνικών Λειτουργιών στα Σώματα Ασφάλειας	Σελ.44
Σχέδια ανάπτυξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης	Σελ.47
Θεμελιώδεις στόχοι της Ελληνικής Αστυνομίας	Σελ.48
Σχέσεις Αστυνομίας – κοινού.	Σελ.49
Συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς και Όργανα της Ε.Ε.	Σελ.51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ – Η ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

A. ΑΙΤΙΑ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	Σελ.54
1. Βιολογικά	Σελ.55
2. Ατομικά	Σελ.57
3. Κοινωνικά	Σελ.59
4. Σχέση επιθετικότητας - εγκληματικότητας	Σελ.62
B. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	Σελ.64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV- ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

A. ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΕ Α.Τ. ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ(ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)	Σελ.69
B. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛ.ΑΣ. (ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Ο.Α.Ε.Δ.)	Σελ.73
1. Φάσεις εφαρμογής Προγράμματος	Σελ.73
2. Καθήκοντα επιστημόνων προγράμματος	Σελ.76
3. Αξιολόγηση Προγραμμάτων	Σελ.78
4. Συνεντεύξεις	Σελ.78
5. Νομικές διατάξεις πρόσληψης επιστ. προσωπικού στην ΕΛ.ΑΣ.	Σελ.88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V – ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

1. Ιστορικό Έρευνας	Σελ.91
2. Σκοπός Έρευνας	Σελ.91
3. Μέθοδος – Ερευνητικά εργαλεία	Σελ.92
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	Σελ.92
ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΝΟΨΗ	Σελ.96
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	Σελ.97
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	Σελ.102

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το συγκεκριμένο θέμα, προς εκπόνηση πτυχιακής εργασίας, επιθυμούμε εξ' αρχής να αναφέρουμε ότι ο λόγος που επιλέχθηκε, δεν είναι ούτε απλά διαδικαστικός ούτε και επειδή θέλουμε να πρωτοτυπήσουμε. Για μας αποτελεί, ενδιαφέρον αντικείμενο απασχόλησης, εξαιτίας της πληθώρας των τομέων εργασίας και από την άλλη πλευρά (την αντιφατική), της μη αξιοποίησης επαρκούς επιστημονικού προσωπικού στις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, των λοιπών Σωμάτων Ασφάλειας, αλλά και των Ενόπλων Δυνάμεων.

Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού τόσο σε τοπικό επίπεδο (στις κοινότητες), όσο και σε περιφερειακό (στις κεντρικές Υπηρεσίες), αποδεικνύεται χρήσιμος και ίσως καταλυτικός, αφού οι τομείς δράσης των Υπηρεσιών αυτών απαιτούν συχνά λεπτούς χειρισμούς, που δεν είναι δεδομένοι πάντα, ακόμα και από τους έμπειρους υπαλλήλους των Υπ. Δικαιοσύνης και πρώην Δημόσιας Τάξης (νυν Εσωτερικών), λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι παιδεύονται και δρουν με διαφορετικό προσανατολισμό απ' ότι οι Κοινωνικοί επιστήμονες.

Αυτό το κομμάτι όμως, θα επιχειρηθεί να αναλυθεί παρακάτω, αν και πρέπει να προσθέσουμε σ' αυτό το σημείο, πως λόγω της περιορισμένης εμπειρίας και μάλιστα καταγεγραμμένης, όσον αφορά στην Κοινωνική Εργασία σ' αυτό τον χώρο, δυσκολευτήκαμε να βρούμε αρκετό κατάλληλο υλικό, ώστε να καλύψουμε τις απαιτήσεις και τις ανάγκες μιας τέτοιας εργασίας.

Ενεργώντας λοιπόν στο μέτρο του εφικτού, προσωπικά το αποτέλεσμα μας ικανοποιεί μα περισσότερο μας ευχαρίστησε η διαδικασία εύρεσης και συγχρόνως μάθησης πλευρών του συστήματος της Ελληνικής Αστυνομίας, σε συνδυασμό πάντα και συνάρτηση με το πεδίο και το ρόλο της Κοινωνικής Εργασίας.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κάτω από την πίεση των ραγδαίων εξελίξεων σε εθνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο, βιώνουμε κρίση των αξιών, αύξηση της εγκληματικότητας και πληθώρα κοινωνικών προβλημάτων. Αυτό, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η Ελληνική Αστυνομία δεν έχει τη συνδρομή και βοήθεια ειδικών επιστημόνων, την καθιστούν σχεδόν αδύναμη στο να είναι σε θέση να ανταποκριθεί με πληρότητα και να επιτελέσει το κοινωνικό έργο και αποστολή της.

Το θέμα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία είναι αυτό ακριβώς: η συμβολή των Κοινωνικών Επιστημών, και ιδίως της Κοινωνικής Εργασίας, ως εργαλείο για την πραγμάτωση του έργου της Ελληνικής Αστυνομίας, στο πλαίσιο του κοινωνικού της ρόλου.

Η παρούσα εργασία αποτελείται από:

A) την εισαγωγή, στη οποία γίνεται αναφορά στο περιεχόμενο της εργασίας και κατευθύνει τον αναγνώστη στην περαιτέρω μελέτη του περιεχομένου της.

B) το κύριο μέρος, στο οποίο περιλαμβάνονται πέντε (5) κεφάλαια και ειδικότερα:

- Το 1^ο κεφάλαιο αναφέρεται εισαγωγικά στη συμπεριφορά του ανθρώπου, στις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των ανθρώπων, καθώς επίσης στα μέτρα που λαμβάνονται για την πρόληψη της αποκλίνουσας συμπεριφοράς, όπως και στους παράγοντες που συμβάλλουν στην πρόληψη της παραβατικότητας.

- Στο 2^ο κεφάλαιο παρουσιάζεται μια ιστορική αναδρομή της Αστυνομίας στη Χώρα μας από την αρχαιότητα, ως την εποχή μας. Επίσης καταγράφεται η αποστολή και ο κοινωνικός ρόλος της Αστυνομίας όπως είναι σήμερα. Ακόμα επισημαίνεται η σπουδαιότητα ένταξης Κοινωνικών Λειτουργιών στα σώματα ασφάλειας.

- Στο 3^ο κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα αίτια της παραβατικής συμπεριφοράς και επιχειρείται η ανάλυσή τους. Επίσης γίνεται μία εκτενής αναφορά στην επιθετικότητα, στα αίτια και τις μορφές της και ακόμα στην πολιτική αντιμετώπισής της παραβατικότητας, όπως και στους σκοπούς της.

- Το 4^ο κεφάλαιο αναφέρεται στο ζήτημα της πρακτικής της κοινωνικής εργασίας στην Ελ. ΑΣ. και περιγράφεται η περίπτωση του Α.Τ. Χαλανδρίου όπου και έγινε η

αρχή (το 1994), ύστερα από πρόταση της Κοινωνικής Υπηρεσίας του οικείου Δήμου. Το τέλος δόθηκε κατόπιν αρνητικής απάντησης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Επίσης γίνεται αναφορά στα Προγράμματα απασχόλησης Κοινωνικών Λειτουργών και Ψυχολόγων στην ΕΛ. ΑΣ. που υλοποιήθηκαν τα έτη 2001 και 2002, στην επιτυχία που είχαν, καθώς και καταγράφονται οι απόψεις εμπλεκόμενων στελεχών μέσα από συνεντεύξεις που παραχώρησαν στις συγγράφουσες την παρούσα εργασία.

Τέλος καταγράφονται οι νομικές διατάξεις, στο πλαίσιο των οποίων είναι δυνατή η πρόσληψη και η απασχόληση στην ΕΛ. ΑΣ. των παραπάνω ειδικών επιστημόνων.

- Το 5^ο κεφάλαιο αναφέρεται στο ιστορικό της έρευνας, στη δυσκολία που αντιμετωπίσαμε στην πρόσβασή μας προς άντληση πληροφοριών, στο σκοπό της διενεργηθείσας έρευνας, στη μεθοδολογία και στα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για τη συγγραφή, καθώς επίσης στα συμπεράσματα και στις προτάσεις που αυτά οδηγούν.

Τέλος καταχωρείται η σύνοψη της συγγραφής, στην οποία σαφώς αναφέρεται πως η Ελληνική κοινωνία «τελεί εν αναμονή» μέχρις ότου η κοινωνική εργασία ως επιστήμη και η Ελληνική Αστυνομία ύστερα από κατάλληλο συνδυασμό, διαγράψουν σε μόνιμη βάση κοινή πορεία στο ζήτημα της πρόληψης της εγκληματικότητας.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε πολύ τον εποπτεύοντα καθηγητή μας κ. ΖΕΡΒΑ για την προθυμία του και τις πολύτιμες κατευθύνσεις που μας έδωσε κατά τη συγγραφή της παρούσας εργασίας, οι οποίες πραγματικά στάθηκαν οδηγός στην προσπάθειά μας. Επίσης ευχαριστούμε πολύ τις Κοινωνικούς Λειτουργούς και τον αξιωματικό της Ελληνικής Αστυνομίας για τις συνεντεύξεις που μας παραχώρησαν και τις παραινέσεις - συμβουλές τους, οι οποίες μας έδωσαν δύναμη για συνέχεια.....

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

A. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

B. ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Γ. ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ

A. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Οι άνθρωποι πραγματοποιούν τις ενέργειές τους μέσα σε ένα συγκεκριμένο κάθε φορά χωροχρονικά περιβάλλον. Το ερώτημα που χρήζει απάντησης είναι, αν αυτές οι ενέργειες είναι αποτέλεσμα των περιβαλλοντικών συνθηκών και κατ' επέκταση η ευθύνη γι' αυτές είναι μειωμένη ή αντίθετα το άτομο επιδρά στο περιβάλλον και επομένως έχει την ευθύνη των πράξεών του. Υπάρχει επίσης η άποψη ότι οι ενορμήσεις, ίσως και οι επιθυμίες, του κάθε ατόμου είναι προσδιορισμένες από γενετικούς και βιολογικούς παράγοντες.

Από τα βάθη της ιστορίας υπάρχει η διχογνωμία εάν οι κληρονομικοί, γενετικοί, βιολογικοί παράγοντες έχουν την κύρια ευθύνη για την διαμόρφωση της ανθρώπινης συμπεριφοράς ή αντίθετα το φυσικό περιβάλλον, οι κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες διαμορφώνουν την προσωπικότητα, την συμπεριφορά και τις ενέργειες των ανθρώπων. Μπορούμε να περιορίσουμε την πληθώρα των παραγόντων σε δύο μεγάλες κατηγορίες στους γενετικούς και στους περιβαλλοντικούς. Οι Αγγλοσάξονες χρησιμοποιούν την έννοια Nature or Nurture (φύση ή ανατροφή).

Η διαπίστωση, ότι ιδιαίτερα σωματικά χαρακτηριστικά ενός θηλαστικού μπορεί να μεταδοθούν μέσω της κληρονομικότητας, έγινε για πρώτη φορά πριν 4.000

χρόνια στην αρχαία Βαβυλώνα όπου κατέγραφαν σε λίθους τη γενεαλογία αλόγων για να επιλέξουν τα καλύτερα εξ' αυτών. Στο δεύτερο μέρος του θρησκευτικού κώδικα των Εβραίων Ταλμούδ, υποδεικνύεται να μη γίνεται περιτομή στα άρρενα τέκνα, όταν οι μεγαλύτεροι αδελφοί εμφάνιζαν αιμορραγική διάθεση. Ο Αριστοτέλης επίσης είχε διαπιστώσει ότι ατομικά χαρακτηριστικά μεταβιβάζονται με ορισμένους νόμους, πριν ο Mendel διαπιστώσει τους νόμους της κληρονομικότητας.

Την άποψη, ότι οι άνθρωποι επηρεάζονται αποκλειστικά από το περιβάλλον υποστήριξαν πρώτοι οι Αρχαίοι Έλληνες στωικοί φιλόσοφοι, που τόνισαν ότι ο άνθρωπος γεννιέται ως «γραμματεῖον κενόν», όπως και ο διαπρεπής Άγγλος φιλόσοφος *J. Lock*, που ανέφερε τον 17^ο αιώνα ότι στην αρχή της ζωής, ο ψυχικός κόσμος εκάστου είναι «*tabula rasa*». Στον 20ο αιώνα, η θεωρία του Συμπεριφορισμού (*Behaviorism*) τόνισε επίσης με έμφαση ότι η διαμόρφωση της ψυχικής ζωής και συμπεριφοράς του κάθε ατόμου είναι αποτέλεσμα των επιδράσεων του περιβάλλοντος. Στα νεότερα χρόνια ο Γάλλος ερευνητής *L.de Maurpertuis* (1698- 1759) μελέτησε τον τρόπο κληρονομικής μεταβίβασης της πολυδακτυλίας στη γενεαλογία διαφόρων πασχόντων. Αποφασιστικής σημασίας έρευνες για τους νόμους της κληρονομικότητας πραγματοποίησε το 1865 ο Τσεχοσλοβάκος μοναχός – φυσιοδίφης *G. J. Mendel* (1827-1884). Μετά τον *Mendel* ανακαλύφθηκαν τα χρωμοσώματα και τα γονίδια.

Το 1954 ο *Crick* και ο *Watson* περιέγραψαν το **DNA (Δεσοζυ - ριβο - νουκλεϊνικό οξύ)** και έκτοτε τα θέματα της γενετικής αποτέλεσαν σημαντικό πεδίο κατανόησης των γενετικών ιδιοτήτων αλλά και των κληρονομούμενων σωματικών ή ψυχικών χαρακτηριστικών (Γ.Παπαδάτος). Η Δ. Παπαδάτου υποστηρίζει κι' αυτή, πως η προσωπικότητα και συμπεριφορά κάθε ατόμου οφείλεται στη δυναμική αλληλεπίδραση μεταξύ κληρονομικών δυνατοτήτων και ερεθισμάτων από το φυσικό και κοινωνικό - πολιτιστικό περιβάλλον του ατόμου, κανείς ωστόσο δεν μπορεί να καθορίσει «επακριβώς» το βαθμό στον οποίο οι παράγοντες καθορίζουν τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά (Δ. Παπαδάτου).

Ενώ όμως η γενετική μεταβίβαση σωματικών χαρακτηριστικών εύκολα έγινε αποδεκτή, για το θέμα της μεταβίβασης ψυχικών ιδιοτήτων ή ψυχικών διαταραχών υπήρξαν σημαντικές αντιστάσεις που συνεχίζονται σε μικρότερο βαθμό μέχρι σήμερα. Ο σαφής τρόπος γενετικής μετάδοσης μορφών νοητικής υστέρησης όπως το σύνδρομο *Down* (τρισωμία 21) αλλά και η αποδεδειγμένη

γενετική επιβάρυνση σε σοβαρά ψυχικές διαταραχές όπως η Μανιοκατάθλιψη και η Σχιζοφρένεια, τεκμηρίωσαν την ύπαρξη γενετικών παραγόντων στην εκδήλωση ψυχικών ιδιοτήτων ή διαταραχών.

Οι πρόσφατες επιστημονικές προσεγγίσεις για το ρόλο των γενετικών ή πολιτιστικών παραγόντων στην συμπεριφορά του ανθρώπου έχουν απομακρυνθεί από τη στείρα διχογνωμία και προσπαθούν να κατανοήσουν το ποσοστό συμμετοχής κάθε παράγοντα στην εκδήλωση μιας συγκεκριμένης ψυχικής ιδιότητας ή συμπεριφοράς. Επομένως το ζήτημα δεν είναι πλέον εάν επιδρά η βιολογία ή η εκπαίδευση, αλλά η διαπίστωση ότι συμμετέχουν και οι δύο παράγοντες. Το ζητούμενο κάθε φορά είναι πόσο συμμετέχει ο κάθε παράγοντας και κυρίως με ποιο τρόπο. Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η αλληλεπίδραση βιολογικών και πολιτιστικών παραγόντων δημιουργεί τρεις περιπτώσεις επιδράσεων ανάλογα με τη συγκεκριμένη κάθε φορά ψυχική ιδιότητα:

- Ιδιότητες με κυρίαρχο ρόλο την κληρονομικότητα και τους βιολογικούς παράγοντες
- Ιδιότητες με κυρίαρχο ρόλο των περιβαλλοντικών πολιτιστικών παραγόντων
- Ιδιότητες όπου επιδρούν και οι δύο παράγοντες

Οι περισσότερες ανθρώπινες συμπεριφορές ανήκουν στην τελευταία κατηγορία. Κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του ατόμου με τη συνεχή αλληλεπίδραση βιολογικών και κοινωνικών παραγόντων δημιουργείται η ιδιαίτερη προσωπικότητά του. Η συμπεριφορά του κάθε ατόμου είναι το εκάστοτε δυναμικό αποτέλεσμα μιας σειράς παραγόντων. Ο M. Eysenk (2000) αναφέρει 8 παράγοντες:

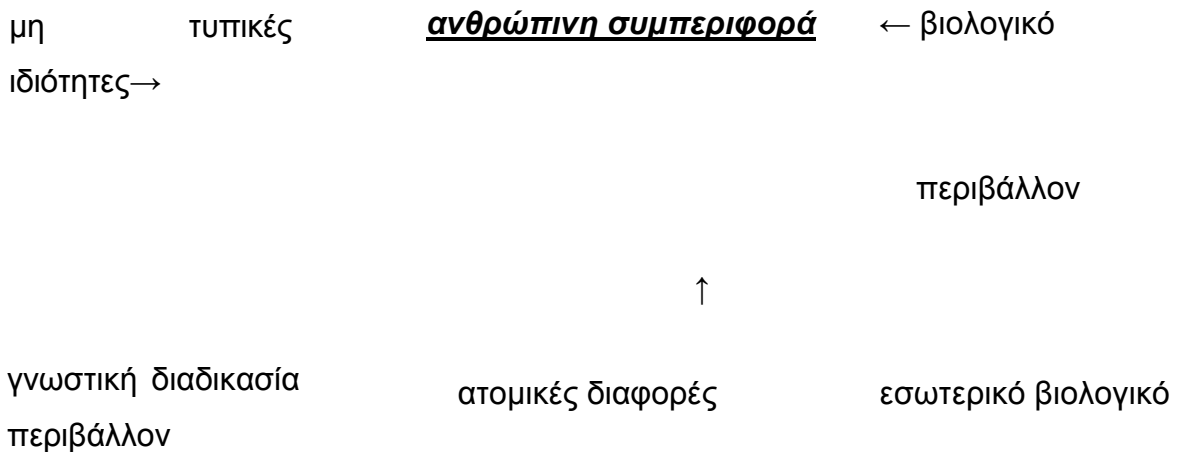
αναπτυξιακή διαδικασία

Αλληλεπίδραση

κοινωνικό περιβάλλον

συστημάτων

Ο τρόπος ανάπτυξης του ατόμου εξελίσσεται με την ηλικία, επηρεάζεται από τις βιολογικές του προδιαγραφές και μορφοποιείται από την επίδραση του περιβάλλοντος. Η ανάπτυξη είναι ένα «σύνολο» συστηματικών αλλαγών που υφίσταται το άτομο από τη στιγμή της σύλληψης μέχρι το θάνατό του. Οι αλλαγές που σημειώνονται κατά την εξέλιξη του ατόμου αφορούν τρεις διαφορετικές, αλλά αλληλοσυσχετιζόμενες πλευρές της ανθρώπινης ύπαρξης: τη βιοσωματική ανάπτυξη, τη γνωστική ανάπτυξη και την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη.

Η βιοσωματική ανάπτυξη αφορά την ανάπτυξη του σώματος και του εγκεφάλου. Έχει σχέση με τις αλλαγές των σωματικών χαρακτηριστικών και των ψυχοφυσιολογικών λειτουργιών π.χ. ανάπτυξη της όρασης, της ακοής ή των κινητικών δεξιοτήτων.

Η γνωστική ανάπτυξη αφορά τις αλλαγές που συντελούνται στις γνωστικές λειτουργίες, π.χ. αντίληψη, μνήμη, μάθηση, σκέψη, ικανότητα λύσης προβλημάτων. Αναφέρεται δηλαδή σε λειτουργίες που επιτρέπουν στο άτομο την κατανόηση του κόσμου και τη δυνατότητα λύσης των προβλημάτων που τίθενται.

Η ψυχοκοινωνική ανάπτυξη αφορά τις αλλαγές της προσωπικότητας και των διαπροσωπικών σχέσεων που επιτελούνται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Οι αλλαγές σχετίζονται με τα κίνητρα, τα συναισθήματα, και με πλευρές της προσωπικότητας όπως αλλαγές στις κοινωνικές δεξιότητες, στην ανάληψη κοινωνικών ρόλων, οικογενειακών, επαγγελματικών, κοινωνικών, κλπ (Γ. Παπαδάτος).

Τι ορίζουμε ως προσωπικότητα όμως;

Ένας γενικός ορισμός την αναφέρει «ως τον χαρακτηριστικό τρόπο με τον οποίο ένα άτομο σκέπτεται, αισθάνεται και συμπεριφέρεται. Αποτελεί ένα σύνθετο σχήμα συμπεριφοράς, που αναπτύσσει κάθε άτομο συνειδητά και ασυνείδητα σαν τρόπο ζωής ή τρόπο ύπαρξης κατά τη διαδικασία προσαρμογής του στο περιβάλλον» (Δ. Παπαδάτου). Έχουν διατυπωθεί αρκετές θεωρίες που φιλοδοξούν να δώσουν απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα. Οι 5 θεωρίες για τα αίτια της ανάπτυξης του ατόμου παρουσιάζονται από τις H. Bee και S. Mitchell (1984) (Γ. Παπαδάτος).

Βιολογικές θεωρίες

Υποστηρίζουν ότι ο κύριος παράγοντας που καθορίζει την ανάπτυξη και την συμπεριφορά του ατόμου είναι το γενετικό υλικό. Η ανάπτυξη γίνεται επειδή είναι προγραμματισμένο γενετικά το άτομο από τον καιρό που θα γεννηθεί.

Ο άνθρωπος έχει 2 ειδών κύτταρα: τα σωματικά και τα γενετικά. Τα γενετικά είναι «αθάνατα», τα άλλα είναι θνητά. Μέσω των γενετικών κυττάρων διαιωνίζεται το ανθρώπινο είδος. Γενετικά υπάρχει ένα ιδιαίτερο «**ταμπεραμέντο**» σε κάθε άτομο π.χ. επιθετικότητα ή παθητικότητα. Το «ταμπεραμέντο» θα εκφραστεί στις αντιλήψεις, στους ρόλους, στην προσαρμογή, στις εμπειρίες. Οι βιολογικές θεωρίες υποστηρίζουν ότι οι βιολογικοί παράγοντες διαμορφώνουν το ίδιο το άτομο, αλλά παράλληλα επιδρούν και στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος.

Θεωρίες μάθησης και συμπεριφοράς

Οι θεωρίες της συμπεριφοράς, περιλαμβάνουν την **κλασική θεωρία του συμπεριφορισμού** και τη νεότερη θεωρία της **κοινωνικής μάθησης**. Οι κλασικές θεωρίες της συμπεριφοράς λένε ότι:

- ◆ Ο τύπος συμπεριφοράς κάθε παιδιού ή ενήλικα συσχετίζεται κυρίως με τα γεγονότα της ζωής του.
- ◆ Οι αλλαγές στη συμπεριφορά που γίνονται με την ηλικία θεωρούνται ως επακόλουθα των «επιβραβεύσεων» ή των «απορρίψεων» από το

περιβάλλον. - Οι ομοιότητες συμπεριφοράς σε διάφορες ηλικίες, είναι αποτέλεσμα του πολιτισμικού περιβάλλοντος.

Οι πιο σύγχρονες θεωρίες της **κοινωνικής μάθησης** υποστηρίζουν τα εξής:

♦ Ο τύπος της συμπεριφοράς μας είναι το αποτέλεσμα των επιδράσεων από τις προηγούμενες φάσεις της ζωής. - Η εμφάνιση κάποιας νέας συμπεριφοράς σε ένα παιδί είναι αποτέλεσμα της παρατήρησης των άλλων.

♦ Το τι μαθαίνει ένα παιδί μέσω της παρατήρησης εξαρτάται από τις νοητικές ικανότητες του συγκεκριμένου παιδιού. Το τι θα μάθει κανείς από την παρατήρηση εξαρτάται από το γνωστικό του υπόβαθρο. Η μάθηση δεν είναι παθητικό, αλλά ενεργητικό φαινόμενο, απαιτεί συμμετοχή του συγκεκριμένου ατόμου.

♦ Οι ομοιότητες στη συμπεριφορά του ατόμου διαφόρων ηλικιών είναι αποτέλεσμα του τρόπου που αντιμετωπίζεται κάθε κοινωνική ομάδα από την κοινωνία (Παπαδάτος).

Ο Ε. Γ. Παπαγεωργίου συμπληρώνει πως η Παυλοβιανή θεωρία και η εξελιγμένη μορφή της η συμπεριφοριολογία (behaviorism) είναι μια από τις σημαντικότερες θεωρήσεις της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Η συμπεριφορά αυτή που βασίζεται στη μάθηση μέσω των εξαρτημένων αντανακλαστικών εξυπηρετεί βασικά 2 θεμελιακούς στόχους: α) την αποφυγή του πόνου και β) την επιδίωξη της ηδονής. Αυτοί οι δύο στόχοι, είναι οι βασικές έμφυτες ανάγκες του ατόμου που αναζητούν την εκπλήρωσή τους στη ζωή (Ε. Γ. Παπαγεωργίου).

Ψυχαναλυτικές θεωρίες

Οι ψυχαναλυτικές θεωρίες υποστηρίζουν, ότι το άτομο βασίζει την ψυχολογική του ανάπτυξη και την ιδιαίτερη προσωπικότητα του σε ορισμένα βασικά ένστικτα και ενορμήσεις που έχει από τη γέννησή του. Οι βασικές προτάσεις της ψυχαναλυτικής θεωρίας είναι οι εξής:

- Το άτομο εστιάζεται κατά τη διάρκεια της ζωής του στην ικανοποίηση των

βασικών του ενστίκτων. - Κάθε άτομο περνά μέσα από μία σειρά ενστικτοειδών σταδίων στην πορεία ανάπτυξής του.

- Εάν οι απαιτήσεις κάθε ιδιαίτερου σταδίου ολοκληρωθούν, θα εξαρτηθεί από τα άτομα που αποτελούν το περιβάλλον κάθε ατόμου.
- Κάθε στάδιο που δεν ολοκληρώνεται, θα αφήσει λειτουργικά υπολείμματα, που θα παρεμβαίνουν για την ολοκλήρωσή τους στα επόμενα στάδια.

Γνωστικές θεωρίες

Ενώ στην ψυχαναλυτική θεωρία δίνεται έμφαση στις σχέσεις με τους ανθρώπους και στην προσωπικότητα του ατόμου, στη Γνωστική Θεωρία δίνεται σημασία στα αντικείμενα και στο περιβάλλον ανάπτυξης της σκέψης. Κύριος εκπρόσωπος της γνωστικής θεωρίας είναι ο J. Piaget, (1967). Οι βασικές προτάσεις, για την εξέλιξη του ατόμου, σύμφωνα με τη γνωστική θεωρία είναι οι εξής:

- Κάθε παιδί γεννιέται με μία βασική στρατηγική για την αλληλεπίδραση, που θα έχει με το περιβάλλον.
- Αλλαγές στην πρωταρχική στρατηγική, μπορούν να γίνουν όταν αποκτήσει νέες εμπειρίες. Από την αλληλεπίδραση με το περιβάλλον το άτομο αναπτύσσει θεωρίες και μοντέλα για την κατανόηση του κόσμου και του εαυτού του.
- Οι ειδικές μαθησιακές δεξιότητες συνδέονται με την ανάπτυξη του σώματος και του εγκεφάλου (Γ. Παπαδάτος).

Ο A. Ellis ανέπτυξε τη «λογικό - συναισθηματική θεραπεία» (**R.E.T. rational-emotive therapy**), σύμφωνα με την οποία το άτομο μπορεί να συμβάλλει στην τροποποίηση, όχι μόνο των αντιλήψεων που έχει για τον εαυτό του, τους άλλους και τη ζωή, αλλά και των συναισθημάτων και πράξεων του (Δ. Παπαδάτου).

Θεωρία των ρόλων

Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι σε κάθε κοινωνικό σύστημα, σε κάθε κοινωνία, σε κάθε πολιτισμό, δημιουργούνται κοινωνικοί ρόλοι που απαιτούν ορισμένα

συμπεριφορά από τα άτομα. Σύμφωνα με τη θεωρία υπάρχουν τέσσερις βασικές κατηγορίες κοινωνικών ρόλων:

- Οικογενειακοί ρόλοι: παιδιών, αδελφών
- Ρόλοι της ηλικίας: παιδί, έφηβος, γέρος
- Ρόλοι εργασίας: προϊστάμενος, υφιστάμενος
- Γενετήσιοι ερωτικοί ρόλοι: άνδρας, γυναίκα.

Συνοπτικά η θεωρία των ρόλων υποστηρίζει ότι:

- Αναπτυσσόμαστε μέσα από τους διαφορετικούς κοινωνικούς ρόλους
- Οι ρόλοι που αναλαμβάνουμε αλλάζουν στη διάρκεια της ζωής μας

Κάθε αλλαγή ρόλου ιδιαίτερα σε αλλαγές ρόλων που συνδυάζονται με ένταση ή δυσχέρεια, δημιουργεί κάποιες άσχημες καταστάσεις (Γ. Παπαδάτος).

Άλλες προσεγγίσεις

Ο Αυστριακός F. Heider ενδιαφέρθηκε για την τάση του κοινού ανθρώπου για φαινομενολογική ερμηνεία της αιτιότητας. Υπέθεσε ότι η τάση αντιπροσωπεύει δύο έμφυτες ανάγκες, που χαρακτηρίζουν το ανθρώπινο γένος: α) την ανάγκη να κατανοήσουμε ποιοι νόμοι διέπουν τα φαινόμενα του περιβάλλοντος, και β) την ανάγκη να ελέγξουμε τα φαινόμενα αυτά.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, ο Heider, ενδιαφέρεται για την κατανόηση των αιτίων των φαινομένων. Επομένως, η έννοια - κλειδί της θεωρίας του είναι η ανακάλυψη των αιτίων της συμπεριφοράς του άλλου. Ο Heider λοιπόν χωρίζει τα αίτια σε δύο κατηγορίες: εξωτερικά αίτια και εσωτερικά αίτια. Τα εξωτερικά αίτια χωρίζονται στις υποκατηγορίες, *φυσικό περιβάλλον* και *κοινωνικό περιβάλλον* (Δ. Γεώργας).

B. ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Παρά τη λαμπρότητα του τεχνικού πολιτισμού, οι συγκρούσεις μεταξύ των ανθρώπων, σήμερα, είναι πάρα πολλές και το άγχος της ζωής διαρκώς μεγαλώνει. Η εμπειρία των δύο τελευταίων πολέμων ήταν οδυνηρή και ακριβώς τ' αυτά τα οδυνηρά βιώματα των τελευταίων χρόνων γεννήθηκε η επιστήμη των ανθρώπινων σχέσεων. Μερικοί φωτισμένοι άνθρωποι συγκέντρωσαν την πείρα της ζωής και την διάρθρωσαν κατά επιστημονικό τρόπο. Στην αρχή, όπως σε κάθε

επιστήμη, έκαναν υποθέσεις και μετά ζήτησαν να τις επαληθεύσουν πειραματικά, για να βγάλουν πορίσματα και νόμους, όσο είναι δυνατό φυσικά, όταν μελετά κάποιος τους ανθρώπους και τα ανθρώπινα πράγματα.

Με τη βοήθεια της Ψυχολογίας και της Κοινωνιολογίας, το πρόβλημα μπήκε πάνω σε νέες βάσεις, ανοίχτηκε ένας καινούργιος ορίζοντας, με το σύνθημα να ξαναγυρίσουμε στον άνθρωπο και στις ανθρώπινες αξίες. Η επιτυχία στη ζωή εξαρτάται από το βαθμό της ικανότητας προσαρμογής του κάθε ατόμου. Η προσαρμογή αυτή προς το κοινωνικό περιβάλλον πρέπει να γίνει έτσι, ώστε να ευνοήσει την ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου. Το άτομο για να πετύχει μια αρμονική συμβίωση και συνεργασία με τους άλλους, πρέπει να γίνει δεκτό και να ενταχθεί σε μια κοινωνική ομάδα, μέσα στην οποία πρέπει να διατηρήσει και να αναπτύξει την ιδιαίτερη προσωπική του υπόσταση. Το άτομο και ομάδα συνυπάρχουν και αλληλοεπηρεάζονται. Η ένταξη αυτή του ατόμου στην ομάδα, για να είναι ικανοποιητικοί, πρέπει να εκπληρώνει, τόσο τις ανάγκες του, ως ατόμου, όσο και τις ανάγκες της κοινωνικής ομάδας, ως συνόλου.

1. Οι ανάγκες του ανθρώπου

Αναλύοντας τον άνθρωπο, βλέπουμε ότι έχει ανάγκες, που πρέπει να καλύψει για να ζήσει και αυτές πρέπει να τις ξέρουμε. Για να τις καλύψει αυτές τις ανάγκες, πρέπει να δράσει και παρακινείται στη δράση του από κίνητρα και πρέπει αυτά τα κίνητρα να τα ανακαλύψουμε. Κάθε άνθρωπος είναι προικισμένος με μερικές ικανότητες, που πρέπει να τις δούμε, για να τις αναπτύξουμε, με την κατάλληλη παιδεία. Ο άνθρωπος, μέσα στο περιβάλλον που ζει και ανάλογα με τις εμπειρίες και τα βιώματα που έχει, αναπτύσσει ορισμένες σχέσεις του και αυτές πρέπει να τις γνωρίσει. Και τέλος, στις σχέσεις του με τους συνανθρώπους του αναπτύσσει μια συμπεριφορά κι' αυτή πρέπει να την ερμηνεύσουμε. Αλλά για να συνάψω μια καλή σχέση με τον άλλον στην οικογένεια, στο σχολείο, στη δουλειά, στην κοινότητα, δεν αρκεί να γνωρίσω τον άλλον, πρέπει να γνωρίσω και τον εαυτό μου, κάνοντας την ίδια ανάλυση. Να δω, πρώτα εγώ, ποιος είμαι, και μετά να δω με ποιο άτομο θα μπορούσα περισσότερο να συνεργασθώ. Είπαμε προηγουμένως, ότι ο άνθρωπος έχει ανάγκες, που πρέπει να καλύψει.

Τι είναι όμως ανάγκη;

Ανάγκη σημαίνει μια κατάσταση στέρησης. Μόλις δημιουργηθεί αυτή η κατάσταση, μπαίνει σε ενέργεια μια κινητήρια δύναμη, που λέγεται ορμή, παρόρμηση, πάθος, επιθυμία, ένστικτο ή επείγουσα ανάγκη για να καλυφθεί η στέρηση αυτή. Αυτή η κινητήρια δύναμη ή τα κίνητρα, είναι διαφορετικής έντασης, ανάλογα με τη φύση της ανάγκης και το χαρακτήρα του ατόμου.

Τις ανάγκες θα μπορούσαμε να τις διακρίνουμε σε:

- ◆ Φυσιολογικές ανάγκες. Είναι οι ανάγκες από τις οποίες εξαρτάται η επιβίωσή μας.
- ◆ Ανάγκη για ασφάλεια.
- ◆ Ανάγκη αξιοπρέπειας, δηλαδή η πίστη ότι το άτομο έχει ανθρώπινα δικαιώματα, που πρέπει να έχουν την αποδοχή και το σεβασμό από τους άλλους.
- ◆ Ανάγκη της αναγνώρισης και επιδοκιμασίας. Ο άνθρωπος έχει ανάγκη να του αναγνωρίσουν την προσπάθεια του, κι ακόμη να γίνεται παραδεκτός, από το περιβάλλον του.
- ◆ Ανάγκη συνάντησης του άλλου φύλου.
- ◆ Κοινωνικές ανάγκες όπως:
  - ü Η ανάγκη να ανήκει κανείς κάπου.
  - ü Η ανάγκη γοήτρου και θέσης. Δεν αρκεί στον άνθρωπο να ανήκει σε μια ομάδα. Θέλει ακόμα να κερδίσει και γόητρο και θέση μέσα σ' αυτήν, δηλαδή μια θέση ιεραρχική και κοινωνική δομή, που επιφέρει αναγνώριση και προνόμια. Το γόητρο δεν αποκτάται με την επιβολή, είναι κάτι που κερδίζεται με την προσωπική αξία.
  - ü Η ανάγκη της ανθρώπινης περιπέτειας.

Όλες οι ανάγκες που αναφέρονται πιο πάνω, αφορούν στην εξυπηρέτηση του ίδιου του ατόμου. Λόγω όμως της πνευματικής του φύσης, ο άνθρωπος έχει να

καλύψει και την ανάγκη να ξεφύγει από τον εαυτό του, να προσέξει τον άλλον, να κατανοήσει τον άλλον και να τον εξυπηρετήσει. Είναι η ανάγκη της προσφοράς. Η προσφορά είναι ένα υπερατομικό βίωμα. Οι στάσεις (θετικές ή στάσεις καλής θέλησης και αρνητικές ή κακής θέλησης) προσδιορίζουν και τη συμπεριφορά του ατόμου(Δ.Μητρόπουλος). Δ.Μητ

Αιτιολογικοί συσχετισμοί στη διαμόρφωση αναγκών

Ακάλυπτη ανάγκη υπάρχει, όταν συντρέχουν οι ακόλουθες συνθήκες:

- Ø Αναγνώριση ενός προβλήματος, μιας οργανικής ή ψυχολογικής δυσλειτουργίας ή μιας ανεπιθύμητης κοινωνικής εξέλιξης.
- Ø Διαπίστωση ότι οι πιθανές ικανοποιητικές λύσεις δεν είναι προσιτές, είναι προς το παρόν ανεπαρκείς ή απουσιάζουν από την κοινότητα.
- Ø Αναγκαιότητα για ανακατανομή υπαρχόντων πόρων και μέσων ή και κατάλληλων νέων πόρων (Χ. Βάγια, «Οι κοινωνικές ανάγκες στις αγροτικές περιοχές της Ευρώπης», Εκλογή, Ιουλ.1987, σελ114).

Το συμπέρασμα είναι, ότι κάθε συμπεριφορά έχει μια αιτία, είτε εσωτερική, προερχόμενη από το ίδιο πρόσωπο (π.χ. ένα άτομο είναι εγωιστής), είτε εξωτερική προερχόμενη από το περιβάλλον (από την κατάσταση δημιουργείται). Μεταξύ αυτών των δύο υπάρχει μεγάλη αλληλοεπίδραση και αποτέλεσμα αυτής είναι η συμπεριφορά. Το ανικανοποίητο των αναγκών είναι πηγή φόβων και ανησυχιών, που εκδηλώνονται στη συμπεριφορά με επιθετικότητα, εχθρότητα, μνησικακία, με σατραπισμό, με υπαναχωρήσεις, έμμονες ιδέες και με αντικοινωνικές, πεισματικές, άκαμπτες στάσεις.

Ο φόβος είναι κάτι το συγκεκριμένο, προέρχεται δηλαδή από μια συγκεκριμένη αιτία, ενώ η ανησυχία είναι ένας αόριστος φόβος. Η ανησυχία εκφράζει μια απειλή αξιών, τις οποίες το άτομο θεωρεί ζωτικές για την ύπαρξη του σαν προσωπικότητα. Η ανησυχία αυτή καταστρέφει την απόδοση, γιατί δημιουργεί μυϊκή ένταση. Όμως για την πρόοδο του ατόμου χρειαζόμαστε μια δημιουργική ανησυχία. Όλο το μυστικό της επιτυχίας είναι να τις χειρίζεται τις ανησυχίες δημιουργικά, ώστε να οργανώνεται καλύτερα και να προετοιμάζεται, για να τις

αντιμετωπίσει καλύτερα (Δ. Μητρόπουλος και η «Οικουμενική διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου» βλ. Παράρτημα 1).

2. Κοινωνικά Δικαιώματα και Κοινωνική Εργασία

Η Κοινωνική Εργασία δεν αποτελεί έκφραση μιας συγκεκριμένης πολιτικής επιλογής. Είναι ανεξάρτητη επιστήμη αφιερωμένη στην προώθηση των βασικών ανθρωπίνων αξιών και υπόκειται σε αλλαγές και εξελίξεις, βάσει επιστημονικών διεργασιών, όπως και κάθε άλλη επιστήμη. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί αποτελούν μέρος της κοινωνικής δομής και εργάζονται εντός και εκτός θεσμών και συστημάτων, είτε αυτά αφορούν την Πρόνοια, είτε την Υγεία, είτε την Εργασία.

Σ' αυτή τους την αποστολή το περιεχόμενο της δραστηριότητας τους είναι τα ανθρώπινα δικαιώματα και ιδιαίτερα τα κοινωνικά. Η Κοινωνική Εργασία επιδιώκει τη συνεργασία κράτους - κοινωνίας στα πλαίσια μιας κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας, που να εξελίσσεται με προορισμό πάντοτε την κοινωνική ισότητα και την απελευθέρωση του ανθρώπου από την εξάρτηση και την ανασφάλεια. Μεταξύ άλλων, η λειτουργική αποστολή των κοινωνικών δικαιωμάτων συνίσταται στη δημιουργία ή αποκατάσταση της ισότητας ευκαιριών μεταξύ πολιτών και στην προάσπιση του δικαιώματος του πολίτη να έχει πρόσβαση σε οποιαδήποτε προσωπική πληροφορία τον αφορά. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί εργάζονται ως σύμβουλοι και επιμορφωτές, για να βοηθήσουν τον πολίτη να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες ή να επιδιώξει την επέκτασή τους και στην δική του περίπτωση (Χ. Βάγια, «Κοινωνικά δικαιώματα και κοινωνική εργασία. Συγκλίνουσες αρχές και επιδιώξεις», Εκπαιδευτικό βοήθημα Κ.Ε.Κ.ΙV.).

Η Κοινωνική Εργασία συχνά είναι ένα είδος πυροσβεστικής υπηρεσίας ή νοσοκόμου που καλείται να δράσει, όταν ήδη ξεσπάσει κάπου φωτιά ή υπάρχουν τραυματίες. Ο Jouhy χαρακτηρίζει την πυροσβεστική υπηρεσία, τις πρώτες βοήθειες αλλά και την Κοινωνική Εργασία σαν «αντιδραστικούς θεσμούς».

Ενεργοποιούνται δηλαδή μόλις συμβεί κάπου μια βλάβη και μετά την αποκατάστασή της αποσύρονται και ασχολούνται πλέον με ένα έργο γενικής ή ατομικής ενημέρωσης και προειδοποίησης. Η εναλλακτική λύση για τον Khella δεν αποτελεί την «κατάργηση της Κοινωνικής Εργασίας» αλλά την

«Κοινωνική Εργασία από κάτω». Με αυτή τη μορφή της Κοινωνικής Εργασίας ο Khella θέλει να βελτιώσει την αντίσταση των ενδιαφερομένων και να τους διαπαιδαγωγήσει «να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά καταστάσεις σύγκρουσης». Σ' αυτή τη μορφή Κοινωνικής Εργασίας ο Khella δικάίως βλέπει μια εποικοδομητική προσέγγιση, διότι αποσκοπεί στην αντίληψη και αλλαγή της κοινωνικής πραγματικότητας εκ μέρους των ενδιαφερομένων σε μια εναλλακτική διαδικασία δράσης και αξιολόγησης. Συνεπώς ή Κοινωνική Εργασία που οδηγεί στην παθητική προσαρμογή του ατόμου πρέπει να αντικατασταθεί από την δυναμική προσαρμογή, στην οποία η σύγκρουση και ο δημοκρατικός κριτικός διάλογος, αποτελούν βασικούς παράγοντες επίλυσης προβλημάτων (Α. Ζωγράφου, «Ο κοινωνικός ρόλος της κοινωνικής εργασίας», Κοινωνική εργασία. Τεύχος 15^ο, σελ.177-183).

Γ. ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΠΟΚΛΙΝΟΥΣΑΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Πρόληψη παραπτωματικότητας

Ενδεικτική της τάσης για ανάγκη προληπτικής δράσης όσον αφορά την εγκληματική συμπεριφορά, είναι και οι απόψεις του C. Beccaria , ο οποίος γράφει σχετικά: «ωφελιμότερον να εμποδίζω παρά να κολάζονται τα αδικήματα». Και συνεχίζει: «θέλεις να εμποδίσεις τα αδικήματα; φώτισε την ελευθερίαν με τας επιστήμας» (Beccaria).

Ανάλογα με το τμήμα του πληθυσμού στο οποίο απευθύνεται και τη φύση των μέτρων που λαμβάνονται, **η κοινωνική αντεγκληματική πολιτική** διακρίνεται:

Σε πρωτογενή αν τα μέτρα απευθύνονται στο σύνολο του πληθυσμού και στοχεύουν γενικά στην εξάλειψη των παραγόντων ή των συνθηκών που

θεωρείται ότι προκαλούν το έγκλημα.

Σε **δευτερογενή** αν τα μέτρα αναφέρονται σε ειδικές κατηγορίες κοινωνιών οι οποίοι θεωρούνται υποκειμενικά ή αντικειμενικά αφηρημένα επικίνδυνοι (λ.χ. περιθωριακοί, τοξικομανείς, ανήλικοι, κάτοικοι υποβαθμισμένων συνοικιών κ.α.).

Σε **τριτογενή** αν πρόκειται για μέτρα που επιβάλλονται σε συγκεκριμένα άτομα τα οποία υπό συγκεκριμένες περιστάσεις κρίνονται «επικίνδυνα», ότι δηλαδή βρίσκονται σε κατάσταση τέτοια που καθιστά πιθανή την από μέρους τους διάπραξη εγκλήματος στο άμεσο μέλλον.

Κοινωνικού χαρακτήρα κρατικά μέτρα. Η έκταση, ο ρυθμός και η ποιότητα υλοποίησης των προτάσεων για λήψη κοινωνικού χαρακτήρα μέτρων ως πρόληψη του εγκλήματος διαφέρουν από χώρα σε χώρα, εξαρτώμενες από τις αντιλήψεις που επικρατούν σ' αυτήν, την γενικότερη κοινωνική πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης και τις οικονομικές δυνατότητες της.

Από την ελληνική νομοθετική τακτική μπορεί να μνημονευτούν εδώ τα ακόλουθα: - **Γενικότερα μέτρα κοινωνικής πολιτικής** αναφορικά με κοινωνικά προβλήματα, που θεωρείται ότι επηρεάζουν την κίνηση της εγκληματικότητας, όπως λ.χ. μέτρα κατά του αλκοολισμού κ.α.— **Ειδικότερα μέτρα** εφαρμοζόμενα σε συγκεκριμένα άτομα που κρίνεται ότι βρίσκονται σε κίνδυνο να οδηγηθούν στο έγκλημα ή να το προκαλέσουν όπως είναι μέτρα (από τον περασμένο αιώνα) για τον περιορισμό της οργανωμένης ληστείας, μέτρα κατά «επικινδύνων» ψυχικά ασθενών ατόμων κ.α.

§ **Ο ρόλος της Αστυνομίας στην πρόληψη του εγκλήματος — Η δημόσια αστυνομία.** Το έργο της αποτροπής κάθε κινδύνου διατάραξης της δημόσιας τάξης, συνεπώς και η αποτροπή της διάπραξης εγκλημάτων είναι ανατεθειμένο στην αποκαλούμενη «διοικητική αστυνομία».

Ο προληπτικός - αποτρεπτικός ρόλος της αστυνομίας φέρει, συνεπώς, το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα κυρίως με τη δημόσια «παρουσία» της αστυνομικής δύναμης (περιπολίες κ.λ.π.). Το

γεγονός ότι η αστυνομική δύναμη στα μεν απολυταρχικά καθεστώτα αποτελεί για τους πολίτες τον προστατευτικό μηχανισμό του καθεστώτος, στα δε δημοκρατικά καθεστώτα αποτελεί και πάλι το κύριο όργανο εξαναγκασμού στις επιταγές της όποιας εξουσίας, έχει δημιουργήσει σε πλατειά τμήματα του πληθυσμού δυσπιστία, επιφυλακτικότητα ή και φόβο απέναντι της. Τα συναισθήματα αυτά δυσχεραίνουν σε μεγάλο βαθμό την άσκηση του αντεγκληματικού ρόλου της.

Η **ιδιωτική αστυνόμευση**, δηλ. η ενέργεια που αποβλέπει στη διαφύλαξη από τον κίνδυνο προσβολής ιδιωτικών αγαθών, η οποία ασκείται από ιδιώτες με πρωτοβουλία και δαπάνη των ιδιωτικών φορέων- ιδιοκτητών των εν λόγω ιδιωτικών αγαθών, δεν είναι ούτε άγνωστη ούτε νέα ιδέα. Η αστυνόμευση αυτού του τύπου αποκαλείται συνήθως «εσωτερική ασφάλεια» (inhouse security), ο δε δεσμός που συνδέει τους φύλακες με τους φυλασσόμενους είναι η υπαλληλική σχέση.

§ **Η συμμετοχή του κοινού** στην πρόληψη του εγκλήματος. Η ενεργός συμμετοχή του κοινού τόσο στη χάραξη όσο και στη άσκηση της αντεγκληματικής πολιτικής είναι αναμφισβήτητα σήμερα ουσιώδης όρος για την επίτευξη των στόχων της. Τούτο είναι από μόνο του φανερό, διότι το κοινό είναι αυτό που στην ουσία διαμορφώνει και τελικά οργανώνει τη μορφή και το ρυθμό της κοινωνικής συμβίωσης, βρίσκεται κατά κανόνα ή μπορεί να βρίσκεται σε κάθε τόπο και σε κάθε χρόνο, συνεπώς έχει τις ευκαιρίες να προλαβαίνει κάθε έγκλημα πριν τούτο εκδηλωθεί, είναι αυτό από το οποίο προέρχονται τα θύματα και ουσιαστικά ταυτίζεται με το σύνολο των υποψηφίων θυμάτων, συνεπώς έχει άμεσο συμφέρον να προλαβαίνει το έγκλημα.

Ο ρόλος του κοινού στην υλοποίηση των στόχων της αντεγκληματικής πολιτικής δεν περιορίζεται μόνο στο πεδίο της πρόληψης, αλλά επεκτείνεται και στα στάδια της **καταστολής** (ποινική δίωξη), της **εκδίκασης** του εγκλήματος (λαϊκός δικαστής), της **έκτισης των ποινών** (επισκέπτης φυλακών), της **μετασωφρονιστικής**

μεταχείρισης και της αποκατάστασης της βλάβης του θύματος (Σ. Αλεξιάδης, «Η Κοινωνική Αντεγκληματική Πολιτική (Ante Delictum)», Αστυνομική Επιθεώρηση, Απρίλιος 1997, σελ.208-211).

Η Σπινέλλη δε προσθέτει: «Τώρα που έχει εγκαταλειφθεί το θεωρητικό πρότυπο κοινωνία - οργανισμός, έγκλημα - ασθένεια, η διοίκηση και ο νομοθέτης δεν είναι οι ιατροί που κάνουν μόνοι τους τη διάγνωση και επιβάλλουν αυθαίρετα την ενδεικνυόμενη θεραπεία. Τόσο η διερεύνηση του εγκληματικού φαινομένου όσο και η αντιμετώπιση του, απαιτούν συμμετοχική εργασία, γι' αυτό και οι αντιλήψεις όλων έχουν ιδιαίτερη σημασία. Άλλωστε, με το έγκλημα έχουμε όλοι κάποια σχέση είτε ως (δυνητικοί) εγκληματίες είτε ως (ενδεχόμενα) θύματα. Κατά συνέπεια, οι απόψεις μας είναι - ή τουλάχιστον πρέπει να είναι - χρήσιμες για τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων εγκληματοπροληπτικής πολιτικής. Πιστεύουμε μάλιστα ότι η μη αποδοτικότητα της προλήψεως των εγκλημάτων, ως ένα βαθμό, οφείλεται στο ότι η πρόληψη: α) δεν είναι μέλημα όλων μας και β) δεν προγραμματίζεται με βάση τις αντιδράσεις όλων μας στα προληπτικά μέσα και προγράμματα. » (Σπινέλλη).

Μια ταξινόμηση των διαφόρων τρόπων και μορφών υλοποίησης της συμμετοχής του κοινού στην αντεγκληματική πολιτική, στρέφεται γύρω από τα τέσσερα σημεία.

- **Ενημέρωση και πληροφόρηση** του κοινού πάνω στο ρόλο που καλείται να διαδραματίσει. Στόχος είναι το ξεπέραςμα της αδιαφορίας, που σε κάποιες περιπτώσεις φθάνει ως την εχθρική διάθεση απέναντι στα μέτρα της αντεγκληματικής πολιτικής και τους φορείς της, συχνά εξαιτίας της άγνοιας του για το αληθινό περιεχόμενο και τους επιδιωκόμενους στόχους της.
- **Ενεργός ανάμειξη** του κοινού σε εθνικό, δημοτικό ή κοινωνικό

επίπεδο, σε
επίπεδο γειτονιάς αλλά και στην καθημερινή ιδιωτική δραστηριότητα των κοινωνιών (λ.χ. οι επιχειρήσεις να δίνουν την ευκαιρία της επαγγελματικής ένταξης σε νέους με προβλήματα συμπεριφοράς, περιθωριακούς ή σε πρώην κατάδικους).

- **Η διευκόλυνση του διαλόγου** ανάμεσα σε κρατικές, δημοτικές και άλλες αρχές και στις ενώσεις πολιτών, κι ακόμη η πρόκληση της κριτικής τους πάνω τα ήδη εφαρμοζόμενα μέτρα.
- **Η ενεργός ανάμειξη του κοινού στη χάραξη της αντεγκληματικής πολιτικής**, τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο, με την επίσημη θεσμοθέτηση της συμμετοχής του σε ad hoc Συμβουλευτικές Επιτροπές, Συμβούλια Πρόληψης της Εγκληματικότητας κ.α.. Είναι αυτονόητο ότι τίποτα από τα προηγούμενα δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθεί και να αποδώσει, αν δεν έχει την ειλικρινή υποστήριξη από το κράτος και ιδιαίτερα την οικονομική ενίσχυση των προγραμμάτων τα οποία θα καταρτισθούν (Σ. Αλεξιάδης).

Συμπερασματικά, η πρόληψη περιστρέφεται γύρω από δύο άξονες: α) να προλάβει τη δημιουργία παραγόντων, οι οποίοι είναι δυνατόν να προκαλέσουν μια δυσπροσάρμοστη προσωπικότητα και β) να εξουδετερώσει ή μειώσει τα δυσμενή αποτελέσματα.

Επίπεδα παρέμβασης στη διαδικασία πρόληψης:

- Κοινωνικό - ψυχολογική παρέμβαση που οδηγεί σε κοινωνικοποίηση - εσωτερικός κοινωνικός έλεγχος (Olsen).
- Πρόγνωση και συμβουλευτική - Εξατομικευμένη φροντίδα (individualized care) - υπηρεσίες στο σπίτι.
- Κοινωνική Εργασία με Άτομα και Ομάδες.
- Περιβαλλοντική πρόληψη, ενίσχυση θετικού και οργανωμένου περιβάλλοντος: Περιλαμβάνει την εξειδικευμένη πρόληψη (βιασμών,

φοροδιαφυγής). Παρέμβαση σε επίπεδο οικογένειας. Μεταβολές σε κοινωνικές δομές και θεσμούς δηλαδή πρόληψη μέσω του σχολείου. Έμφαση και ενίσχυση των θετικών προτύπων συμπεριφοράς στην κοινότητα.

- Αστυνομική πρόληψη. Το έτος 1977, η Γ΄ Εγκληματολογική συνάντηση του Συμβουλίου της Ευρώπης, πρότεινε την ενίσχυση των κοινωνικών υπηρεσιών (Β. Μακραγγέλου, Όλτα). Ο Ν. Αρχιμανδρίτης είχε γράψει: «όσο αξίζει ένα δράμι προλήψεως δεν αξίζουν 100 οκάδες καταστολής του εγκλήματος» (Ν. Αρχιμανδρίτης).

Παράγοντες πρόληψης της αποκλίνουσας συμπεριφοράς.

- **Προσωπικότητα.** Άτομα που η ιδιοσυγκρασία τους, τους προικοδοτεί με κοινωνικότητα, ανάπτυξη δραστηριότητας και φιλικών σχέσεων, μπορούν να προστατευτούν από την παραπτωματικότητα, καθώς έχουν καλύτερες σχέσεις με τους γονείς και τους άλλους.
- **Καλός φιλικός περίγυρος.** Άτομα που σταμάτησαν να διαπράττουν εγκλήματα εγκατέλειψαν και τους παραβάτες φίλους τους.
- **Επιτυχής εργασία.** Η έρευνα του Κέιμπριτζ έδειξε ότι η ανεργία είχε αρνητική επίδραση στην εγκληματικότητα σ' αυτούς που ήδη είχαν ιστορικό παραπτωματικότητας.
- **Γάμος- θετικές ενδοοικογενειακές σχέσεις.** Η έρευνα του Κέιμπριτζ έδειξε ότι ο γάμος μειώνει τις πιθανότητες παραβατικής συμπεριφοράς. Θετικός παράγοντας επίσης είναι η **καλή σχέση με ένα γονιό** και οι **καλές εμπειρίες εκτός σπιτιού** (Γ. Παπαδάτος). Από πολύ νωρίς, η Κοινωνιολογία και η Ψυχολογία, στην προσπάθειά τους να ερμηνεύσουν την παρέκκλιση του παιδιού και του εφήβου, έστρεψαν την προσοχή τους στο θεσμό της οικογένειας. Είναι αναμφισβήτητο πως το 'παιδί στην πρώιμη φάση της παιδικής ηλικίας συγκροτεί στα πλαίσια της οικογένειας τη βάση της

προσωπικότητας του. Εκεί αποκτά τις εμπειρίες, που θα επηρεάσουν τη σχέση του με τον υλικό και έμψυχο κόσμο που το περιβάλλει. Στην οικογένεια θα αντιγράψει στάσεις απέναντι σε πρόσωπα και πράγματα, θα μάθει και θα δοκιμάσει μορφές αντίδρασης σε καταστάσεις με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπο (Χ. Νόβα - Καλτσούνη, Ε. Μακρή – Μπότσαρη, Πανελλήνιο Συνέδριο).

Ο καθηγητής του Ποινικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Π. Παπαδάτος, έχει γράψει, ότι η μελέτη της προσωπικότητας του εγκληματία είναι ανάγκη να λάβει συστηματικότερη μορφή και να μην αφήνεται απλά στην υπό των δικαστών ερμηνεία και προτείνει τον σχηματισμό «φακέλου της προσωπικότητας» του κατηγορουμένου. Γράφει χαρακτηριστικά: «είναι προφανές ότι η υπό του νόμου επιβαλλόμενη έρευνα τόσο περί την προσωπικότητα του εγκληματία όσο και περί τα αίτια του εγκλήματος δεν είναι εκ των πραγμάτων δυνατόν να γίνει υπό του δικαστού. Διότι απαιτεί πλήρη και συστηματική ψυχοβιολογική και κοινωνική εξέταση του εγκληματία, την οποίαν μόνον ειδικοί δύνανται να πραγματοποιήσουν» (Γ. Παπαδάτος).

Εξάλλου, ως κατ' εξοχήν σύγχρονη θεώρηση θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανείς την **εγκληματογενετική διδασκαλία του Αριστοτέλη**. Πράγματι, ο Αριστοτέλης τονίζει ιδιαίτερα την πολλαπλότητα των παραγόντων που οδηγούν στο έγκλημα (βιολογικών, ψυχολογικών, κοινωνικοπολιτιστικών), και την δυναμική αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση τους (Ι .Ι. Φαρσεδάκης).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ II

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

A. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ [ΠΑΛΙΑ ΚΑΙ ... ΤΩΡΑ]

1. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

2. Η ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑ

3. ΟΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

B. Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΕΛ.ΑΣ.

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΕΝΤΑΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΣΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΣΧΕΔΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΠΡΩΗΝ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ)

ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

ΣΧΕΣΕΙΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ - ΚΟΙΝΟΥ

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ Ε.Ε.

A. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

[Παλιά και ... τώρα]

Η «Αστυνομία» δεν είναι θεσμός σύγχρονος, ούτε καν πρόσφατος. Συναντάται σ' όλους τους τόπους, σ' όλους τους χρόνους, σ' όλους τους λαούς. Είναι ο απαραίτητος οργανισμός που αποτελεί τη βάση κάθε οργανωμένου Κράτους. Η «Αστυνομία» ενός πρωτόγονου λαού απορροφάται στη μέριμνα της προστασίας της ζωής του «Βασιλέως», του «Αρχηγού» αυτού του λαού, καθώς και των συγγενών αυτού.

Η «Αστυνομία» ενός λαού βρισκόμενου ακόμη στην παιδική ηλικία του πολιτισμού, περιλαμβάνει κάποιον αριθμό υποχρεώσεων, που αποσκοπούν στην εξασφάλιση της δημόσιας τάξης, προκειμένου να λειτουργήσει περαιτέρω. Η δημόσια τάξη και η ασφάλεια, η δημόσια υγιεινή και η καθαριότητα αποτελούν τα κυριότερα καθήκοντα της Αστυνομίας ενός τόπου, ο οποίος βαίνει σταθερά πλέον προς την οδό του πολιτισμού.

Με το πέρασμα του χρόνου η εξέλιξη του πολιτισμού πολλαπλασιάζει με γοργούς ρυθμούς τις κοινωνικές ανάγκες. Η Αστυνομία είναι ο αρμόδιος φορέας - αρχή τότε, για να παρακολουθήσει την κοινωνία στην εξέλιξη της και να μελετήσει επιμελώς τις ανάγκες της, στο πλαίσιο πάντα της συνταγματικής νομιμότητας για τα σύγχρονα δημοκρατικά κράτη, με σκοπό να προσελκύσει πάνω σ' αυτά τα θέματα την προσοχή της κεντρικής διοίκησης ή με σκοπό να λάβει με δική της πρωτοβουλία τα αναγκαία μέτρα, προς ένα ρυθμικό διακανονισμό όλων των όρων της καθημερινής κοινωνικής ζωής, με κατεύθυνση την εν γένει ευημερία του κοινωνικού συνόλου (Γ. Α. Μπόγρης).

1. Η Αστυνομία στην Ελλάδα κατά την αρχαιότητα.

α. Αστυνομία της Αθήνας

Οι ιστορικές έρευνες αναφέρουν την ύπαρξη διακεκριμένων Αστυνομικών Αρχών στην Ελλάδα από τον 5^ο π.Χ. αιώνα. Το αστυνομικό έργο, η αστυνομική αποστολή, όπως την αντιλαμβανόμαστε σήμερα, τείνουν δηλαδή στην κοινωνική ευημερία, υπήρχε και τότε, αλλά περιλαμβανόταν μεταξύ του έργου άλλων Αρχών.

Αντικείμενα της αστυνομικής αρμοδιότητας στην αρχαία Αθήνα, επίσης αποτελούσαν η ευταξία και η ευκοσμία, η υγιεινή και η καθαριότητα, η επί των ηθών αστυνομία, η αγορανομία, η αστυνομία των οικοδομών, η επί των ξένων επαγρύπνηση, η πρόληψη δημοσίων δυστυχημάτων και πολλά άλλα αντικείμενα, που αποτελούν τις συνήθειες και καθημερινές ενασχολήσεις μιας συγχρονισμένης και εύρυθμα λειτουργούσας Αστυνομίας.

◆ Ευταξία και ευκοσμία, υγιεινή και καθαριότητα

Γι' αυτές τις αστυνομικές απασχολήσεις υπήρχαν πολλοί αστυνομικοί «άρχοντες»: Οι αστυνόμοι (επιτήρηση των δημοσίων οικημάτων, επίβλεψη των δημοσίων οδών, καθαριότητα της πόλης, η επί των ηθών και της δημόσιας ευκοσμίας μέριμνα, η οικοδομική αστυνομία, η ευκοσμία στις γιορτές και στις πανηγύρεις), οι οδοποιοί (συντήρηση δημοσίων οδών και λεωφόρων), οι φύλακες λιμένος (φύλαξη του και τειχοποιία αυτού), αγορανομικοί άρχοντες αγορανόμοι, μετρονόμοι, είναι αυτοί που επέβλεπαν για να μεταχειρίζονται οι διάφοροι πωλητές ακριβή μέτρα και σταθμά, σιτοφύλακες είναι αυτοί που ασχολούνταν με την επιτήρηση εισαγωγής σίτου, επιμελητές εμπορίου, σιτώνες, για τις περιπτώσεις σιτοδείας).

◆ Αστυνομία επί των ηθών

Η επί των ηθών κρατική επιμέλεια (μέτρα που αποσκοπούσαν στη συντήρηση της δημόσιας ηθικής και αφορούσαν τη δημόσια εν γένει ζωή και τη διαγωγή και συμπεριφορά των ελεύθερων αθηναίων πολιτών και πολιτίδων).

Συμπεριφορά. Περίπατοι γυναικών. Απαγόρευση ψεύτικων θρηνωδιών στις κηδείες, τέχνες ανάξιες ανδρών ελευθέρων (μυροπώλες, μυροποιοί), απαγόρευση ύβρεως τεθνεώτων, γάμος - αγαμία (η αγαμία καταδικαζόταν ως επίμεμπτος πράξη), μοιχεία (νόμος του Σόλωνα απαγόρευε στις μοιχαλίδες να καλλωπίζονται, να φορούν κοσμήματα και να εισέρχονται στους δημόσιους τόπους, ενώ ο συλλαμβανόμενος μοιχός παραδιδόταν στη σύζυγο, η οποία δικαιούταν να τον μεταχειρισθεί όπως ήθελε). Το αδίκημα του βιασμού (οι κατηγορούμενοι κρίνονταν πολύ αυστηρά), συμπόσια (λήψη προσηκόντων μέτρων ευταξίας), η πορνεία (άσκηση κρατικής είσπραξης «πορνικού τέλους»). Αυτές οι γυναίκες απαγορευόταν να φέρουν ονόματα θεών και μεγάλων εορτών ή να λαμβάνουν μέρος στα Μεγάλα Παναθήναια και γενικώς στις δημόσιες τελετές, θυσίες και τιμές (Μπόγρης).

Αστυνομία επί των ξένων

Στους χρόνους της αρχαίας Ελλάδας οι παραμένοντες σε κάποια πόλη ξένη θεωρούνταν ύποπτοι και εχθροί της Πολιτείας. Γι' αυτό το λόγο η επαγρύπνηση ξένων αποτελούσε αντικείμενο σοβαρότατης μέριμνας και πολλά ειδικά μέτρα λαμβάνονταν γι' αυτούς (ξενικό τέλος, δεν είχαν δικαίωμα να είναι κύριοι κτήματος στην Αττική, να νυμφευθούν ελεύθερη Αθηναία, να ασκήσουν εμπόριο και κρίνονταν ισότιμα προς τους δούλους).

Γενική ασφάλεια

Στην Αθήνα υπήρχαν δέκα στρατιωτικοί άρχοντες, οι οποίοι καλούνταν Στρατηγοί, ένας από κάθε μία από τις δέκα φυλές, στις οποίες οι Αθηναίοι ήταν διαιρεμένοι. Οι Στρατηγοί επιφορτίζονταν κυρίως με τη διεύθυνση των στρατιωτικών υποθέσεων .

Δικαστική εξουσία των αστυνομικών αρχόντων. «Οι ένδεκα»

Οι Αστυνομικοί άρχοντες των αρχαίων Αθηνών είχαν το δικαίωμα να δικάζουν τις απλές παραβάσεις που ανάγονταν στη δικαιοδοσία τους και να τιμωρούν τους παραβάτες, με πρόστιμο μεν όταν επρόκειτο για

ελεύθερους Αθηναίους, με μαστίγωση δε όταν επρόκειτο για ξένους ή δούλους. Κατ' εξαίρεση υπήρχε μία δικαιοδοσία όσον αφορά στους επ' αυτοφώρω συλλαμβανόμενους κλέφτες και λωποδύτες που δικάζονταν αμέσως και καταδικάζονταν σε περίπτωση ομολογίας στην εσχάτη των ποινών. Αυτή την αρχή αποτελούσαν οι γνωστοί στην ιστορία από τον όρο «οι ένδεκα», οι οποίοι ήταν επίσης επιφορτισμένοι με την θανατική εκτέλεση των καταδικαζόμενων σε θάνατο («παραδούνται τοις ένδεκα»). Οι καταδικαζόμενοι σε θάνατο στους παλαιότερους χρόνους κρεμίζονταν σε βάραθρο. Οι κοινοί κακούργοι φονεύονταν δια ροπάλου. Αργότερα οι καταδικαζόμενοι στην εσχάτη των ποινών έπιναν το κώνειο (Μπόγρης).

β. Η Αστυνομία της Σπάρτης

Το πολίτευμα της Σπάρτης ήταν στενότατα ολιγαρχικό. Υπήρχε ο βασιλεύς, η βουλή των γερόντων, η αγορά του Δήμου, αλλά η πραγματική εξουσία ασκούσαν από τους καλούμενους Εφόρους. Όλη η εσωτερική και εξωτερική διακυβέρνηση της χώρας βρισκόταν στα χέρια των εφόρων.

Αστυνομία ηθών. Ζητήματα της επιμέλειας περί των ηθών ήταν η ανατροφή των νέων και των νεανίδων, ο σεβασμός προς τους πρεσβυτέρους, η λειτουργία των συσσιτίων, η υποχρεωτική επιβολή του γάμου, η απαγόρευση της αγαμίας, τα μέτρα κατά της ταφής των νεκρών και ο διακανονισμός του πένθους, η απαγόρευση της αποδημίας και η ξενηλασία και άλλα πολλά ζητήματα, τα οποία για τη σημερινή αντίληψη βεβαίως φαίνονται περίεργα.

Παιδονομία. Γνωρίζουμε όλοι ότι το κράτος της αρχαίας Σπάρτης δεν εμπιστευόταν την ανατροφή των παιδιών στους γονείς, αλλά αναλάμβανε το ίδιο το μεγαλύτερο μέρος αυτής. Οι πρεσβύτεροι κάθε φυλής, μετά από επιμελή εξέταση του βρέφους, αν αυτό ήταν υγιές, το παρέδιδαν στη μητέρα για να το αναθρέψει μέχρι την ηλικία των επτά ετών. Μετά το 7^ο έτος της ηλικίας τους τα παιδιά παραδίδονταν στους αρμόδιους της Πολιτείας, στους παιδονόμους, οι οποίοι επιμελούνταν για την περαιτέρω ανατροφή τους.

Αδίκημα της «ατέχνου» κλοπής. Ήταν σοβαρό αντικείμενο της αγωγής των νέων η άσκηση εις το «κλέπτειν». Δεν θεωρούνταν η κλοπή αξιόποινη πράξη στην αρχαία Σπάρτη. Αντιθέτως το να κλέβει κανείς αμελώς και χωρίς επιτηδειότητα αποτελούσε αντικείμενο ποινικής παραβίασης.

Ανατροφή νεανίδων. Η πολυτέλεια των γυναικών ήταν απαγορευμένη απολύτως. Από μικρή ηλικία οι παρθένες της Σπάρτης ασκούσαν, καθώς και οι νέοι, στο δρόμο, στη βολή δίσκων και ακοντίων και γυμνές ακολουθούσαν τις πομπές και κατά τις τελετές χόρευαν επί παρουσία των νέων.

Γάμος. Οι γάμοι γίνονταν με αρπαγή της μελλονύμφου.

Συζυγική πίστη και μοιχεία. Η μοιχεία ήταν εντελώς άγνωστη στους Σπαρτιάτες. Οι νόμοι του Λυκούργου θεωρούσαν τα παιδιά ότι ανήκαν όχι στους πατέρες, αλλά σ' ολόκληρη την πόλη και ήθελαν αυτά να γεννώνται απ' τους άριστους και όχι απ' τους τυχόντες.

Αγαμία. Το Λυκούργειο σύστημα θεωρούσε την αγαμία ως προσβολή και απείθεια κατά του Κράτους. Υποβάλλονταν δε σε αυστηρές αιμωτικές ποινές.

Οι ταφές των νεκρών και τα πένθη. Δεν επέτρεπαν να θάβουν τίποτα μαζί με τους νεκρούς και απαγορεύονταν οι επιγραφές πάνω στους τάφους.

Ξένοι. Ξενηλασία. Απαγόρευση αποδημίας. Όλοι οι ξένοι που κατέφευγαν στη Σπάρτη χωρίς κανένα σκοπό απελαύνονταν ως ύποπτοι διαφθοράς των ηθών. Απαγορευόταν επίσης στους Σπαρτιάτες να απομακρύνονται από τη Σπάρτη χωρίς ειδική άδεια.

Αγορανομία.

α) Μέτρα κατά της πολυτελείας. Μερική κατάργηση του νομίσματος. Κάθε εκδήλωση πολυτελείας ήταν απαγορευμένη στη Σπάρτη. Οι περιττές και άχρηστες τέχνες είχαν καταργηθεί. Ο πλούτος είχε

καταστεί σχεδόν ανεπιθύμητος, γιατί οι νόμοι του Λυκούργου είχαν καταργήσει τα χρυσά και αργυρά χαρτονομίσματα.

β) Συσσίτια. Οι ελεύθεροι Σπαρτιάτες ήταν υποχρεωμένοι με νόμο του Λυκούργου να μη τρώνε ιδιωτικά στα πολυτελή τραπέζια τους αλλά στα κοινά συσσίτια τα οποία ήταν ονομαστά στην αρχαιότητα για τη λιτότητα τους.

Γενική ασφάλεια. Δεν έχουμε να πούμε πολλά για τη Γενική Ασφάλεια της Σπάρτης, για τον απλούστατο λόγο ότι αυτή ήταν έργο όλων των Σπαρτιατών. Οι δειλοί και οι φυγοπόλεμοι ήταν σπάνιοι στη Σπάρτη.

Μυστική Αστυνομία. Στα χρονικά της Σπάρτης βρίσκουμε ένα είδος μυστικής αστυνομίας, την καλούμενη «Κρυπτείαν», της οποίας προορισμός ήταν η εποπτεία των ειλώντων, οι οποίοι αποτελούσαν πάντοτε απειλή κατά των Σπαρτιατών (Μπόγρης).

2. Η Αστυνομία κατά τη Ρωμαϊκή Βυζαντινή περίοδο και κατά την Τουρκοκρατία.

Η Αστυνομία της αρχαίας Ρώμης. Επί του αυτοκράτορα Αυγούστου η Ελλάδα δεν ήταν παρά απλή επαρχία του μεγάλου ρωμαϊκού κράτους (30μ.Χ.). Παρά την υποταγή οι ελληνικοί θεσμοί δεν εξαφανίστηκαν πλήρως. Σύμφωνα με αναμφισβήτητες ιστορικές μαρτυρίες μέχρι τον 3^ο μ.Χ. αιώνα σε πολλές Ελληνικές πόλεις διατηρήθηκε το αρχαίο διοικητικό σύστημα αυτών, συνεπώς μέχρι την εποχή αυτή και η αστυνομική υπηρεσία διατέλεσε υπό το ίδιο σύστημα. Στη βάση της Αστυνομίας της Ρώμης δημιουργήθηκαν πολλές από τις Αστυνομικές Αρχές του αργότερα ιδρυθέντος Ελληνικού Βυζαντινού κράτους.

Αστυνομικές αρχές επί της εποχής των αυτοκρατόρων .

Θα αναφερθεί η συγκεκριμένη περίοδος της ρωμαϊκής ιστορίας, λόγω του ότι είναι η πιο πρόσφατη. Οι άρχοντες ήταν οι παρακάτω:

- ✓ *Ο Πολιάρχος ή έπαρχος της πόλεως (praefectus urbi)*,
Η τήρηση της ασφάλειας, η εξασφάλιση της ησυχίας των κατοίκων, η εποπτεία των ηθών, η λήψη διαφόρων αγορανομικών μέτρων, η εποπτεία των δημοσίων θεαμάτων, η προστασία των δούλων απέναντι των κυρίων , περιλαμβάνονταν στα έργα του Πολιάρχου.
- ✓ *Νυκτέπαρχος (praefectus vigilum)*, στην υπηρεσία των πυρκαγιών, φρούρηση φυλακών και λουτρών της Ρώμης.
- ✓ *Ο επί του σίτου άρχων (praefectus annonae)*. Αυτός ο άρχοντας αναλάμβανε όλη τη μέριμνα της προμήθειας των αναγκαίων τροφίμων και ιδίως του σίτου, της εναποθήκευσης και φρούρησης και τέλος της διανομής στο λαό σε δίκαιες τιμές.
- ✓ *Οι επιμελητές (curatores)*. Ο των δημοσίων έργων, ο επί των υδάτων, οι της κοίτης και των οχθών του Τίβερη, οι επιμελητές των οδών, οι επί του σίτου (Μπόγγρης).

Η Αστυνομία κατά τη Βυζαντινή αυτοκρατορία

Μετά τους πρώτους χρόνους της διαίρεσης του Ρωμαϊκού κράτους σε Ανατολικό και Δυτικό, όπως είναι επόμενο οι Αστυνομικές Αρχές της Κωνσταντινούπολης είναι όμοιες και φέρουν τους τίτλους των Αστυνομικών Αρχών, τις οποίες συναντήσαμε στη Ρώμη, κατά την περίοδο των αυτοκρατόρων δηλαδή, ο Έπαρχος της πόλης, ο Νυκτέπαρχος, ο επί του σίτου άρχων και οι διάφοροι επιμελητές. Με το χρόνο δημιουργήθηκε και άλλη σημαντικότερη Αστυνομική και Δικαστική Αρχή, ο καλούμενος Κοιέστωρ (είχε μέγιστη δικαστική εξουσία, ανάλογη προς την του Υπουργού Δικαιοσύνης σήμερα).

Η Αστυνομία στην Ελλάδα κατά την Τουρκοκρατία

Βεβαίως δεν πρέπει να περιμένουμε κατά τη ζοφερή αυτή περίοδο του Ελληνικού έθνους ομοιόμορφο αστυνομικό σύστημα που να λειτουργούσε σε όλες τις υποδουλωμένες περιφέρειες ομαλά και εύρυθμα, ούτε σαφώς

καθορισμένα τα αντικείμενα της αστυνομικής δικαιοδοσίας, για τον υπόδουλο Έλληνα, τον ραγιά, για τον οποίο δεν υπάρχει καμία απολύτως ασφάλεια.

Η Ελληνική αυτοδιοίκηση – ο Πατριάρχης. Από τον Πατριάρχη εξαρτιόταν κάθε κρίση επί των γαμικών υποθέσεων, καθώς επίσης και επί των αστικών εν γένει διαφορών, τις οποίες οι διάδικοι χριστιανοί ήθελαν να υποβάλλουν στην κρίση του. Ο Πατριάρχης δικαιούταν να συντηρεί προσωπική αστυνομική δύναμη, προοριζόμενη για την εκτέλεση των αποφάσεών του και την είσπραξη απ' το Ελληνικό στοιχείο των επιβαλλομένων φόρων, συντηρούσε δε και προσωπικές φυλακές.

Το Ελληνικό κοινοτικό σύστημα. Επί τουρκοκρατίας στην Ελλάδα κάθε πόλη, κωμόπολη ή χωριό αποτελούσε κοινότητα, δηλαδή νομικό πρόσωπο, το οποίο διαχειριζόταν τα της τοπικής διοίκησης ανεξάρτητα από την Τουρκική εξουσία. Σ' αυτά τα μέρη η αστυνομική μέριμνα εκδηλώνεται κατά τη στοιχειώδη της μορφή. Η ευταξία στα κατοικημένα μέρη, η αγροφυλακή, η προστασία της ηθικής και των εθίμων, είναι τα μόνα ενασχολήματά της.

Η αστυνομική εξουσία των Κοινοτικών Αρχόντων.

Πελοπόννησος: Στην Πελοπόννησο είχε διαμορφωθεί τελειότερο σύστημα αυτοδιοικήσεως σε σύγκριση προς τη Στερεά Ελλάδα. Κάθε πόλη, κωμόπολη ή χωριό αποτελούσε κοινότητα διοικούμενη από έναν ή περισσότερους « Δημογέροντες » ή και απλώς «Γέροντες», αναλόγως του πληθυσμού. Η δικαιοδοσία των δημογερόντων ήταν οικονομική, δικαστική και διοικητική.

Στερεά Ελλάδα: Την κοινότητα κάθε πόλης διηύθυνε ο εκλεγόμενος άρχοντας ή γέροντας ή Προεστός ή Επίτροπος. Η εξουσία αυτή περιοριζόταν στη στοιχειώδη μέριμνα της κοινής ησυχίας και της αγροφυλακής.

Θεσσαλία: Ανάλογο ήταν το κοινοτικό σύστημα και στη Θεσσαλία. Ιδιάζουσα αυτοδιοίκηση υπήρχε στα Αμπελάκια, κοινότητα που άκμασε στο εμπόριο κατά τη 18^η εκατονταετηρίδα. Οι συγκεντρώντες την όλη διοίκηση Πρωτόγεροι ή Άρχοντες είχαν και τη μέριμνα της τάξης και της ησυχίας.

Μακεδονία: Οι Βεκιλίδες (τέσσερις άρχοντες). Στη Χαλκιδική ασκούσαν και την αστυνομική εξουσία διαθέτοντας μάλιστα προς εκτέλεση των αποφάσεών τους και μικρή στρατιωτική απ' τους Τούρκους δύναμη.

Ήπειρος: Και στην Ήπειρο δεν βρίσκουμε ενδιαφέροντα ζητήματα από αστυνομικής απόψεως. Η στοιχειώδης αστυνομία ασκούσαν από τους έχοντες την όλη κοινοτική διοίκηση, η οποία δεν ήταν ίδια στα διάφορα μέρη. Σοβαρότερες των κοινοτήτων της Ηπείρου ήταν του Ζαγορίου, των Βλαχοχωριών και του Σουλίου.

Νησιά του Αιγαίου: Στα νησιά του Αιγαίου Πελάγους συναντούμε αρκετά διακεκριμένα τα αστυνομικά καθήκοντα. Οι «Δημογέροντες» ή «Πρωτόγεροι» λάμβαναν επιμελή μέτρα για τη συντήρηση της κοινής τάξης και ησυχίας, επιμελούνταν της δημόσιας υγείας, υπήρχαν σαφείς αστυνομικές διατάξεις κατά της πολυτέλειας και κατά κάθε προσβολής των πατροπαράδοτων ηθών, πολλά τέλος αγορανομικά μέτρα λαμβάνονταν που αποσκοπούσαν στην άφθονη ύπαρξη των τροφίμων και την καλύτερη προμήθεια αυτών.

3. Οι αστυνομικοί θεσμοί του νεότερου Ελληνικού κράτους

Στις 19 Δεκεμβρίου 1829 ψηφίστηκε το ΙΔ΄ Ψήφισμα από τον Κυβερνήτη, Ι. Καποδίστρια, σύμφωνα με το οποίο καθορίζονταν με λεπτομέρεια τα αστυνομικά καθήκοντα, που μέχρι τότε ήταν ασαφή και συγκεχυμένα. Αυτά ήταν τα παρακάτω :

Αστυνομία των ξένων και των εισερχομένων από άλλες επαρχίες, απαγόρευση μυστικών εταιρειών, απαγόρευση επαιτείας, οπλοφορία, πυρκαγιές, επαγρύπνηση για τα δημόσια κέντρα (καφενεία, λέσχες), αστυνομία των οικοδομών, αστυνομία υγείας (χάρη στην αυστηρή εφαρμογή των υγειονομικών διατάξεων του Κυβερνήτη προφυλάχθηκε επί μακρόν η Ελλάδα από τη μαστίζουσα την Ευρώπη, χολέρα) (Μπόγρης).

Ο Καποδίστριας αναγκάζεται εκ των πραγμάτων και σε σχέση με τις επικρατούσες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες αυτής της περιόδου, να διατηρήσει σε ισχύ τον θεσμό των Δημογερόντων, οι αρμοδιότητες των οποίων μάλλον διευρύνονται, καθόσον ασκούν πλέον αστυνομικά καθήκοντα

αλλά μόνο στην ύπαιθρο. Στις πόλεις συστήνεται και λειτουργεί ένας καινούργιος θεσμός, το σώμα της «Πολιταρχίας». Η πολιταρχία αποτελεί κατά βάση την πρώτη Ελληνική Αστυνομία.

Ο Όθωνας ήλθε στην Ελλάδα στις 26 Ιανουαρίου 1833 και η διοίκηση του κράτους αναλήφθηκε από τριμελή αντιβασιλεία. Το αστυνομικό σύστημα του Καποδίστρια καταργήθηκε και το κράτος διαιρέθηκε σε δήμους και νομούς με τον νόμο στις 27-12-1833, ο οποίος προέβλεπε και τη σύσταση ενός καινούργιου θεσμού αστυνόμευσης που επεκτάθηκε σε όλη την επικράτεια, το θεσμό της Δημοτικής Αστυνομίας (Διοικητική Αστυνομία: ζητήματα τάξης, Δικαστική Αστυνομία: ανακριτικά καθήκοντα).

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1833-1893 έχουμε τη σύσταση και λειτουργία 5 Σωμάτων με καθήκοντα αστυνομικής φύσεως:

Την *Οροφυλακή*: Παροχή συνδρομής στα αποσπάσματα της Χωροφυλακής και του Στρατού για την καταδίωξη των ληστών, που αποτελούσαν τη μάστιγα της εποχής,

την *Εθνοφυλακή*: καταπολέμηση της ληστείας και κατ' επέκταση διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας και επίσης καταστολή εξεγέρσεων η επαναστατικών κινημάτων,

Διοικητική Αστυνομία και Στρατιωτική Αστυνομία.

Τέλος, η Χωροφυλακή ιδρύθηκε το 1833 και είχε χαρακτήρα στρατιωτικό (Ε. Στεργιούλης). Το κράτος διαιρέθηκε σε Αστυνομικές Διευθύνσεις ισάριθμες προς τους Νομούς. Κάθε Αστυνομική Διεύθυνση σε Αστυνομικές Υποδιευθύνσεις ισάριθμες προς τις Επαρχίες και κάθε Αστυνομική Υποδιεύθυνση σε Σταθμούς ισάριθμους προς τους Δήμους της επαρχίας. Όσον αφορά στη δημόσια τάξη και ασφάλεια, η Χωροφυλακή υποχρεούνταν να εκτελεί τα παρακάτω έργα:

- ∅ Να συλλέγει πληροφορίες και να ενημερώνει τη διοίκηση της χώρας περί μελετωμένων προπαγανδιστικών ενεργειών κ.λ.π.
- ∅ Να επαγρυπνεί προς πρόληψη και καταστολή κάθε αξιόποινης πράξης, να εφαρμόζει τις διατάξεις περί οπλοφορίας.

- Ø Να παρίσταται στις συνεδριάσεις των δικαστηρίων, να εκτελεί ή να συντρέχει στην εκτέλεση των νόμων – Να εκτελεί τη συνοδεία ασφαλείας υψηλών προσώπων και αξίων.
- Ø Να επιτηρεί και εξασφαλίζει την προσέλευση στις τάξεις, του κατά γη και θάλασσας, στρατού αυτών που έχουν στρατολογικές υποχρεώσεις πολιτών (Μπόγρης).

Αργότερα δημιουργήθηκε το Σώμα της Αστυνομίας Πόλεων. Η Αστυνομία Πόλεων περιορίζονταν στην αγορανομική Υπηρεσία, προστασία δημόσιων ηθών, ρύθμιση κυκλοφορίας στις οδούς, λήψη κάθε αναγκαίου μέτρου για εξασφάλιση και προαγωγή των ανέσεων των ατόμων. Αιτιολογική έκθεση για την σύσταση και λειτουργία της Αστυνομίας Πόλεων αναφέρει, πως οι απαιτήσεις των μεγαλουπόλεων, οι συνθήκες διαβίωσης, που ήταν τελείως διαφορετικές από εκείνες της υπαίθρου, η ανάγκη δημιουργίας ενός Αστυνομικού Σώματος με χαρακτήρα πολιτικό και όχι στρατιωτικό, υπήρξαν λόγοι που έδωσαν το έναυσμα για την δημιουργία τέτοιων Αστυνομικών Σωμάτων, την περίοδο εκείνη, στην Αγγλία, Αμερική και Γαλλία.

Το **1984**, παύει να υφίσταται η Αστυνομία Πόλεων και η Χωροφυλακή, καθόσον επέρχεται η ενοποίηση των Σωμάτων αυτών και δημιουργείται ένα νέο Σώμα, η **σημερινή Ελληνική Αστυνομία** (ΕΛ.ΑΣ.) (Στεργιούλης).

Η ΕΛ.ΑΣ. ως ένας από τους κυριότερους θεσμούς, υφίσταται τις επιδράσεις των χαρακτηριστικών της κοινωνικής μεταβολής μετά την πτώση της δικτατορίας. Η μεταβατικότητα της Ελληνικής κοινωνίας, η αυξανόμενη αστικοποίηση, οι ιδεολογικές και κοινωνικές συγκρούσεις, η έντονη κομματικοποίηση και οι πελατειακές σχέσεις, χαρακτηριστικά που διέπουν το κοινωνικό σύνολο κατά την περίοδο της μεταπολίτευσης, επιδρούν καταλυτικά στο ρόλο και την αποστολή των Σωμάτων Ασφαλείας.

Η Αστυνομία, ως φορέας, καλείται να επαναπροσδιορίσει το ρόλο του μέσα στο πλαίσιο που ορίζονται από το νέο καταστατικό χάρτη της Χώρας, με πλήρη σεβασμό των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων και μ' αυτή την προοπτική βρίσκεται σε μια συνεχή κινητικότητα αναζήτησης μέχρι και σήμερα.

Έτσι οι σχέσεις Αστυνομίας και πολιτών πρέπει να επαναπροσδιορισθούν και να τεθούν σε νέες βάσεις, με απώτερο σκοπό την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού στην Αστυνομία. Είναι ευρέως γνωστή η ρήση του του Σταγειρίτη φιλοσόφου Αριστοτέλη αναφορικά με την Αστυνομία: *«των μεν γαρ αναγκαίων αρχών χωρίς αδύνατον είναι την πόλιν, των δε προς ευταξίαν και κόσμον αδύνατον οικείσθαι καλώς»*.

B. Η ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ

Η διατήρηση της έννομης τάξης και η εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής αποτελούσαν ανέκαθεν πρωταρχικές προτεραιότητες κάθε συντεταγμένης πολιτείας. Προς το σκοπό αυτό, το κράτος θεσπίζει κανόνες για να ρυθμίσει τις σχέσεις των μελών του, καθώς και τα μέσα εκείνα με τα οποία ασκείται ο επίσημος κοινωνικός έλεγχος. Το δίκαιο είναι το βασικό και κυρίαρχο μέσο του κοινωνικού ελέγχου, το οποίο τίθεται σε εφαρμογή μέσα από τη λειτουργία του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης.

Η Αστυνομία ως φορέας του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, επιφορτίζεται με την τήρηση και την εφαρμογή των κανόνων δικαίου, συμβάλλοντας έτσι στην εδραίωση της δημοκρατικής νομιμότητας.

Η συντηρητική άποψη επισημαίνει την παρακμή της εξουσίας, των παραδοσιακών εξουσιών και του θεσμού της οικογένειας και υποστηρίζει την αναγκαιότητα της ύπαρξης και λειτουργίας της Αστυνομίας, που θα εμποδίσει τις δυνάμεις του «κακού» να καταστρέψουν τις αξίες του πολιτισμού. Η φιλελεύθερη προσέγγιση προχωρεί περισσότερο, θεωρώντας την ύπαρξη της Αστυνομίας ως αυξανόμενη ανάγκη σε μια σύνθετη και σύγχρονη αστική κοινωνία, ενώ παράλληλα επισημαίνει ότι συγκεκριμένες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, όπως η φτώχεια και η ανεργία, αποτελούν παράγοντες εγκληματικότητας και κοινωνικής αναταραχής. Στον αντίποδα της συντηρητικής και φιλελεύθερης θεώρησης βρίσκεται η Μαρξιστική θέση, η οποία αντιμετωπίζει την Αστυνομία σαν ένα σύστημα που μαζί με το στρατιωτικό και ποινικό σύστημα του κρατικού μηχανισμού, ασκεί τη βία και ευθέως εξυπηρετεί τα συμφέροντα της καπιταλιστικής τάξης.

Συχνά η Αστυνομία εξ αντικειμένου έρχεται σε αντίθεση με το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, ως «αυτοί - εμείς» και φαίνεται ότι αγνοεί ή να μην αναγνωρίζει την βασική κύρια κατεύθυνση της αποστολής και του έργου της, για την προστασία των πολιτών και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας. Ακόμη, πρέπει να επισημανθεί ότι ο ρόλος της Αστυνομίας γίνεται ολοένα και περισσότερο σύνθετος και πολύπλοκος. Οι ραγδαίες κοινωνικές, πολιτικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις, επιδρούν σημαντικά στο έργο της Αστυνομίας. Τούτο αν συνδυασθεί με διάφορα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Αστυνομία, όπως οι περιορισμοί στον οικονομικό προϋπολογισμό της, οι ελλείψεις στη στελέχωσή της και στην εκπαίδευση του προσωπικού της, αλλά και οι σχέσεις της με άλλες Υπηρεσίες, Αρχές, Φορείς σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο, Μ.Κ.Ο. κ.λ.π., τότε διαμορφώνεται ένα ιδιαίτερα δύσκολο πλαίσιο για τον προσδιορισμό ή επαναπροσδιορισμό του ρόλου της.

Η Αστυνομία κατά τον Η. Δασκαλάκη έχει δισκελή λειτουργική αποστολή. Κατά ένα μέρος, είναι αρμόδια για την εξασφάλιση και διατήρηση της τάξης και κατά συνέπεια η λειτουργία της επικεντρώνεται στην πρόληψη, ενώ κατά το άλλο μέρος τα καθήκοντά της, κατασταλτικού χαρακτήρα, προσανατολίζονται στην αποκατάσταση της τάξης, στη βεβαίωση των εγκληματικών πράξεων και εντοπισμό - σύλληψη των δραστών για παραπομπή τους στη δικαιοσύνη. Η διαπίστωση στην οποία μπορούμε να προβούμε αρχικά με βάση τις παραπάνω θεωρητικές προσεγγίσεις για την αποστολή και το ρόλο της Αστυνομίας, είναι ότι το στοιχείο της καταστολής προβάλλει εντονότερα έναντι όλων των άλλων λειτουργιών του αστυνομικού θεσμού (Στεργιούλης). Κατά τον D. Durk «το ενδιαφέρον σου (του αστυνομικού) για τους άλλους να μην είναι ακαδημαϊκό ή αφηρημένο» (D. Durk, Τι σημαίνει να είσαι αστυνομικός, Αστυνομική επιθεώρηση 1985, σελ. 538)

Θεσμικό πλαίσιο αποστολής της ΕΛ.ΑΣ.

Σε ό,τι αφορά στο θεσμικό πλαίσιο καθορισμού της αποστολής της αστυνομίας στη Χώρα μας, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι στη Χωροφυλακή ο Οργανισμός του Σώματος προέβλεπε ότι «Η Χωροφυλακή έχει αποστολή την

διαχείρησιν της Δημόσιας και Εθνικής Ασφάλειας, την τήρησιν της Δημόσιας Τάξεως, την άσκησιν της Αστυνομίας εν γένει, την εκτέλεσιν των δια νόμων του κράτους ανατιθέμενων δια την Αστυνομίαν καθηκόντων και την εξασφάλισιν της εκτελέσεως των νομίμων και αρμοδίως εκδιδόμενων αποφάσεων των αρχών του κράτους». Η αποστολή του θεσμού της σημερινής Αστυνομίας παραμένει η ίδια, όπως διατυπώνεται μέσα από τις σχετικές διατάξεις του Οργανισμού της ΕΛ.ΑΣ.: «το Υ.Δ.Τ., μέσα στα πλαίσια του Συντάγματος και των νόμων, έχει ως αποστολή: α) να κατοχυρώνει και να διατηρεί τη δημόσια τάξη, β) να προστατεύει τη δημόσια και κρατική ασφάλεια, γ) να εξασφαλίζει την πολιτική άμυνα της χώρας και δ) να συμμετέχει στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας σε συνεργασία με τις Ένοπλες Δυνάμεις (Στεργιούλης)»

Ο κοινωνικός ρόλος της αστυνομίας

Η συνιστώσα του προληπτικού ρόλου που ασκεί η Αστυνομία με το έργο της, σε καθημερινή βάση, έχει εγγενή κοινωνική χροιά και διάσταση. Ο προληπτικός ρόλος της Αστυνομίας προβάλλει ξεκάθαρα από το γεγονός και μόνο ότι είναι η μόνη ίσως κρατική Υπηρεσία στην οποία το προσωπικό της εκτελεί τα καθήκοντά του σε 24ωρη βάση, μηδέ εξαιρούμενων και των αργιών. Η Αστυνομία, ως μία δημόσια, κρατική Υπηρεσία είναι οργανωμένη και διαρθρωμένη κατά τέτοιο τρόπο ώστε να παράσχει υπηρεσίες κοινωνικού περιεχομένου σε όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες που ευρίσκονται εντός της Ελληνικής Επικράτειας.

Η ΕΛ.ΑΣ. διαθέτει σήμερα το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού της στον τομέα της πρόληψης (και κυριότερα στις Υπηρεσίες: Αστυνομικό Τμήμα, Τροχαία, Αγορανομία, Άμεση Δράση, Τουριστική Αστυνομία, Τμήμα Ασφάλειας, Μονάδες Αποκατάστασης Τάξης). Πάντως, πρέπει να σημειωθεί, ότι η αποτελεσματικότητα του προληπτικού ρόλου της Αστυνομίας έχει αμφισβητηθεί. Ένας από τους λόγους είναι ότι τα τελευταία χρόνια οι αρμοδιότητές της αυξάνονται συνεχώς, πολλές δε εξ αυτών δεν προσιδιάζουν στην αποστολή της (πάρεργα). Τέλος, ένας ακόμη λόγος αμφισβήτησης του προληπτικού έργου της Αστυνομίας είναι και είναι η αδυναμία ποσοτικής αλλά

και ποιοτικής μέτρησής του, ακριβώς επειδή ορισμένα δεν επιδέχονται τέτοια μέτρηση (π.χ. εγκλήματα που αποτράπηκαν, μέγεθος αισθήματος ασφάλειας που εμπεδώθηκε στους πολίτες κ.λ.π.).

Εν κατακλείδι, η αποστολή και ο ρόλος της αστυνομίας δεν πρέπει να εξετάζεται αποσπασματικά ή επιλεκτικά, ως προς την αποτελεσματικότητα ή μη ορισμένων λειτουργιών της, αλλά συνολικά και με βάση τον επιδιωκόμενο σκοπό της.

Χαρακτηριστικοί είναι οι στόχοι και η γενικότερη φιλοσοφία του ιδρυτικού νόμου της ΕΛ.ΑΣ. [Ν.1481/1984 (Βλ. παράρτημα)] αλλά και του νόμου 1590/1986 που τον τροποποίησε και η εισηγητική έκθεση που αναφέρει «η διαμόρφωση μιας Αστυνομίας που δεν θα ιδιοποιείται από καμία κοινωνική τάξη και από κανένα κόμμα, που θα παρέχει σύγχρονες υπηρεσίες προς το κοινωνικό σύνολο και που από μέσο κατασταλτικής κρατικής εξουσίας, θα μετατρέπεται σε Υπηρεσία κοινωνικής προσφοράς και στήριξης της λαϊκής κυριαρχίας».

Τέλος, ένα ακόμη χαρακτηριστικό του κοινωνικού ρόλου της Αστυνομίας, στο οποίο δεν έχει δοθεί από τα επιστημονικά συγγράμματα η δέουσα σημασία, είναι ο μεσολαβητικός ρόλος της σε διάφορες υποθέσεις ιδιωτικής και οικογενειακής φύσης. Ο ρόλος αυτός πολλές φορές παίρνει τη μορφή διαιτησίας, ειδικά όταν πρόκειται για διαφορές αστικής φύσης, για τις οποίες η Αστυνομία δεν έχει αρμοδιότητα επέμβασης και επίλυσης του ανακύπτοντος προβλήματος (Στεργιούλης).

Η αυξανόμενη παραβατικότητα ανηλίκων, τα κρούσματα βίας, από ημεδαπούς και αλλοδαπούς δράστες, η εξαπλούμενη κατάχρηση τοξικών ουσιών με τις γνωστές άμεσες και έμμεσες εγκληματογενετικές παρενέργειες, αλλά και η εμφάνιση εγκλημάτων που σχετίζονται με οικονομικά εγκλήματα κ.λ.π., είναι τα νέα δεδομένα που έδωσαν την αφορμή και δημιούργησαν την αναγκαιότητα να ερμηνευτεί ο κοινωνικός ρόλος της Αστυνομίας κάτω από αυτές τις νέες προϋποθέσεις. Αυτές έχουν διαμορφώσει μια εντελώς νέα αντίληψη – προσέγγιση, σύμφωνα με την οποία ο Αστυνομικός σε μια νέα διάσταση που απορρέει από την αποστολή του, καλείται να παίξει ένα ρόλο, ο

οποίος δεν είναι πλέον ο παραδοσιακός ρόλος του οργάνου καταστολής, μέσα στο πλαίσιο ενός εξειδικευμένου μηχανισμού καταναγκασμού, αλλά καλείται να ενεργήσει, «σαν κοινωνικός λειτουργός» για την άμβλυνση των κοινωνικών συγκρούσεων.

Η Ελληνική Πολιτεία έρχεται να θεσμοθετήσει, για πρώτη φορά, ένα τέτοιο όργανο το 1987 με το Νόμο 1738/1987 σύμφωνα με τις διατάξεις του οποίου συστήθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης το Συμβούλιο Πρόληψης της Εγκληματικότητας. Με το Νόμο 2713/1999, θεσπίστηκαν τα Τοπικά Συμβούλια Πρόληψης της Εγκληματικότητας (ΤοΣΠΕ). Κύρια αποστολή αυτού του νεοεισαχθέντος στην Ελλάδα θεσμού, στα οποία συμμετέχει η ΕΛ. ΑΣ., είναι η καταγραφή και μελέτη της εγκληματικότητας σε τοπικό επίπεδο, καθώς και η σχεδίαση, η οργάνωση, ο συντονισμός και η εφαρμογή από τους κοινοτικούς φορείς πρωτοβουλιών, κατάλληλων να προλάβουν ή να περιορίσουν ορισμένες μορφές εγκληματικότητας.

Το ΤοΣΠΕ αποσκοπούν στην εδραίωση και στην ανάπτυξη μιας διαλλακτικής και αποκεντρωμένης αντεγκληματικής πολιτικής, της οποίας οι εφαρμογές φιλοδοξούν να ανταποκριθούν στις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις των τοπικών κοινωνιών: πρόκειται, στην ουσία, για όργανα, πολυμερούς συνεργασίας μεταξύ του κράτους και των Ο.Τ.Α., των Αστυνομικών και Δικαστικών Αρχών, των κοινωνικών Φορέων, αλλά και των ιδίων των πολιτών, που επιδιώκουν να συνδυάσουν τη δυναμική του επίσημου κοινωνικού ελέγχου με αυτή της κοινοτικής παρέμβασης στη διαχείριση του προβλήματος της εγκληματικότητας.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της ψηφισθείσας από τη Βουλή ρύθμισης, τα ΤοΣΠΕ αποτελούν αποκεντρωμένα συμβουλευτικά / γνωμοδοτικά όργανα, τα οποία μπορούν να συσταθούν στα πλαίσια κάθε Δήμου ή Κοινότητας της χώρας με πληθυσμό πάνω από 3.000 κάτοικους.(βλ. Παράρτημα με τα ΤοΣΠΕ που λειτουργούν σήμερα). Αυτά απαρτίζονται από επιστήμονες και λειτουργούς που διαμένουν μόνιμα στην περιφέρεια του Δήμου ή της Κοινότητας και διαθέτουν ειδικές γνώσεις στον τομέα της εγκληματικότητας, όπως δικαστικούς λειτουργούς, εγκληματολόγους, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους αστυνομικούς, κοινωνικούς λειτουργούς και ιατρούς. Στην

ουσία, η επιτυχία του θεσμού των ΤοΣΠΕ θα αξιολογηθεί στο επίπεδο της εμπέδωσης της ασφάλειας των πολιτών, της μείωσης της βλαπτικότητας των αντικοινωνικών συμπεριφορών, της προστασίας των θυμάτων εγκληματικών πράξεων καθώς και σ' αυτό της κοινοτικής διαχείρισης της εγκληματικότητας (Δ. Μητρόπουλος, «Ο κοινωνικός Ρόλος της Αστυνομίας στη σύγχρονη κοινωνία και η συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για την προστασία και εξυπηρέτηση του πολίτη», Αστυνομική Επιθεώρηση, σελ. 277).

Ένταξη Κοινωνικών Λειτουργιών στα Σώματα Ασφαλείας

Σήμερα τα σώματα Ασφαλείας δεν επιζητούν την απλή τιμωρία του παραβάτη, αλλά το συνδυασμό τιμωρίας – βοήθειας και πρόληψης. Δηλαδή τον σωστό σωφρονισμό. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μεταξύ άλλων και από την συνεργασία επιστημόνων Κοινωνικών Λειτουργών και Αστυνομικών. Η συνεργασία Κοινωνικής Εργασίας και Αστυνομίας αποβλέπει στην επίτευξη κοινών επιδιώξεων, όπως:

- Βοηθά στην πρόληψη της εγκληματικότητας και παραπτωματικότητας.
- Επιτυγχάνει σφαιρικότερη αντιμετώπιση των ομάδων υψηλού κίνδυνου (π.χ. ναρκομανών, κ.λ.π.).
- Προσφέρει σημαντικά στοιχεία στην επιλογή σωστών λύσεων για την αποκατάσταση και το σωφρονισμό των παραβατών.
- Προβάλλει την «κοινωνική διάσταση και ρόλο» της Αστυνομίας και βοηθά στην προσέγγιση του μέσου Αστυνομικού και του πολίτη.
- Συμβάλλει στην περαιτέρω ευαισθητοποίηση του Σώματος της Αστυνομίας πάνω στα ιδιαίτερα λεπτά κοινωνικά θέματα.
- Ακόμη, πρέπει να προσθέσουμε, πως μέσα από αυτή τη συνεργασία θα πλουτισθούν οι γνώσεις και οι εμπειρίες και των δύο επαγγελματιών

(Αστυνομικού και Κοινωνικού Λειτουργού) με νέα στοιχεία. Τέλος σημειώνεται πως οι δυο κλάδοι πρέπει να ενημερώνονται για τις ακριβείς αρμοδιότητές τους, ώστε να διευκρινίζονται δικαιοδοσίες προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και να επιτυγχάνεται ικανοποιητική - παραγωγική συνεργασία, η οποία θα είναι αποτέλεσμα της αμοιβαίας ενημέρωσης [Πρακτικά Ημερίδας τελιοφοίτων Κοινωνικών Λειτουργών. Υπεύθυνη καθ. Χρ.Βάγια, ΤΕΙ.Α. (1995)].

Η απασχόληση του Κοινωνικού Λειτουργού στα Σώματα Ασφάλειας υπάγεται στη διάκριση των τομέων άσκησης της Κοινωνικής Εργασίας που έχει επικρατήσει σήμερα και βασίζεται στο είδος του κοινωνικού προβλήματος το οποίο αντιμετωπίζεται (Θ. Καλλινικάκη).

Μια συνεργασία Κοινωνικής Εργασίας – Αστυνομίας θα μπορούσε να έχει μια από τις παρακάτω μορφές:

- Αυτοτέλεια των δυο κλάδων και θεσμοθετημένη συνεργασία για καλύτερη κατοχύρωση της Κοινωνικής Εργασίας.
- Συστέγαση των δυο κλάδων με σχετική αυτοτέλεια της Κοινωνικής Εργασίας.
- Αστυνομική Κοινωνική Εργασία με εκπαιδευμένο Αστυνομικό προσωπικό σε θέματα Κοινωνικής Εργασίας.
- Κοινωνικοί Λειτουργοί στην Υπηρεσία της Αστυνομίας (Χρ. Νόβα – Καλτσούνη, «Η συνεργασία αστυνομίας και Κοινωνικής Εργασίας στην πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας»).

Η συγκρότηση Κοινωνικών Υπηρεσιών στα Σώματα Ασφαλείας και Στρατού και η στελέχωσή τους από Κοινωνικούς Λειτουργούς έχει θεσμοθετηθεί με το Π.Δ. 50/1989 (βλ. παράρτημα), η υλοποίηση όμως του διατάγματος έχει καθυστερήσει σε μεγάλο βαθμό (ibid)

Την ανάγκη συνεργασίας Κοινωνικής Εργασίας και Αστυνομίας είχε σωστά αντιληφθεί ο εγκληματολόγος, Ι. Κ. Παπαγεωργίου το 1971, που αναφέρει πως «υπάρχει η εσφαλμένη αντίληψη ότι η Αστυνομία έχει ως μοναδικό σκοπό τη διατήρηση της τάξης και ασφάλειας, διά της δίωξης των εγκληματιών ή τουλάχιστον της παρεμπόδισης αυτών απ' το να διαπράξουν αξιόποινες πράξεις. Πολλές φορές τα όργανα της αστυνομίας είναι υποχρεωμένα, στην πράξη, να ασκήσουν "Κοινωνική Εργασία"». Η επιτυχής αντιμετώπιση των περιστατικών εξαρτάται, εκάστοτε, από την ευρύτητα αντίληψης, μορφώσεως, πληρότητα αισθημάτων φιλαλληλίας του Αξιωματικού Υπηρεσίας. Φυσικά, θα πράξει κατά τρόπο ερασιτεχνικό και εμπειρικό, διότι ούτε τις σχετικές γνώσεις έχει, ούτε το χρόνο για να ακολουθήσει τα απαραίτητα σχέδια (συγκέντρωση στοιχείων – διάγνωση – θεραπεία) και συνεπώς η λύση του προβλήματος θα είναι πρόχειρη και έκτακτη, ενώ τα γενεσιουργικά αίτια, ούτε εξετάζονται, ούτε υπάρχει η δυνατότητα θεραπείας από τον Αξιωματικό Υπηρεσίας (Ι. Κ. Παπαγεωργίου, «Κοινωνική Εργασία και Αστυνομία», Αστυνομικά Χρονικά 1976, σελ. 7 - 9)

Μια από τις σημαντικότερες αρχές της Κοινωνικής Εργασίας είναι ότι ολοκληρωμένα εφαρμόζεται μόνο σε δημοκρατικές κοινωνίες. Έχει σαν φιλοσοφική δικαίωση την ουσία του Ελληνικού αρχαίου πολιτισμού και του Χριστιανικού ανθρωπισμού. Βασίζεται στις σύγχρονες δημοκρατικές αντιλήψεις περί ελευθέριας και ισότητας και ασκείται μαίας στα πλαίσια των πολιτιστικών, οικονομικών, θρησκευτικών και κοινωνικών συνθηκών που στηρίζουν τις αξίες αυτών των χωρών. Αυτό συμβαίνει γιατί, σαν δυναμικό και εξελισσόμενο λειτούργημα, επηρεάζεται από τις εξελίξεις της κοινωνίας, τις κοινωνιολογικές αξίες και την πρόοδο της επιστήμης.

Αρχές της Κοινωνικής Εργασίας είναι:

- Αυτογνωσία, «γνώθι σαυτόν».
- Σεβασμός της ανθρώπινης προσωπικότητας – Σεβασμός της ελευθερίας της βουλήσεως.
- Παραδοχή – Εξατομίκευση.

- Αυτοβοήθεια – Απόρρητο (Μ. Παπαθανασίου).

Ένας άλλος παράγοντας, που σπάνια λαμβάνεται υπ' όψη σε περιπτώσεις εγκληματικών ενεργειών, είναι η περίπτωση που το θύμα κωλύεται να καταγγείλει το βίωμά του. Γίνεται προφανές πόσο είναι αναγκαία η παρουσία προσωπικού στην Αστυνομία με επιστημονικές γνώσεις στην ψυχολογία του θύματος, ώστε να είναι εφικτή η αποκάλυψη του συμβάντος. Όσο μεγαλύτερη είναι η ταραχή, η ένταση και η πίεση που βιώνει το θύμα μετά το έγκλημα, τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να ψάξει για επίσημη βοήθεια. Για παράδειγμα, έχει αποδειχθεί ότι άτομα που βιώνουν μια κρίση, λόγω κάποιων γεγονότων της ζωής τους (π.χ. ανεργία, θάνατος φιλικού προσώπου, κ.λ.π.), είναι πιθανότερο να αναζητήσουν βοήθεια από διάφορους επαγγελματίες (π.χ. δικηγόρους, γιατρούς, κληρικούς), σε σχέση με τα άτομα εκείνα που δεν βιώνουν την ένταση μιας τέτοιας κρίσης (Α. Τσιγκρής).

Σχέδια ανάπτυξης του Υπουργείου Εσωτερικών (πρώην Δημόσιας Τάξης).

Θεμελιώδεις στόχοι της ΕΛ.ΑΣ.

Σχέδιο Πρόληψης και καταστολής της εγκληματικότητας.

- Αύξηση των πεζών και εποχούμενων περιπολιών, με σκοπό την παγίωση του αισθήματος ασφάλειας των πολιτών.
- Εντατικοποίηση αστυνόμευσης σε ευαίσθητα σημεία- χώρους, π.χ. στέκια τοξικομανών.
- Λειτουργία του Σώματος Συνοριακής Αστυνομίας, για την ενίσχυση των συνοριακών ελέγχων και των περιορισμό της εισόδου λαθρομεταναστών.
- Δημιουργία σε Δήμους και Κοινότητες Συμβουλίων Πρόληψης Εγκληματικότητας, στόχος των οποίων είναι η κατάρτιση προγραμμάτων πρόληψης της εγκληματικότητας στις Δημοτικές ή Κοινοτικές περιφέρειες αρμοδιότητάς τους.

- Ίδρυση και λειτουργία Ινστιτούτου Αντεγκληματικής Πολιτικής, το οποίο απαντά στην επιτακτική ανάγκη αλλαγής του τρόπου προσέγγισης του εγκληματικού φαινομένου, μέσα από επιστημονική έρευνα και μελέτη και υλοποίηση σύνθετων προγραμμάτων αντεγκληματικής πολιτικής από ειδικά καταρτισμένους ανθρώπους (<http://www.ydt.gr/minist6.hum>).

Θεμελιώδεις στόχοι της ΕΛ.ΑΣ.

- Η συνεχής βελτίωση των υπηρεσιών που παρέχονται προς τους πολίτες, σε όλο το εύρος των αρμοδιοτήτων της Αστυνομίας. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, έχουν υπάρξει οι ακόλουθοι προσανατολισμοί:
- Ευέλικτες και αποκεντρωμένες Υπηρεσίες, με προσαρμογή στα ιδιαίτερα τοπικά δεδομένα και ιδιαιτερότητες.
- Εντοπισμός και καταγραφή των εγκληματογόνων περιοχών ή περιοχών με ειδικά προβλήματα και σε συνεργασία με συναρμόδιους Φορείς να δίδονται ή να δρομολογούνται ριζικές λύσεις.
- Υπεύθυνη ενημέρωση των πολιτών για την πορεία των υποθέσεών τους, με ιδιαίτερη ευαισθησία στα θύματα και στα άτομα με ειδικές ανάγκες.
- Κάθε προσπάθεια των Το.Σ.Π.Ε. να υποστηρίζεται και να αναλαμβάνονται πρωτοβουλίες επέκτασης του θεσμού των Συμβουλίων.
- Το Αστυνομικό Τμήμα να γίνει πλαίσιο αναφοράς των πολιτών (κέντρο εξυπηρέτησης του πολίτη).
- Βελτίωση της επικοινωνίας της Αστυνομίας με τους πολίτες και την κοινωνία και άνοιγμα προς αυτή με τη χάραξη μιας νέας επικοινωνιακής πολιτικής (<http://www.ydt.gr/stoxoielas.htm>).

Οι σχέσεις Αστυνομίας – κοινού

Σύμφωνα με τον ορισμό των Δημοσίων Σχέσεων, οι «Δημόσιες Σχέσεις» είναι λειτουργήματα διεύθυνσης μόνιμου και οργανωμένου χαρακτήρα, με το οποίο μια επιχείρηση ή ένας δημόσιος ή ιδιωτικός Οργανισμός προσπαθεί να πετύχει και να διατηρεί την κατανόηση, τη συμπάθεια και τη συνδρομή εκείνων με τους οποίους έχει ή μπορεί να έχει σχέσεις, ώστε να συντονίζονται η πολιτική και οι εκδηλώσεις της επιχείρησης ή του Οργανισμού, για να επιτευχθούν, με προγραμματισμένη και ευρεία ενημέρωση, αποτελεσματικότερη συνεργασία και κοινοί στόχοι (Δ. Μητρόπουλος)

Για να μπορέσει η Αστυνομία στο μέλλον να δημιουργήσει «καλή εικόνα» ή όπως λέμε «την καλή έξωθεν μαρτυρία» για καλύτερη συνεργασία με τους πολίτες, θα πρέπει να αναζητήσει τρόπους για να τους πείσει για τις υποχρεώσεις τους να συμμορφώνονται προς τους κανόνες δικαίου. Αφού το επιτύχει, θα εξασφαλίσει τη συμπαράσταση και τη συνεργασία τους. Αυτό θα το πετύχει η Αστυνομία, όταν ο πολίτης αντιληφθεί, ότι σκοπός του νόμου είναι να λειτουργεί η δημοκρατία, να ρυθμίζονται οι σχέσεις μεταξύ των ατόμων, να εξυπηρετούνται τα συμφέροντα του κοινωνικού συνόλου και όχι το ατομικό συμφέρον και να περιφρουρούνται και διασφαλίζονται τα δικαιώματα των πολιτών. Εκτός όμως από την εφαρμογή του Νόμου, τη διατήρηση της έννομης τάξης και την προστασία του κοινωνικού συστήματος, η Αστυνομία προσφέρει στο κοινό και άλλες κοινωνικές υπηρεσίες και εξυπηρετήσεις σε ένα ευρύτερο πεδίο, όπου, η ανάπτυξη σχέσεων γίνεται ευχερέστερα, γιατί εδώ η αστυνομία δεν ασκεί εξουσία και δεν ενεργεί καταναγκαστικά.

Οι στάσεις της Αστυνομίας προς το κοινό, από ένα μέρος επηρεάζονται από το επίπεδο εκπαίδευσης των Αστυνομικών και την εποπτεία και έλεγχο των προϊστάμενων τους και από το άλλο από ένα μεγάλο αριθμό διαφόρων παραγόντων, όπως η προσωπικότητα του Αστυνομικού, η ποιότητα της ασκούμενης διοίκησης από πλευράς πολιτικής και φυσικής ηγεσίας του Σώματος και γενικότερα από το βαθμό κοινωνικής αποδοχής του θεσμού της Αστυνομίας

Επιπροσθέτως, οι στάσεις του κοινού προς την Αστυνομία, επηρεάζονται από τις διάφορες εμπειρίες που δημιουργούνται από την καθημερινή επαφή των πολιτών με το Αστυνομικό προσωπικό, την αποτελεσματικότητα της Αστυνομίας αλλά και από τις εφαρμοζόμενες αστυνομικές μεθόδους και διαδικασίες. Η θετική και ευνοϊκή στάση του κοινού προς την Αστυνομία, μεταφράζεται από την Πολιτεία ως άμεση στήριξη κάθε πρωτοβουλίας για τη βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής του Σώματος και την ικανοποίηση των θεσμικών και οικονομικών αιτημάτων του Αστυνομικού προσωπικού. Όλα αυτά, συνακόλουθα, έχουν άμεση επίδραση στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων αστυνομικών υπηρεσιών προς το κοινωνικό σύνολο, ενώ είναι πλέον κοινή η πεποίθηση ότι η αρμονική συνεργασία Αστυνομίας – κοινού επιφέρει θετικά αποτελέσματα και στον αγώνα για την καταπολέμηση της εγκληματικότητας (Στεργιούλης).

Σ' αυτό το σημείο, ενδεικτικά παραθέτουμε τα ενδιαφέροντα αποτελέσματα δημοσκόπησης, που είχε γίνει το καλοκαίρι του 1995 (δεν εντοπίστηκε νεότερη) και δημοσιεύθηκε στον Ημερήσιο Τύπο, όπου έδειχνε αναλυτικά τα ποσοστά εμπιστοσύνης του Ελληνικού κοινού σε διάφορους θεσμούς του κράτους:

Κυβέρνηση	9,6%
Εκκλησία	29,5%
Δικαιοσύνη	29,2%
Αστυνομία	6,5%
Επιχειρηματίες	3,4%
Συνδικαλιστικό κίνημα	7,6%
Ένοπλες Δυνάμεις	34,4%

Παιδεία	21,9%
Κόμματα	2,2%
Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης	9,2%

Οι Δημόσιες Σχέσεις στηρίζονται, πρώτα απ' όλα, στην αρχή του διάλογου, μεταξύ των αντιμαχόμενων πλευρών. Διάλογος καλόπιστος, ειλικρινής, διαρκής, για να δημιουργηθεί το κλίμα εκείνο στο οποίο θ' αναπτυχθεί αμοιβαία κατανόηση και εμπιστοσύνη. Μόνο μ' αυτόν τον τρόπο θα γίνουν κατανοητά τα προβλήματα και θα γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ Διοίκησης και διοικούμενων. Η Δημόσια Διοίκηση δεν προτείνει. Σκοπός της είναι να προβάλλει το γενικό συμφέρον και να επιβάλει το σεβασμό μ' όλα τα αναγκαία μέτρα, έστω κι' αν αυτά είναι αντίθετα απ' τα συμφέροντα κάποιων κοινωνικών ομάδων, επιδιώκονσα πάντα το κοινό συμφέρον (Π. Δημητρόπουλος «Δημόσιες σχέσεις – η χρησιμότητα ενός παρεξηγημένου θεσμού», Εκπαιδευτικό βοήθημα του μαθήματος Κ.Ε.Κ.IV.).

Συνεργασία με Διεθνείς Οργανισμούς και Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Διεύθυνση Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας, η οποία αποτελείται από δύο τμήματα (το Τμ. Διεθνών Σχέσεων και το Τμ. Ευρωπαϊκής Ένωσης), είναι ο φορέας, που εξασφαλίζει την επικοινωνία της χώρας μας με την **INTERPOL** (Εθνικό Κεντρικό Γραφείο Ελλάδος), την **EDU/EUROPOL** (Εθνική Μονάδα EUROPOL), την **TELEDRUG** και τα Κοινοτικά Όργανα επί θεμάτων κυρίως του τίτλου VI της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Διεύθυνση αυτή είναι επίσης αρμόδια από πλευράς Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας για την εφαρμογή των συναφθεισών Διμερών Συμφωνιών Αστυνομικής Συνεργασίας και Επανεισδοχής της χώρας μας με τρίτα κράτη και τέλος εξασφαλίζει την επικοινωνία με τους Διεθνείς Οργανισμούς για θέματα αρμοδιότητας Υ.Δ.Τ [(Συμβούλιο της Ευρώπης, **Ο.Σ.Ε.Π.** (Οικονομική Συνεργασία χωρών Εύξεινου Πόντου), **Ο.Ο.Σ.Α.** (Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και

Ανάπτυξης), **Ο.Η.Ε.**, **Δ.Ε.Ε.** (Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση) κ.λ.π.]
(<http://www.ydt.gr/police41.htm>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Α. ΑΙΤΙΑ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

1. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ
2. ΑΤΟΜΙΚΑ
3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ
4. ΣΧΕΣΗ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ-ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Β. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

A. ΑΙΤΙΑ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ

Έχει διαπιστωθεί από πολλές μελέτες ότι η πλειοψηφία του πληθυσμού έχει παραβεί το νόμο, σε κάποιο θέμα, σε κάποια χρονική στιγμή. Όμως, μόνο μία μειονότητα από τους παραβάτες του νόμου γίνεται αντιληπτή και μια μικρότερη μειονότητα τελικά δικάζεται. Η αναλογία των εγκληματιών πράξεων που γίνεται γνωστή είναι σε σχέση με αυτές που επιτελούνται.

Οι αιτίες της εγκληματικότητας είναι πάρα πολλές, έχουν δε συσχετισθεί με γενετικούς, περιβαλλοντικούς, πολιτιστικούς και προσωπικούς παράγοντες. Ένα απόλυτα υγιές άτομο είναι δυνατόν να προκαλέσει έγκλημα. Αυτό μπορεί να συμβεί και από ένα άτομο με ψυχική νόσο. Εγκληματικές πράξεις συνδέονται αναντίρρητα με τα κίνητρα των ανθρωπίνων πράξεων. Στο μέτρο που μια κοινωνία επιτρέπει σε ένα ανεκτό βαθμό, την ικανοποίηση των ανθρωπίνων αναγκών, είναι μάλλον αναμενόμενο από τα μέλη της ανώτερης και μεσαίας κοινωνικής τάξης, όπως επίσης και από τα άτομα με μέτρια και υψηλή ανάπτυξη των χαρακτηριστικών και των ψυχοφυσιολογικών λειτουργιών π.χ. ανάπτυξη της όρασης, της ακοής ή των κινητικών δεξιοτήτων.

Η γνωστική ανάπτυξη αφορά τις αλλαγές που συντελούνται στις γνωστικές λειτουργίες, π.χ. αντίληψη, μνήμη, μάθηση, σκέψη, ικανότητα λύσης προβλημάτων. Αναφέρεται δηλαδή σε λειτουργίες που επιτρέπουν στο άτομο την κατανόηση του κόσμου και τη δυνατότητα λύσης των προβλημάτων που τίθενται.

Η ψυχοκοινωνική ανάπτυξη αφορά τις αλλαγές της προσωπικότητας και των διαπροσωπικών σχέσεων που επιτελούνται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Οι αλλαγές σχετίζονται με τα κίνητρα, τα συναισθήματα, και με πλευρές της προσωπικότητας, όπως αλλαγές στις κοινωνικές δεξιότητες, στην ανάληψη κοινωνικών ρόλων, οικογενειακών, επαγγελματικών, κοινωνικών κ.λπ. Έχουν διατυπωθεί αρκετές θεωρίες που φιλοδοξούν να δώσουν απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα. Οι πέντε (5) θεωρίες για τα

αίτια της ανάπτυξης εγκληματικής συμπεριφοράς του ατόμου, παρουσιάζονται από τις H.Bee και S. Mitchell (1984).

1. Βιολογικά αίτια

Η άποψη ότι βιολογικοί παράγοντες με εστίαση στους γενετικούς, συμβάλλουν στην εγκληματική συμπεριφορά, τονίστηκε ιδιαίτερα από τον ψυχίατρο, καθηγητή ιατροδικαστικής του Πανεπιστημίου του Τορίνο Ο C. Lombroso. Οι πεπιοθήσεις ότι κληρονομικοί παράγοντες συνδέονται με την εγκληματικότητα έρχεται από τα βάθη των αιώνων. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο Πάπας της Ρώμης είχε προκηρύξει κάποια χωριά της Ιταλίας, θεωρώντας ότι οι ίδιοι και οι απόγονοι τους εγκληματούν.

Ψυχοσωματική ιδιοσυστασία

Κατά τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα η βιολογική προσέγγιση της εγκληματικότητας μετατοπίστηκε από τις θεωρίες των εκφυλιστικών «στιγμάτων» σε πιο σύνθετες υποθέσεις. Υποστηρίχθηκε ότι υπάρχουν τύποι ιδιοσυστασιών με αντίστοιχη σωματική κατασκευή που προδιαθέτουν σε εγκληματικές πράξεις. Ο Ketschmer με τους ψυχοσωμικούς τύπους που δημιούργησε τον πυκνικό, τον λεπτόσωμο και τον αθλητικό, θέλησε να κατατάξει τους πάσχοντες από ψυχικές διαταραχές:

Πυκνικός: κοντός λαιμός, στρογγυλοί ώμοι, κοντά άκρα αναλογικά με τον κορμό, μεγάλες εσωτερικές κοιλότητες του σώματος, και τάση για παχυσαρκία: κυκλοθυμική διαταραχή συναισθήματος / μανιοκατάθλιψη.
Λεπτόσωμος : ψηλόλιγνος με μακρύ σχήμα στο πρόσωπο και στον κορμό με νευρώδη και εύκαμπτη κατασκευή του σώματος, υποκατηγορία είναι ο ασθενικός, ο αθλητικός τύπος αφορά άτομα με ισχυρή κατασκευή: σχιζοθυμικός τύπος προσωπικότητας που οδηγεί συχνότερα στη σχιζοφρένεια.

Ορισμένοι εγκληματολόγοι υποστηρίζουν ότι στη μεγάλη τους πλειοψηφία οι εγκληματίες προέρχονται από λεπτόσωμους, ασθενικούς, δυσπλαστικούς, σχιζοθυμικούς τύπους ενώ οι πυκνικοκυκλοθυμικοί αντιπροσωπεύονται

ελάχιστα σε εγκληματικές πράξεις. Στη μελέτη του Κέιμπριτζ δεν επισημάνθηκε η συσχέτιση σωματικών παραγόντων και εγκληματικότητας. Ο Ε. Γ. Παπαγεωργίου προσθέτει πως ο Ιπποκράτης ήδη τον 5^ο αιώνα π.Χ. διατύπωσε την άποψη ότι οι τέσσερις βασικοί χυμοί του σώματος, δηλαδή το αίμα, η κίτρινη χολή, η μαύρη χολή και το φλέγμα είναι αυτά που καθορίζουν τους τέσσερις βασικούς τύπους προσωπικότητας του ατόμου, και επίσης πως ο Γαληνός το 2^ο μ.Χ. αιώνα περιέγραψε, βασιζόμενος στις απόψεις του Ιπποκράτη, τους παρακάτω τύπους προσωπικοτήτων: τον αιματώδη (ευσυγκίνητο), τον φλεγματικό (ψυχρό), τον χολερικό (οξύθυμο) και τον μελαγχολικό (απαισιόδοξο) (Ε. Γ. Παπαγεωργίου).

Γενετικοί παράγοντες

Μελετήθηκε η εγκληματική συμπεριφορά αδελφών που προήρχοντο από μονοζυγωτικά δίδυμα (με πλήρη ομοιότητα) και διζυγωτικών (απλά αδέρφια) για να διαπιστωθεί η επίδραση των γενετικών παραγόντων και του περιβάλλοντος. Διαπιστώθηκε ότι εγκληματική συμπεριφορά παρουσιάστηκε στο 35% των μονοζυγωτικών και 13% των διζυγωτικών ατόμων. Εκτός από τη μελέτη διδύμων χρησιμοποιήθηκε και η μέθοδος της μελέτης υιοθετημένων παιδιών. Από τη μελέτη διαπιστώθηκε η σημασία του οικογενειακού περιβάλλοντος και των γενετικών παραγόντων.

Χρωμοσωμικές ανωμαλίες

Η ανεύρεση χρωμοσωμικών ευρημάτων στην εκδήλωση μιας σωματικής, ψυχικής ή πιθανά εγκληματικής συμπεριφοράς επισφραγίζει κατά το πλέον αδιαφιλονίκητο τρόπο την ύπαρξη κληρονομικών ή γενετικών συντελεστών στην εκδήλωση της ψυχοσωματικής συμπεριφοράς του ατόμου. Χρωμοσωμικές ανωμαλίες που έχουν συσχετιστεί με αντικοινωνική συμπεριφορά περιλαμβάνουν ορισμένες διαταραχές με ένα επιπλέον χρωμόσωμα π.χ. ΧΧΥ, ΧΧΥ (σύνδρομο Kninifelter) και ΧΧΧ (υπερθήλυ). Η συσχέτιση της εγκληματικής συμπεριφοράς και συνδρόμων ΧΧΥ αναφέρθηκε για πρώτη φορά από τον Jacobs και τους συνεργάτες του (1965) όταν διαπιστώθηκε ότι από τα 127 άτομα που ήταν φυλακισμένα σε ειδική φυλακή στη Σκοτία, οι 7 παρουσίασαν (3,5%) καρυότυπο ΧΥΥ.

ΣΤΟ γενικό πληθυσμό η αναλογία του συνδρόμου ΧΥΥ (άρρενες) είναι 0,4%.

Έχει παρατηρηθεί ότι, τα περισσότερα άτομα με ΧΥΥ καρυότυπο είναι πιο επιθετικά και παρορμητικά από τα φυσιολογικά. Ύπαρξη προβλημάτων συμπεριφοράς αναφέρονται και για τα 2 σύνδρομα ΧΧΥ και ΧΧΧ (χαμηλή νοημοσύνη, προβλήματα συμπεριφοράς). Το σύνδρομο ΧΧΧ συνδέεται με τα σεξουαλικά παραπτώματα όμως στα ευρήματα δεν έχουν επιβεβαιωθεί. Έχει αναφερθεί σε μικρό δείγμα περιστατικών ότι το σύνδρομο του εύθραυστου Χ χρωμοσώματος παρουσίαζε συσχέτιση με εγκληματική συμπεριφορά.

2. Ατομικά αίτια

Ηλεκτροεγκεφαλικά ευρήματα

Τελευταίες μελέτες έδειξαν ότι ορισμένες ανωμαλίες στην καταγραφή των κυμάτων του Ηλεκτροεγκεφαλογράφηματος είναι συχνότερες σε άτομα με διαταραχές προσωπικότητας. Αυτά τα ευρήματα προτείνονται να αποτελέσουν προγνωστικό δείκτη για τη συμπεριφορά ατόμων με παραβατική συμπεριφορά. Έχει παρατηρηθεί ότι τα επιληπτικά άτομα, που παρουσιάζουν σαφείς Η.Ε.Γ. ανωμαλίες, αντιπροσωπεύονται σε διπλάσια αναλογία στις φυλακές από την αναλογία τους στο γενικό πληθυσμό. Όμως η επιληψία εμφανίζεται σε μεγαλύτερη αναλογία στις χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις.

Δυσλειτουργία του αυτόνομου νευρικού συστήματος

Σε ορισμένες έρευνες διαπιστώθηκε ότι η παραβατικότητα συνδέεται με την αποτυχία του ατόμου να επεξεργαστεί κατάλληλα τα ερεθίσματα από το περιβάλλον με αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας κατάστασης «παθητικής αποφυγής μάθησης», π.χ. ένα άτομο αποτυγχάνει να μάθει τι να αποφύγει για συγκεκριμένη συμπεριφορά (π.χ. κλοπή) εξαιτίας της ανικανότητας στην εξαρτημένη μάθηση.

Δυσλειτουργία νευρομεταβιβαστών

Δυσλειτουργία του συστήματος μεταβίβασης νευρομεταβιβαστικών ουσιών στο νευρικό σύστημα έχει συνδεθεί με ψυχικές διαταραχές αλλά και με βίαιη αντικοινωνική συμπεριφορά. Έχουν γίνει αναφορές για την νορεπινεφρίνη και τη σεροτονίνη. Μεμονωμένα επίπεδα σεροτονίνης στο εγκεφαλικό υγρό έχουν συσχετιστεί με επιθετική συμπεριφορά.

Ορμόνες

Ευρήματα σύνδεσης αντικοινωνικής συμπεριφοράς και υψηλών επιπέδων τεστοστερόνης έχουν αμφισβητηθεί.

Νοημοσύνη

Τα συμπεράσματα από πολλές μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι η χαμηλή νοημοσύνη συνδέεται με την διάπραξη εγκληματικών πράξεων. Τα περισσότερα εγκλήματα αφορούν σεξουαλικά αδικήματα και εμπρησμούς. Η πιθανή ερμηνεία είναι ότι τα άτομα με χαμηλή νοημοσύνη δεν είναι σε θέση να ελέγξουν την σεξουαλικότητα τους και να την προσανατολίσουν σε κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους.

Φυλετικά δεδομένα καταγωγής

Μελέτες στην Αγγλία διαπίστωσαν ότι οι φυλακισμένοι έφηβοι με ασιατική καταγωγή ήσαν σε μικρότερο ποσοστό συγκριτικά με λευκούς εφήβους. Ενώ οι Αφροκααραβαϊκής (Afro - Carribeans) υπερτερούσαν και των λευκών.

Ελλειμματική προσοχή με υπερκινητικότητα

Η ελλειμματική προσοχή με υπερκινητικότητα ανήκει στις ψυχικές διαταραχές της παιδικής και εφηβικής ηλικίας. Έχει παρατηρηθεί ότι ένα μέρος των ατόμων που παρουσιάζουν τη διαταραχή στην εφηβική ηλικία, ενεφάνησαν αντικοινωνική συμπεριφορά στην ενήλικη ζωή.

Ιατρική και Νευρολογική Ευπάθεια

Επιδημιολογική μελέτη έχει συσχετίσει περιπτώσεις σοβαρής παραβατικότητας σε νέους με ιστορικό ιατρικών προβλημάτων, όπως ατυχήματα, τραυματισμοί, σωματικές παθήσεις και εισαγωγές σε νοσοκομεία. Επίσης διαπιστώθηκε συχνότερη εμφάνιση δυσλειτουργιών του Κ.Ν.Σ. βλάβες στο μεταιχμιακό σύστημα του εγκεφάλου με εμφάνιση βίαιης συμπεριφοράς. Επίσης έχει διαπιστωθεί συχνότερη εμφάνιση παραβατικών πράξεων σε ορισμένες μορφές επιληψίας, με συσκότιση συνείδησης, και καταστάσεις déjà vu (ήδη ιδωθέντος) και jamais vu (ποτέ ιδωθέντος). Αντίστοιχα βιώματα παρατηρούνται και σε καταστάσεις αποπροσωποποίησης (ψυχολογικοί παράγοντες).

Ψυχιατρικές παθήσεις

Οι κυριότερες ψυχιατρικές διαταραχές που έχουν συσχετιστεί με παραβατικές πράξεις, είναι διαταραχές συναισθήματος, δυσλειτουργία εγκεφάλου, διαταραχές προσωπικότητας, ψυχώσεις ιδιαίτερα με παρανοειδή ιδεασμό, ελλειμματική προσοχή - υπερκινητικότητα.

Εκπαιδευτική και νοητική ευπάθεια

Άτομα με παραβατική συμπεριφορά εμφανίζουν συχνότερα προβλήματα με χαμηλότερο δείκτη νοημοσύνης, λιγότερα χρόνια παρακολούθησης στο σχολείο, εκπαιδευτικές δυσκολίες, μαθησιακές δυσκολίες, μειωμένη λεκτική επίδοση, διαταραχές προσοχής, αντιληπτικές κινητικές δυσκολίες.

3. Κοινωνικά αίτια

Στα τελευταία 5.600 χρόνια έχουν διεξαχθεί 1.500 πόλεμοι με 2,7 πολέμους ανά έτος. Ότι κοινωνικοί και πολιτισμικοί παράγοντες διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην εκδήλωση εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, πολέμων, αντικοινωνικής συμπεριφοράς και των παραβατικών πράξεων, ελάχιστη αμφιβολία υπάρχει. Οι δύσκολες συνθήκες ζωής λόγω των άνισων κοινωνικών και οικονομικών δομών δεν επιτρέπουν στα περισσότερα άτομα να υλοποιήσουν τους στόχους τους μέσω κοινωνικά

αποδεκτών και νομίμων διαδικασιών και καταφεύγουν στην παράβαση των νόμων.

- Κοινωνική τάξη

Τα άτομα που κατατάσσονται στην κατώτερη κοινωνική τάξη έχουν ταυτόχρονα και άλλους σημαντικούς παράγοντες που προικοδοτούν ευκολότερα την παραβατική συμπεριφορά (εγκληματούν ως ενήλικες επειδή ως νέοι συλλαμβάνονται συχνότερα από την Αστυνομία). Άλλοι κοινωνικοί παράγοντες που συμβάλλουν στην εγκληματικότητα της κατώτερης τάξης είναι το μέγεθος της οικογένειας, η μη κατάλληλη ανατροφή των παιδιών, η ύπαρξη συχνά ψυχικών και σωματικών παθών, ο χρόνιος αλκοολισμός, η χρήση ναρκωτικών ουσιών, η αυστηρή σωματική τιμωρία των παιδιών.

- Γονικοί παράγοντες

Με τη μελέτη υιοθεσίας μελετήθηκαν περαιτέρω ο βαθμός συμμετοχής του κάθε παράγοντα (κληρονομικοί, ανατροφής), στην παραβατικότητα. Όσον αφορά την αντικοινωνική βίαιη συμπεριφορά η σημασία των φυσικών γονέων είναι σημαντικότερη εκείνης των θετών. Η φυλάκιση των γονέων και οι ενδοοικογενειακές συγκρούσεις έχουν αρνητικά αποτελέσματα.

- Το περιβάλλον των μεγαλουπόλεων

Έχει παρατηρηθεί ότι η εγκληματικότητα είναι μεγαλύτερη στις μεγάλες πόλεις συγκριτικά με τις αγροτικές περιοχές και τις μεγάλες πόλεις. Επίσης υποβαθμισμένες κοινωνικοοικονομικές περιοχές των μεγαλουπόλεων έχουν μεγαλύτερη εγκληματικότητα συγκριτικά με άλλες «αριστοκρατικές» περιοχές. Οι λόγοι των διαφορών ποικίλλουν. Πιθανόν όμως οφείλονται και σε λόγους Τοπικών Αρχών, Αστυνομίας, τρόπου ζωής. Επίσης έχει αναφερθεί ότι ορισμένα άτομα μετακινούνται προς τις περιοχές με μεγαλύτερη εγκληματικότητα

- Το σχολικό περιβάλλον

Μελέτες έχουν διαπιστώσει ότι σχολεία που βρίσκονται σε παρόμοιες περιοχές έχουν διαφορετική επίδραση στην παραπτωματική ροπή των μαθητών. Αυτό αποδίδεται στη διαφορετική επιλογή μαθητών, στο διαφορετικό διδακτικό προσωπικό, σε διαφορετική σχολική ατμόσφαιρα που επηρεάζει την συμπεριφορά των μαθητών. Επίσης η αλλαγή σχολείων από μαθητές είναι δυνατόν να αυξήσει ή να μειώσει την παραβατικότητα.

- Η θεωρία της ετικέτας

Έχει υποστηριχθεί ότι σύμφωνα με τη θεωρία της ετικέτας (labeling) άτομα που χαρακτηρίζονται ως παραβατικά συνεχίζουν με περισσότερες πιθανότητες ανάλογη συμπεριφορά και στο μέλλον. Έχει παρατηρηθεί ότι η βίαιη και επιθετική συμπεριφορά που απαντάται στην αντικοινωνική συμπεριφορά γονέων εμφανίζεται και στα παιδιά τους. Επίσης συμπεράσματα μελέτης υποστηρίζουν ότι η βίαιη συμπεριφορά έχει παρατηρηθεί σε απογόνους τεσσάρων γενεών. Επίσης έχει διαπιστωθεί ότι τα παιδιά που υπήρξαν μάρτυρες σκηνών κακοποίησης επαναλαμβάνουν αυτή τη συμπεριφορά ως ενήλικες.

Επίκρητοι παράγοντες που συνδέονται με την εγκληματικότητα

Μια ενδιαφέρουσα μελέτη διενεργήθηκε στην Αγγλία από τους West και Farrington γνωστή με το όνομα η μελέτη του Cambridge. Μελετήθηκαν 400 παιδιά από μία εργατική συνοικία του Λονδίνου, από την ηλικία των 8 μέχρι τα 32 χρόνια τους. Διαπιστώθηκε ότι 32% των ατόμων της μελέτης απέκτησε φάκελο εγκληματικότητας από τις αρμόδιες αρχές. Οι παρακάτω παράγοντες στην ηλικία των 8 μέχρι 10 ετών πρόβλεψαν την μετέπειτα παραπτωματική συμπεριφορά:

- Αντικοινωνική συμπεριφορά του παιδιού – Εγκληματικότητα της οικογένειας.
- Υπερκινητικότητα – παρορμητισμός- Διάσπαση προσοχής.

- Χαμηλή νοημοσύνη – Υποεπίδοση στο σχολείο.
- Χαμηλό εισόδημα της οικογένειας – Φτωχή γονική ανατροφή του παιδιού.

4. Σχέση επιθετικότητας - εγκληματικότητας

Το ζήτημα εάν η επιθετικότητα είναι αφετηρία ή όχι της εγκληματικότητας απασχολεί συχνά τους επιστήμονες. Ο Ι. Ευαγγέλου γράφει συγκεκριμένα: Μπορεί η επιθετικότητα να μη συγκαταλέγεται επίσημα στα αναγνωρισμένα βασικά ένστικτα της αυτοσυντήρησης και της αναπαραγωγής, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπάγεται στον ευρύτερο κύκλο των ενστικτωδών παρορμήσεων. Τόσο στο χώρο της αυτοσυντήρησης όσο και στο χώρο της αναπαραγωγής, αλλά ακόμα και στο χώρο ενός τρίτου κεφαλαιώδους βασικού ενστίκτου που πάντοτε λησμονούμε: του ενστίκτου της προστασίας (μητρικό και πατρικό φίλτρο) που χωρίς αυτό - ιδιαίτερα στους ανθρώπους - το ένστικτο της αναπαραγωγής δεν θα καρποφορούσε.

Πηγές της επιθετικότητας

- ♦ *Ενδογενής (ενστικτώδης)*. Η βασική πηγή, το υποδομικό στοιχείο, που εκδηλώνεται από τη βρεφική ηλικία.
- ♦ *Εξωγενής (επίκτητη)*. α) Μια μορφή αντίστασης στις πιέσεις του περιβάλλοντος, β) Αποτέλεσμα μάθησης (μίμησης) της επιθετικότητας των άλλων (Ι. Ευαγγέλου).

Μορφές της επιθετικότητας

Λεκτική - φραστική επιθετικότητα. Η λεκτική επιθετικότητα μπορεί να είναι ατομική ή ομαδική (πολεμικά τραγούδια, ομαδικά συνθήματα κ.ά.). Οι βρισιές, οι κραυγές, οι αναθεματισμοί, οι σαρκαστικές ειρωνείες, τα υπονοούμενα κι' ένα σωρό άλλα «πειράγματα» είναι παραλλαγές της λεκτικής επιθετικότητας, της έκδηλης

ή της μεταμφιεσμένης. Σε έρευνα με σκοπό την ανίχνευση παραβατικής συμπεριφοράς στη γλώσσα κακοποιημένων παιδιών μικρής ηλικίας (4,6 -10 χρόνων) φάνηκε (α) σημαντική ποσότητα λεκτικής επιθετικότητας στον προφορικό και στον γραπτό λόγο, των παιδιών και των γονέων, (β) ο παράγοντας «κακοποίηση» βρέθηκε να προσδιορίζει την ποιότητα των παραβατικών στοιχείων στη γλώσσα παρά το γεγονός ότι δεν υπήρχε επίσημη διάγνωση και νομική εμπλοκή για τη μορφή της κακοποίησης από τις υπηρεσίες (Μ. Δροσινού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Πανελλήνιο Συνέδριο).

Βία, βίαη επιθετικότητα, κατακτητική ή αμυντική. Εκδήλωση ακραία της επιθετικότητας είναι η βία, δηλαδή η βιαιοπραγία, η χρήση της δύναμης για καταναγκασμό και επιβολή της θέλησης κάποιου ισχυρότερου επί του ασθενέστερου αντιπάλου. Η δύναμη αυτή είναι υλική, σωματική, πνευματική, ψυχολογική, ηθική κ.λπ.. Είναι σίγουρο πως κι' αν ακόμα - με τον εκπολιτισμό - οι πόλεμοι εκλείψουν, η επιθετικότητα δεν θα εκλείψει. Θα πάρει ίσως άλλες μορφές συχνά δυσδιάκριτες, που θα ονομάζονται άμιλλα, αθλητισμός, συναγωνισμός, πολιτικοποίηση, θρησκευτικός ζήλος κ.λπ.. Η πολυάνθρωπη πόλη είναι η μητέρα του πολιτισμού αλλά και του πολέμου (που στην περίοδο ειρήνης ονομάζεται πολιτική). Πόλις - πτόλις = πόλεμος - πτόλεμος, πολιτική. Η ετυμολογία αποκαλύπτει.

Εκδικητική επιθετικότητα. Η εκδικητικότητα είναι ένας τρόπος απονομής δικαιοσύνης με αυτοδικία (βεντέτα). Πρόκειται για μια (ανταποδοτική) τιμωρία για κάποια αδικία - και αποκατάσταση ισορροπίας - από λανθασμένη οδό συμπεριφοράς.

Ψυχοσωματική βία και κακώσεις στις ανακρίσεις κρατουμένων (ψυχοφάρμακα, βασανιστήρια)

Ήπιες μορφές επιθετικότητας (ψευδοεπιθετικότητα)

- Τυχαία επιθετικότητα. Χωρίς πρόθεση.
- Αυτοεπιβεβαιωτική επιθετικότητα - επιθετικότητα στο παιχνίδι (Ι. Ευαγγέλου).

Είναι πολύ σημαντικό το θέμα των ανθρώπινων σχέσεων, κι' αυτό διότι είναι αυτές που καθορίζουν την καθημερινή ζωή μας και την πορεία της ζωής μας. Οι σχέσεις στην ανθρώπινη επικοινωνία είναι λεπτές και διαταράσσονται εύκολα. Οι διαταραχές αυτές σχετίζονται με την μετάδοση και την αποδοχή («πομπό» και «δέκτη») ενός μηνύματος. Οι κοινωνικές «συμβατικότητες» ήδη δυσκολεύουν τη γνήσια επικοινωνία και η πολυπλοκότητα της σύγχρονης ζωής μείωσε την εμπιστοσύνη και αφαίρεσε τη φυσικότητα των σχέσεων. Σχέσεις που φορτίζουν συναισθηματικά, η καταπίεση και γενικά συμπεριφορά η μειωτική προς τον άλλο, συντελούν στη δημιουργία προβληματικών ατόμων που εύκολα φτάνουν στο έγκλημα (Ν. Γ. Παπαδόπουλος).

B. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Η αντικοινωνική συμπεριφορά, είτε ως εκτροπή και απόκλιση από την κοινωνικά παραδεκτή συμπεριφορά στην κοινωνία, είτε ως πράξεις οι οποίες παραβαίνουν και αντίκεινται στους συγκεκριμένους νόμους μιας χώρας, είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο τόσο παλαιό όσο και η ιστορία του ανθρώπου. Η διαφορά στην εποχή μας έγκειται στο γεγονός ότι τα φαινόμενα αντικοινωνικής συμπεριφοράς αυξάνουν σε όλες τις βιομηχανικά ανεπτυγμένες κοινωνίες.

Η αντικοινωνική συμπεριφορά δεν περιορίζεται στους ενήλικες. Καλύπτει και πράξεις ανηλίκων. Για το λόγο αυτό γίνεται αναφορά στην παραπτωματικότητα / εγκληματικότητα των ανηλίκων. Ο όρος «έγκλημα» περιλαμβάνει πράξεις και συμπεριφορά η οποία γενικά δεν επιτρέπεται και τιμωρείται σύμφωνα με τους νόμους μιας χώρας (Π. Α. Σταθόπουλος «Κοινωνική Πρόνοια»). Παρόμοιο ορισμό μας δίνει και ο Κ. Ιωαννίδης: «έγκλημα είναι κάθε αδίκημα για το οποίο ο νόμος έχει προβλέψει την επιβολή ποινής» (Κ. Ιωαννίδης).

Η αντικοινωνική / εγκληματική συμπεριφορά ταξινομείται σε:

- Παραβάσεις ειδικών ποινικών νόμων.
- Εγκλήματα κατά της ξένης περιουσίας (ατομικής ή δημόσιας) – Εγκλήματα κατά του κοινού (π.χ. εμπρησμός) - Εγκλήματα κατά

των ηθών (π.χ. βιασμός).

- Σωματικές βλάβες.

Αντίσταση στην εξουσία των γονέων και των ενηλίκων, προκειμένου για ανήλικα άτομα (λ.χ. φυγή από την οικογενειακή στέγη, αλητεία, άρνηση φοίτησης στο σχολείο). Εγκλήματα θεωρούνται επίσης και πράξεις που στρέφονται εναντίον του ίδιου του ατόμου, όπως είναι η χρήση ναρκωτικών, η πορνεία κ.τ.λ. (Π. Α. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ «Κοινωνική πρόνοια»).

«Από το 1960, το έγκλημα έχει γίνει το επίκεντρο ενός μεγάλου θέματος πόλου και έρευνας της γνώμης κοινού. Οι ερευνητές έχουν εξετάσει το κοινό πάνω σε σχεδόν κάθε σημείο που έχει σχέση με την εγκληματική δικαιοσύνη. Μερικά θέματα - όπως η θανατική ποινή - έχουν εξεταστεί τόσο συχνά που μια σημαντική ιστορική ανάλυση είναι τώρα εφικτή» (V. J. Roberts, J. L. Stalans). Έγινε αυτή η παρένθεση, για να τονιστεί εδώ, η ανάγκη που έχει ο πολίτης να ερευνήσει το φαινόμενο της παραπτώματικότητας που δείχνει βεβαίως, και την ανασφάλεια του απέναντι σ' αυτό.

Η σχετική νομοθεσία για την εγκληματικότητα των ανηλίκων διαχωρίζει τους ανήλικους σε παιδιά από 7-12 ετών και εφήβους από 13-17 ετών. Από σχετικές έρευνες έχει διαπιστωθεί ότι παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στην εγκληματικότητα είναι η ανεργία και η χαμηλού επιπέδου εκπαίδευση. Τα αγόρια, ιδίως στην εφηβεία, επιδεικνύουν αντικοινωνική συμπεριφορά σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι τα κορίτσια.

Από τα στατιστικά στοιχεία φαίνεται ότι «ανάμεσα στους ανήλικους που το Μονομελές Δικαστήριο Ανηλίκων Αθηνών δέχτηκε ότι τέλεσαν κάποιο αδίκημα, τα κορίτσια αποτελούν το 2,5 - 3%». Πρόσφατη έρευνα, ωστόσο, σε ευρωπαϊκές χώρες, δείχνει ότι η εικόνα αλλάζει. Σύμφωνα με μια βρετανική μελέτη που δημοσιεύθηκε το 1995, μεταξύ 2000 νέων ηλικίας 15-34 ετών, «μία στις οκτώ νέες γυναίκες θεωρεί ότι είναι σωστό να χρησιμοποιεί κανείς σωματική δύναμη (physical power) για να αποκτήσει κάτι που θέλει. Οι νέες, μάλιστα, μεταξύ 15-17 ετών είναι πιο πιθανό να νιώθουν ευχαρίστηση, όταν εκδηλώνουν βίαιη συμπεριφορά» (Π. Α. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ «Κοινωνική πρόνοια»).

Σκοποί της πολιτικής για την αντιμετώπιση της παραβατικότητας

Η πολιτική για την αντιμετώπιση των ανηλίκων έχει κύριο στόχο την πρόληψη και την αναμόρφωση του ανήλικου εγκληματία, με την κατάλληλη αγωγή, τη συμβουλευτική βοήθεια και την κοινωνική υποστήριξη. Επιπλέον, για τους ενήλικες, η πολιτική στοχεύει στον σωφρονισμό, την αποασυλοποίηση και την κοινωνική επανένταξη του φυλακισμένου. Συγκεκριμένα στο Νόμο 1851/89 άρθρο 1, αναφέρεται ότι «η εκτέλεση των ποινών αποβλέπει στην αγωγή των κρατουμένων και στην κοινωνική τους επανένταξη». Παράλληλος στόχος είναι και η προστασία της κοινωνίας από άτομα τα οποία είναι επικίνδυνα για τη δημόσιο τάξη.

Η πολιτική των εναλλακτικών θεσμών αντί της φυλάκισης, όπως η ημιελεύθερη διαβίωση και η κοινωφελής εργασία, εκτός από τους επιστημονικούς λόγους για τους οποίους έχει υιοθετηθεί, εξυπηρετεί και πρακτικές σκοπιμότητες, επειδή οι χώροι των φυλακών είναι εντελώς ανεπαρκείς για την ανθρώπινη διαβίωση των κρατουμένων (Π. Α. Σταθόπουλος).

Η οργάνωση της πρόληψης του εγκλήματος απασχόλησε και την Επιτροπή Υπουργών στις 17 Σεπτεμβρίου 1987 κατά την 410η συνάντηση των Εκπροσώπων των Υπουργών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Λαμβάνοντας υπόψη εργασίες και τα πορίσματα της 14 Διάσκεψης Ευρωπαίων Υπ. Δικαιοσύνης το έργο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα Προβλήματα της Εγκληματικότητας πάνω στη σχέση μεταξύ κοινού και αντεγκληματικής πολιτικής και στη συνεργασία μεταξύ κοινού και αστυνομίας με στόχο την πρόληψη του εγκλήματος, συνιστά μεταξύ άλλων στις Κυβερνήσεις των κρατών μελών να ιδρύσουν, υποστηρίξουν και ενισχύσουν οργανώσεις πρόληψης του εγκλήματος σε εθνικό και / ή περιφερειακό και τοπικό επίπεδο (Σ. Αλεξιάδης).

«Οι εγκληματολόγοι συνήθως αναφέρονται στον κοινωνικό έλεγχο ως «απάντηση» στην παρεκκλίνουσα συμπεριφορά και, ειδικότερα, στην παρεκκλίνουσα συμπεριφορά που επιφέρει νομικές κυρώσεις, δηλαδή το «έγκλημα». Ο Durkheim είχε γράψει σχετικά: "η τιμωρία δεν

χρησιμεύει, ή χρησιμεύει μόνο δευτερευόντως, στο σωφρονισμό του ενόχου ή στον εκφοβισμό των πιθανών μιμητών» (Α. Κουκουτσάκη).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

**ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ**

**A. ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΕ Α.Τ. ΤΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ (ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ)**

B. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛ.ΑΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛ.ΑΣ.

Α. ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΣΤΟ Α.Τ. ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ (παρέμβαση στην κοινότητα)

Ο όρος κοινότητα (community) χρησιμοποιείται με κάποια ρευστότητα και με διάφορες σημασίες, ως συνώνυμος πολλές φορές της κοινωνικής οργάνωσης, του κοινωνικού συστήματος, ακόμη και της Κοινωνίας. Για την έννοια της κοινότητας έχουν δοθεί πολλοί ορισμοί. Ο G.A. Hillary που κατέγραψε 94 ορισμούς της κοινότητας, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «εκτός από την αντίληψη ότι η κοινότητα εμπλέκει ανθρώπους, δεν υπάρχει σύμπτωση απόψεων ως προς τη φύση της κοινότητας». Κάτω , λοιπόν, από ένα εντελώς γενικό πρίσμα, η κοινότητα, νοείται ως, ένα σύνολο ατόμων, οργανικά συνδεδεμένων, που ζουν σ' ένα ιδιαίτερο γεωγραφικό περιβάλλον, με πυκνούς και αμοιβαίους δεσμούς μεταξύ τους, με ιδιαίτερη πολιτισμική παράδοση και με γνώση της μοναδικότητας της ταυτότητας της κοινότητας που απαρτίζουν (Θ. Α. Βασιλείου, Ν. Σταματάκης). Ανάλογα με την κοινότητα στην οποία εργάζεται το στέλεχος κοινοτικής εργασίας, παρουσιάζονται διαφορετικά κοινωνικά προβλήματα και φυσικά απαιτούνται διαφορετικές μορφές και μέθοδοι παρέμβασης (Π. Α. Σταθόπουλος, «Κοινοτική Εργασία – θεωρία και πράξη).

Η συγκέντρωση της εξουσίας για τη λήψη αποφάσεων που αφορούν στη ζωή των κατοίκων - από την κυβέρνηση ή άλλους απρόσωπους φορείς - υπονομεύει και μειώνει το αίσθημα ευθύνης και το ενδιαφέρον των κατοίκων για κινητοποίηση προκειμένου να αντιμετωπίσουν τα κοινά προβλήματα που τους απασχολούν. Η απασχόληση Κοινωνικών Λειτουργών και άλλων επιστημόνων σε Αστυνομικά τμήματα (παρέμβαση τοπική) προσφέρει στην κοινότητα, αν μη τι άλλο την αμεσότητα των υπηρεσιών που το πλαίσιο μπορεί και προσφέρει. Κατ' αρχήν σκοπός της δημιουργίας μιας Κοινωνικής Υπηρεσίας σε Αστυνομικό Τμήμα είναι άμεσες υλικές παροχές, συμβουλευτική βοήθεια και παραπομπή (Ν. Πάζης). Τομείς που μπορεί να συνεισφέρει η Κοινωνική Υπηρεσία είναι η πρόληψη της εγκληματικότητας, η ευαισθητοποίηση της αστυνομίας σε κοινωνικά θέματα, η βελτίωση της σωφρονιστικής πολιτικής, η εδραίωση της εμπιστοσύνης των

πολιτών στη σχέση τους με την Αστυνομία, η συμβουλευτική ατόμων σε κρίση και η υποστήριξη του ατόμου και της οικογένειας.

Η ανατροφοδότηση του προγράμματος γίνεται μέσω του ελέγχου εξέλιξης του προγράμματος, συνεχών αναθεωρήσεων του προγράμματος με βάση τα νέα δεδομένα της αξιολόγησης, της βιωσιμότητας και αποτελεσματικότητας του προγράμματος στις μεταβαλλόμενες συνθήκες (Ο. Βερικάκης, Σ. Μαρτινάκη, Δ. Μπουρίκος, Β. Περήφανου).

Η θεώρηση αυτή βρήκε απήχηση στην ίδρυση της Κοινωνικής Υπηρεσίας στο Αστυνομικό Τμήμα Χαλανδρίου το 1994. Η Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου Χαλανδρίου, υπέβαλε πρόταση προς εξέταση που περιελάμβανε: α) τη δημιουργία Κοινωνικής Υπηρεσίας στην ΕΛ.ΑΣ. - πρόσληψη Κοινωνικών Λειτουργών με πολυετή πείρα και, β) εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος στο Α,Τ, Χαλανδρίου, με την εποπτεία της Κοινωνικής Λειτουργού του Δήμου και τη βοήθεια μιας ασκούμενης Κοινωνικής Λειτουργού από το Τμήμα μιας Κοινωνικής Λειτουργού του Τ.Ε.Ι. Αθηνών. Οι ρόλοι που θα κάλυπτε ο Κοινωνικός Λειτουργός είχαν ορισθεί να είναι: ο συμβουλευτικός - κατευθυντικός, ο μεσολαβητικός, ο παραπαινετικός, ο ενισχυτικός - υποστηρικτικός και ο προληπτικός [Ε. Γιαλλουρίδου «Προς τον Υπ. Δημ. Τάξης κ Σ. Παπαθεμελή – θέμα: Ένταξη Κοινωνικών Λειτουργών στα Σώματα ασφαλείας»(υπόμνημα)]

Το δεύτερο μέρος της εισήγησης έγινε δεκτό από τον Υπουργό Δημόσιας Τάξης κο Παπαθεμελή και στις 14-1-1994, λειτούργησε η Κοινωνική Υπηρεσία με τους παρακάτω σκοπούς:

- Παροχή υπηρεσιών σε προσωπικό επίπεδο για προβλήματα που φτάνουν στο κατώφλι της Αστυνομίας, όπως φυγή ανηλίκων από το σπίτι, χρήση ναρκωτικών, προβλήματα σχέσεων γονέων και εφήβων κ.λ.π.

- Παρεμβάσεις στην κοινότητα, με κύριο στόχο την ενημέρωση - ευαισθητοποίηση - πρόληψη του πολίτη.
- Αποτελεσματικότερη συμμετοχή της ΕΛ.ΑΣ. στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων, την αλλαγή στάσεων και αντιλήψεων για τη σχέση της με την κοινότητα, τη νεολαία και τα προβλήματά της.
- Την προβολή της κοινωνικής διάστασης του ρόλου της Αστυνομίας (Ε. Γιαλλουρίδου. Εκλογή, σελ. 330-334).

Οι περιπτώσεις έφθαναν με διάφορους τρόπους στο Α.Τ. π.χ. από Αξιωματικό Υπηρεσίας, Εισαγγελία ή τον Ανακριτή, ήρθαν μόνοι τους, από το βιβλίο συμβάντων.

Η συνεργασία της Κοινωνικής Υπηρεσίας της Αστυνομίας με τους προσερχόμενους ήταν ανέλπιστα πολύ καλή και σε μερικές περιπτώσεις εξαιρετική.

Ιδιαίτερη απήχηση είχε η προσφορά της υπηρεσίας στους ανήλικους που λίγο μετά την τραγική εμπειρία της σύλληψης, τους δόθηκε η ευκαιρία να μιλήσουν με την Κοινωνική Λειτουργό, να «αδειάσουν» την ψυχή τους, να μετανοήσουν, να κάνουν αυτοκριτική και πριν οδηγηθούν στον Εισαγγελέα να τους δοθεί μία ευκαιρία. Κορύφωση της ευαισθητοποίησης των φορέων είναι τα Μ.Μ.Ε. που πρόβαλαν κατά «μοναδικό» τρόπο την ίδρυση και αποστολή της Κοινωνικής Υπηρεσίας. Ακόμη στα πλαίσια της ευαισθητοποίησης των πολιτών έγιναν δύο εκδηλώσεις με θέμα τα ναρκωτικά σε Κέντρο Νεότητας και Σύλλογο Γονέων Δημοτικού σχολείου.

Στις 18 Αυγούστου 1994, ο Διοικητής του Τ.Α. Χαλανδρίου ανέφερε πως η Υπηρεσία αντιμετωπίζει θετικά την ένταξη Κοινωνικών Λειτουργών στην ΕΛ.ΑΣ., καθόσον ο ρόλος τους είναι συναφής και απαραίτητος για την πρόληψη, σωφρονισμό και κοινωνική επανένταξη

της εγκληματικής συμπεριφοράς [Γ. Μητρόπουλος, «Ίδρυση Κοινωνικής Υπηρεσίας στην ΕΛ.ΑΣ.»(υπόμνημα)]

Στις 22 Ιουνίου 1995 ο Διοικητής του Τ. Α. Χαλανδρίου υπέβαλε αναφορά στην Υποδιεύθυνση Ασφάλειας Ανατολικής Αττικής, ότι [Γ. Μητρόπουλος, «Εφαρμογή δοκιμαστικού προγράμματος παροχής κοινωνικών υπηρεσιών»(υπόμνημα)] το δοκιμαστικό πρόγραμμα παροχής κοινωνικών υπηρεσιών «εκτιμάται ότι πέτυχε του σκοπού του». Η προσέγγιση των παραβατών και ιδίως ναρκομανών - ανηλίκων από τους δύο Κοινωνικούς Λειτουργούς ήταν ευχερέστατη, επίλυσε αρκετά προβλήματα και προσέδωσε σε αυτούς κατάλληλο προσανατολισμό - συνεργασία προς την κοινωνική επανένταξη, με αναμενόμενα θετικά μελλοντικά αποτελέσματα».

Η τελική πρόταση του Αστυνομικού Διοικητή του Α.Τ. Χαλανδρίου ήταν η ακόλουθη:« οι δύο θεσμοί (Αστυνομία - Κοινωνική Εργασία) έχουν στόχο τον άνθρωπο, τον οποίο στο Α.Τ. της περιοχής μας υπηρέτησαν με ιδιαίτερη ευαισθησία και ανθρωπιά. Η πρότασή μας, σαν Τμήμα Χαλανδρίου, είναι να συνεχισθεί οπωσδήποτε η συνεργασία και ως εκ τούτου η λειτουργία της Κοινωνικής Υπηρεσίας, την οποία είμαστε πρόθυμοι να στηρίξουμε, όπως και στο παρελθόν έτος. Είχαμε άριστη συνεργασία και αποκομίσαμε άριστες εντυπώσεις από το ήθος και το περιεχόμενο του έργου των τριών Κοινωνικών Λειτουργών [Κ. Σταυρινός, «Ίδρυση κοινωνικής υπηρεσίας στην ΕΛ.ΑΣ.»(υπόμνημα)]

Η Κοινωνική Λειτουργός του Δήμου κα Ε. Γιαλλουρίδου, με υπόμνημά της στις 3-4-1996 προς τον τότε Υπ. Δημ. Τάξης, κο. Κ. Γείτονα, παρακάλεσε για την μέριμνα θεσμοθέτησης της πρόσληψης επαγγελματιών Κοινωνικών Λειτουργών στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, με την πεποίθηση για ανταπόκριση στο ανιδιοτελές ενδιαφέρον και ελπίδα ότι η Κοινωνική Υπηρεσία

στην ΕΛ.ΑΣ. θα έχει μια καλύτερη τύχη [Ε. Γιαλλουρίδου (υπόμνημα)]

Η απάντηση ήρθε στις 25 Αυγούστου 1996: «Η διάγνωση και εξάλειψη των γενεσιουργών αιτίων του εγκλήματος, ο σωφρονισμός και η κοινωνική επανένταξη των παραβατών και συνεπώς το κύριο βάρος του προληπτικού έργου βασικά, έχει ανατεθεί από την Πολιτεία σε άλλες Κρατικές Αρχές και Υπηρεσίες, οι οποίες συνεπικουρούνται από την ΕΛ.ΑΣ., στα πλαίσια της αποστολής της (να μη ιδρυθεί Κοινωνική Υπηρεσία στην ΕΛ.ΑΣ.). Η Κοινωνική Υπηρεσία και το Α.Τ. έχουν κοινούς στόχους, αλλά διαφορετική μεθοδολογία και άλλη οπτική γωνία με την οποία αντιμετωπίζουν τις κοινωνικές συνθήκες της περιοχής. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί στο Α.Τ. Χαλανδρίου ξεκαθάρισαν πως η συμβολή τους ήταν η συμπλήρωση του έργου της Αστυνομίας» (Ι. Καρακωντίνος, «Σύσταση Κοινωνικής Υπηρεσίας στην ΕΛ.ΑΣ.»(υπόμνημα)) Έτσι, συνεπάγεται πως οδηγήθηκαν σε κατάκτηση χώρου και χρόνου της αστυνομίας (απέκτησαν πρόσβαση στο «βιβλίο συμβάντων»).(Προσωπική συνέντευξη με την κα Γιαλλουρίδου).

Με την αρνητική απάντηση του Υπουργού τέλειωσε και η λειτουργία της Κοινωνικής Υπηρεσίας στο Αστυνομικό Τμήμα Χαλανδρίου.

Β. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛ. ΑΣ.

- 1. Φάσεις εφαρμογής Προγράμματος απασχόλησης Κοινωνικών Λειτουργών και Ψυχολόγων στην Αστυνομία.**

Το πιο πάνω πρόγραμμα έχει εφαρμοσθεί από την Ελληνική Αστυνομία κατά το παρελθόν, εκτός της περίπτωσης του Α.Τ. Χαλανδρίου, σε δύο ακόμα φάσεις:

Α΄ Φάση:

Στο Αρχηγείο προσλήφθηκαν σταδιακά, μέσω του Ο.Α.Ε.Δ., από το μήνα Φεβρουάριο μέχρι το μήνα Μάιο του έτους 2001 και για χρονικό διάστημα (10) μηνών, (15) συνολικά Κοινωνικοί Λειτουργοί, Ψυχολόγοι και Κοινωνιολόγοι, καθώς και (11) Γραμματείς, με σκοπό την επιστημονική υποστήριξη των περιφερειακών Αστυνομικών Υπηρεσιών σε θέματα κακοποίησης ανηλίκων, παραμέλησης παιδιών, εξάρτησης από ναρκωτικά, αντιμετώπισης περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας κ.λ.π.

- Το πρόγραμμα εφαρμόστηκε πιλοτικά στα Αστυνομικά Τμήματα που επιλέγησαν από το Αρχηγείο Αστυνομίας, ήτοι στα: Ομόνοιας, Κολωνού, Αχαρνών, Εξαρχείων, Β΄ Πατρών, Πλατείας Δημοκρατίας Θεσσαλονίκης, Σταυρούπολης Θεσσαλονίκης, Δενδροποτάμου Θεσσαλονίκης, Λάρισας, Α΄ Ηρακλείου και Βέροιας καθώς και στις Υποδ/σεις Ανηλίκων Αττικής και Ασφάλειας Ηρακλείου και Πατρών και έληξε τον Ιανουάριο του 2002.

Β΄ Φάση:

Το μήνα Σεπτέμβριο του έτους 2002 το πρόγραμμα επαναλήφθηκε και εφαρμόστηκε επί 12μηνο (έως τον Σεπτέμβριο του 2003), με σύμβαση μίσθωσης έργου, στο οποίο απασχολήθηκαν (20) άτομα ως επιστημονικό προσωπικό (13 ψυχολόγοι - 5 Κοινωνικοί Λειτουργοί και 2 Κοινωνιολόγοι) και (6) άτομα ως συνεργάτες υποστήριξης έργου (γραμματείς), στις προαναφερόμενες περιφερειακές μας Υπηρεσίες και επιπλέον στα Α.Τ. Αγ. Παντελεήμονα, Καλλιθέας, Κυψέλης, Τμήμα Συνοριακής Φύλαξης Θεσσαλονίκης και Α.Τ. Λευκού Πύργου Θεσσαλονίκης.

- Με την ευκαιρία αναφοράς στην Υποδιεύθυνση Ανηλίκων της Ασφάλειας Αττικής, παρατίθενται σ' αυτό το σημείο χρήσιμες πληροφορίες για την συγκεκριμένη Υπηρεσία, αφού είναι πλαίσιο εργασίας και Κοινωνικών Λειτουργιών.

Στο πλαίσιο της Υποδιεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας Αττικής το 1987 ιδρύθηκε, Τμήμα Ανηλίκων. Η υπηρεσία αυτή αναβαθμίστηκε με το Π.Δ. 378/95 σε Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων, στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της Διεύθυνσης Ασφάλειας Αττικής και αποτελείται από δύο Τμήματα.

α. Το Τμήμα Προστασίας Ανηλίκων

Το Τμήμα Προστασίας Ανηλίκων, έχει αντικείμενο την πρόληψη της παραβατικότητας ανηλίκων, καθώς και θέματα που αφορούν γενικότερα στην προστασία παραβατικών και μη παιδιών, με την προϋπόθεση ότι σε βάρος τους δεν έχει σχηματιστεί δικογραφία και δεν εκκρεμεί ποινική δίωξη, για κάποιο αδίκημα του Ποινικού Κώδικα και των Ειδικών Ποινικών Νόμων, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που αφορούν παραβάσεις της νομοθεσίας «περί ναρκωτικών» και Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας.

Επίσης, στη διοικητική αρμοδιότητα του Τμήματος, ανήκει και Γραφείο Επιστημονικής Έρευνας, σκοπός του οποίου είναι η συλλογή και επεξεργασία των κοινωνικών περιπτώσεων και στατιστικών στοιχείων δραστηριότητας της Υποδιεύθυνσης Προστασίας Ανηλίκων. Το Τμήμα αυτό στελεχώνεται από δώδεκα (12) αστυνομικούς εκ των οποίων δύο φέρουν το βαθμό του Αξιωματικού.

β. Το Τμήμα Ειδικής Μεταχείρισης Ανηλίκων

Το δεύτερο τμήμα ασχολείται με την καταστολή της παραβατικότητας των ανηλίκων (σύλληψη, σχηματισμός

δικογραφίας, παραπομπή στον Εισαγγελέα Ανηλίκων και στο Δικαστήριο Ανηλίκων της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων). Στελεχώνεται από 24 αστυνομικούς, από τους οποίους 3 φέρουν τον βαθμό του Αξιωματικού.

Η Υποδιεύθυνση Προστασίας Ανηλίκων διοικείται από Αξιωματικό πανεπιστημιακής μόρφωσης (Νομικές - Εγκληματολογικές Επιστήμες) και υπηρετούν σ' αυτήν άνδρες και γυναίκες αστυνομικοί, οι οποίοι έχουν εκπαιδευθεί ειδικά σε θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, νομοθετικών και διοικητικών μέτρων για την εφαρμογή της σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, ψυχοπαθολογίας ανηλίκων, παιδαγωγικής, εγκληματολογίας, προστασίας ανηλίκων στο αστικό και εργατικό δίκαιο, καθώς και χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Επισημαίνεται ότι στους υπηρετούντες παρέχεται διαρκής επιμόρφωση σε θέματα σχετικά με το αντικείμενο της εργασίας τους (<http://www.ydt.gr/police231.htm>).

2. Τα ειδικότερα καθήκοντα των ανωτέρω ειδικών επιστημόνων του Προγράμματος, που συνεργάστηκαν με τις Αστυνομικές Υπηρεσίες, προσαρμοσμένα στις αρχές και τους σκοπούς της αστυνομικής πρακτικής και τακτικής αλλά και τις δεοντολογίας, ήταν τα παρακάτω:

α. Η αναζήτηση και ο εντοπισμός των ατόμων εκείνων που διαμένουν στην περιφέρεια του οικείου Αστυνομικού Τμήματος και χρήζουν βοήθειας, κοινωνικής μέριμνας και φροντίδας, λόγω: κακοποίησης ή παραμέλησης από τους οικείους τους ή άλλα πρόσωπα, σεξουαλικής ή οικονομικής εκμετάλλευσης, εξάρτησης από ναρκωτικές ή άλλες εθιστικές ουσίες, παθήσεων (ψυχικών κυρίως) ως και λοιπών αιτίων.

β. Η διερεύνηση καταγγελιών και πληροφοριών που περιέρχονται στο Αστυνομικό Τμήμα για τη διαμονή και ύπαρξη στην περιφέρεια του Τμήματος προσώπων που διαλαμβάνονται στην προηγούμενη παράγραφο.

γ. Η καταγραφή, κατά περίπτωση, των ατόμων αυτών μετά από έρευνα ή συνέντευξη και εκδήλωση των αντιστοίχων ενεργειών, που θα αποσκοπούν: (1) στην ενθάρρυνση - προτροπή για καταγγελία της εγκληματικής - παραβατικής συμπεριφοράς που γινόταν σε βάρος τους, εφόσον προβλέπεται ποινικός κολασμός από τη νομοθεσία και κρίνεται σκόπιμη χωρίς βλαπτικές συνέπειες από την ποινική διαδικασία - εκδίκαση της υποθέσεως που θα επακολουθήσει και (2) στην παραπομπή σε κατάλληλο Κοινωνικό Φορέα ή Ίδρυμα ή Επιστήμονα για την παραπέρα μεταχείριση και φροντίδα τους.

δ. Η άμεση συμπάρσταση στα χρήζοντα βοηθείας πρόσωπα που προσέρχονται στο Αστυνομικό Τμήμα για να καταγγείλουν εγκληματικές ενέργειες ή και επίμεμπτες συμπεριφορές που διαπράχθηκαν σε βάρος τους. Περαιτέρω δε να εκδηλώσουν τις αντίστοιχες ενέργειες της περίπτωσης (2) του προηγούμενου εδαφίου, δηλαδή να παραπέμψουν τον προσερχόμενο, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο, σε κατάλληλο Κοινωνικό Φορέα ή Ίδρυμα ή Επιστήμονα για την παραπέρα μεταχείριση και φροντίδα τους.

ε. Η σύνταξη για κάθε περίπτωση που επιλαμβάνονται, σχετικής λεπτομερούς εκθέσεως, η οποία θα παραμένει στο Αρχείο της Αστυνομικής Υπηρεσίας και θα διαβιβάζεται σε οιαδήποτε Δημόσια Αρχή ή Φορέα που ήθελε ζητηθεί η είναι αναγκαία, εντός βέβαια των πλαισίων της ισχύουσας για την προστασία της προσωπικότητας νομοθεσίας.

3. Αξιολόγηση των Προγραμμάτων.

Η εφαρμογή των ανωτέρω προγραμμάτων, είχε ανατεθεί στη Διεύθυνση Γενικής Αστυνόμευσης του Αρχηγείου. Σ' αυτή τη Δ/ση είχε τοποθετηθεί μία (1) Κοινωνική Λειτουργός, ως βοηθός του επιστημονικού υπευθύνου του Προγράμματος (Ψυχολόγου) και συμβούλου του τότε Υπουργού Δημόσιας Τάξης. Παράλληλα ήταν και συνεργάτιδα του ορισθέντος υπευθύνου από Υπηρεσιακής πλευράς, Αξιωματικού και με αυτόν τον τρόπο εξασφαλιζόταν η ομαλή διεξαγωγή του Προγράμματος με αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων και άρση των προστριβών ή διαφόρων άλλων δυσκολιών.

- Το Πρόγραμμα και στις δύο φάσεις του **εκτιμήθηκε ως επιτυχημένο**, επειδή συνέβαλε στην ανάδειξη του κοινωνικού ρόλου της Αστυνομίας με την παροχή αναβαθμισμένων ποιοτικών Υπηρεσιών στην κοινωνία, στη μείωση ορισμένων μορφών εγκληματικότητας και στη διαχείριση κατά τον πλέον ορθό τρόπο προβλημάτων ατόμων ειδικών κατηγοριών (ανηλίκων, απροστάτευτων, αλκοολικών, ναρκομανών κ.λ.π.). Παράλληλα «καταρρίφθηκε» ο μύθος της απομονωμένης και κλειστής (εντός των τειχών της) Αστυνομίας.

Ακόμα απέσπασαν ευμενή σχόλια και έτυχαν πλήρους αποδοχής από τους απλούς πολίτες, τις τοπικές κοινωνίες, τα Μ.Μ.Ε., διάφορους Φορείς, Υπηρεσίες και Αρχές.

Περισσότερα ενδιαφέροντα στοιχεία για την εφαρμογή των δύο φάσεων του Προγράμματος, προκύπτουν από τις δύο (2) συνεντεύξεις που παρατέθηκαν στις συγγράφουσες, την παρούσα εργασία, σπουδάστριες, από την Κοινωνική Λειτουργό που είχε τοποθετηθεί στο Αρχηγείο Αστυνομίας ως βοηθός του επιστημονικά υπεύθυνου του Προγράμματος και από Κοινωνική Λειτουργό που είχε τοποθετηθεί σε Α.Τ. της Πάτρας.

4. Συνεντεύξεις

α. Συνέντευξη Κοινωνικού Λειτουργού που απασχολήθηκε στη Διεύθυνση Γενικής Αστυνόμευσης του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας.

**1η. Συμμετείχατε και στις δύο φάσεις του Προγράμματος
Επιστημονικής Υποστήριξης;**

Απάντηση: Ναι, και στο πιλοτικό (10μηνο) πρόγραμμα και στη β' φάση, συνολικής διάρκειας και τα δύο προγράμματα (22) μηνών.

**2η. Τι ειδικότητα έχετε και σε ποια θέση είχατε
τοποθετηθεί;**

Απάντηση: Είμαι Κοινωνική Λειτουργός και είχα τοποθετηθεί στη Δ/ση Γενικής Αστυνόμευσης στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας.

3η. Ποια ήταν τα καθήκοντά σας;

Απάντηση: -Συγκέντρωση των μηνιαίων αναφορών του Επιστημονικού Προσωπικού από όλες τις Αστυνομικές Υπηρεσίες.

-Αριθμητική ανάλυση των δεδομένων, στοιχείων και κατηγοριοποίηση των περιστατικών.

-«Φιλτράρισμα» πληροφοριών, υποβολή προτάσεων, συμπερασμάτων στον Επιστημονικά Υπεύθυνο.

-Τηλεφωνική επικοινωνία με το Επιστημονικό προσωπικό για τυχόν δυσκολίες στην υλοποίηση του προγράμματος.

-Διοικητική οργάνωση σεμιναρίων, επιμορφωτικών συναντήσεων με το προσωπικό.

-Κοινωνική Εργασία με Άτομο αστυνομικού προσωπικού σε κάποιες περιπτώσεις εντός του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας.

4η. Πώς θα χαρακτηρίζατε το ρόλο σας;

Απάντηση: Ο ρόλος μου ήταν επιτελικός και οργανωτικός. Διέφερε από το ρόλο του υπόλοιπου επιστημονικού προσωπικού πλην όμως όλοι μαζί και καθένας από την (επαγγελματική του) σκοπιά του είτε ήταν Κοινωνικός Λειτουργός είτε Ψυχολόγος είτε Κοινωνιολόγος στοχεύαμε στην ψυχοκοινωνική στήριξη των ατόμων που προσάγονταν στις αστυνομικές υπηρεσίες.

5η. Τι περιστατικά καταγράφατε;

Απάντηση: Οι κατηγορίες των περιστατικών αφορούσαν: ενδοοικογενειακή βία,, διαταραχή ενδοοικογενειακών σχέσεων, χρήση εξαρτησιογόνων ουσιών, αλκοολισμό, αστικές διαφορές , προβλήματα στις διαπροσωπικές σχέσεις ,εξαφάνιση ανηλίκων, σεξουαλική κακοποίηση.

6η. Υπήρχαν προβλήματα στη συνεργασία του Επιστημονικού Προσωπικού με το Αστυνομικό Προσωπικό;

Απάντηση: Ναι, ειδικά στην αρχή και χρειάστηκε πολλές φορές η παρέμβαση του Επιστημονικού Υπεύθυνου ώστε να ξεπεραστούν εμπόδια και δυσκολίες.

7η. Ποιοι οι λόγοι, κατά τη γνώμη σας;

Απάντηση:

- Άγνοια του ρόλου και του έργου των Ειδικών Επιστημόνων.
- Μη θεσμοθετημένοι ρόλοι του Κοινωνικού Λειτουργού, Ψυχολόγου, Κοινωνιολόγου στην ΕΛ.ΑΣ.
- Η μικρή διάρκεια του προγράμματος και η έλλειψη προοπτικής για τη συνέχειά του.
- Η έλλειψη προετοιμασίας του Αστυνομικού Προσωπικού.
- Ο «πιλοτικός» χαρακτήρας του προγράμματος = πειραματικό = προσωρινό = μη ισότιμη σχέση με το αστυνομικό προσωπικό.
- Η ασάφεια ως προς τη συνέχεια και τη σταθερή ή μη παρουσία του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού στην ΕΛ.ΑΣ.

Στη πορεία όμως εξομαλύνθηκαν οι αρχικές δυσκολίες και τα προβλήματα χωρίς να είναι «ιδανικό»το περιβάλλον εργασίας.

8η. Με ποιά μέσα και τρόπους;

Απάντηση:

- Μέσω της άμεσης καθημερινής συνεργασίας με τον Αξιωματικό υπεύθυνο από πλευράς Αρχηγείου, συναντήσεων με τον Επιστημονικά Υπεύθυνο του Προγράμματος, που συντόνιζε ανάλογα το πρόγραμμα και φυσικά με τους Διοικητές των Αστυνομικών Υπηρεσιών που εφαρμοζόταν το Πρόγραμμα.
- Επίσης με γραπτές διευκρινίσεις και οδηγίες για το ρόλο και τα καθήκοντα του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού.

9η. Πόσο συχνές ήταν οι συναντήσεις;

Απάντηση: Στην αρχή – λόγω πρακτικών αντικειμενικών δυσκολιών και οργάνωσης πιο αραιά. Στη συνέχεια, ανά μήνα περίπου.

10η. Πού πραγματοποιούνταν οι συναντήσεις

Απάντηση: Στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Αυτό σήμαινε ότι δεν προσέρχονταν όλο το Επιστημονικό Προσωπικό. Η ενημέρωση των απόντων γινόταν με την αποστολή πρακτικών και τηλεφωνικώς.

11η. Τι άποψη έχετε για το Πρόγραμμα; Θα έπρεπε να συνεχίσει τη λειτουργία του και σε ποια έκταση;

Απάντηση: Προσέξτε με. Το Πρόγραμμα ήταν μια προηγμένη καινοτομία, όπου η Κοινωνική Εργασία ως επιστήμη, υπήρξε γι' αυτό το διάστημα «εργαλείο» αναβάθμισης της Ελληνικής Αστυνομίας, η οποία προέβαλλε το κοινωνικό της πρόσωπο και τον ανθρώπινο χαρακτήρα της αποστολής της. Εξασφάλιζε ποιοτικού χαρακτήρα υπηρεσίες στις τοπικές κοινωνίες, που δέχθηκαν την εφαρμογή των Προγραμμάτων με απόλυτη ευχαρίστηση και κυρίως χωρίς

ενδοιασμούς και επιφυλάξεις. Όχι μόνο έπρεπε να συνεχιστεί, αλλά και να καθιερωθεί ως μόνιμος θεσμός σε όλες τις Αστυνομικές Υπηρεσίες. Αντί όμως γι' αυτό σταμάτησε και μετά από τόσα χρόνια δεν ξαναλειτούργησε. Προσωπικά εισέπραξα πλήρη απογοήτευση και μεγάλη πικρία, γιατί η κοινωνία έχει ανάγκη να εγχειρούνται τέτοια επιχειρήματα - δράσεις.... Αλλά καλύτερα να μην μιλήσουμε άλλο για κάτι παραγωγικό και πολύτιμο για την ταλαιπωρημένη σήμερα κοινωνία, το οποίο έχει εκπνεύσει.... Καλή δύναμη για να συνεχίσετε την προσπάθεια σας..

β. Συνέντευξη Κοινωνικού Λειτουργού σε Αστυνομικό Τμήμα

1η. Συμμετείχατε και στις δύο φάσεις του Προγράμματος ;

Απάντηση: Ναι και στη πιλοτική εφαρμογή διάρκειας (10) μηνών και στη (12) μηνια σύμβαση, συνολικής διάρκειας (22) μηνών.

2η. Πού είχατε τοποθετηθεί;

Απάντηση: Σε Αστυνομικό Τμήμα της Περιφέρειας.

3η. Ποια ήταν η αρχική αντίδραση του αστυνομικού προσωπικού στη

Παρουσία σας;

Απάντηση: Αρχικά ήταν δύσπιστοι και αρνητικοί οι περισσότεροι και η μειοψηφία αντιμετώπισε θετικά τη παρουσία του Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού και τη συμβολή του στο έργο της ΕΛ.ΑΣ.

4η. Στη διάρκεια των (22) μηνών του προγράμματος τροποποιήθηκε η στάση του Αστυνομικού Προσωπικού;

Απάντηση: Ναι, σε μεγάλο βαθμό. Σχετικά γρήγορα αντιλήφθηκαν όλοι τη χρησιμότητα του Προγράμματος και θεώρησαν αυτή τη συνεργασία ως κάτι που έλλειπε.

5η. Ποιοι ήταν οι παράγοντες κατά τη γνώμη σας που συνετέλεσαν σ' αυτή την αλλαγή;

Απάντηση: Ο χρόνος, η καθημερινή παρουσία, η παροχή υπηρεσιών, τα σχόλια των τοπικών κοινωνιών, οι απόψεις των πολιτών και οπωσδήποτε, η αποτελεσματικότητα του Κοινωνικού Λειτουργού που και οι ίδιοι οι Αστυνομικοί διαπίστωναν, καθιέρωσαν με το πέρασμα του χρόνου την ανάγκη ύπαρξης Ειδικών Επιστημόνων στην ΕΛ.ΑΣ.

6η. Είχατε δικό σας χώρο ως Κοινωνικού Λειτουργού και τη κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή;

Απάντηση: Στην αρχή υπήρχαν αρκετές πρακτικές δυσκολίες και δεν υπήρχε γραφείο για μένα. Παρέμενα στο γραφείο του Διοικητή ή του Αξιωματικού Υπηρεσίας. Στη συνέχεια βελτιώθηκε η κατάσταση, αλλά δεν έφθασε στο επιθυμητό σημείο... άλλωστε ήταν λίγος ο χρόνος εφαρμογής και έως ότου τακτοποιηθούμε, τελειώσαμε...

7η. Τι περιστατικά κληθήκατε να αντιμετωπίσετε;

Απάντηση: Περιστατικά παραβατικής συμπεριφοράς πολιτών αλλά και αιτήματα για συμβουλευτική στήριξη του ίδιου του αστυνομικού προσωπικού.

8η. Πιο συγκεκριμένα, θα μπορούσατε να αναφερθείτε στα περιστατικά που χειριζόσαστε;

Απάντηση: Ενδεικτικά να σας αναφέρω χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών, αλκοολισμού, ενδοοικογενειακής βίας, σεξουαλικής κακοποίησης – βιασμούς, εξαφανίσεις ενηλίκων και ανηλίκων, αστικές διαφορές και διαταραχής διαπροσωπικών σχέσεων. Όσον αφορά το αστυνομικό προσωπικό, πιο δειλά στην αρχή, με

περισσότερο θάρρος και συχνότερα, απευθύνονταν στον Κοινωνικό Λειτουργό για ατομική και οικογενειακή συμβουλευτική.

9η. Ποιος ήταν ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού στο Αστυνομικό Τμήμα;

Απάντηση: Ο ρόλος του Κοινωνικού Λειτουργού ήταν: συμβουλευτικός, υποστηρικτικός, ενισχυτικός, καθοδηγητικός, παραπαιμπτικός και διασυνδετικός.

10η. Ποιος ήταν ο σκοπός του προγράμματος στο επίπεδο του Αστυνομικού Τμήματος;

Απάντηση: Κυρίως η ψυχοκοινωνική στήριξη των προσερχομένων ή προσαγόμενων στις Αστυνομικές Υπηρεσίες.

11η. Ποιοι ήταν οι επιμέρους στόχοι;

Απάντηση: -Η παροχή συμβουλευτικής στήριξης ,προκειμένου να ανταπεξέλθει στη συγκεκριμένη διαδικασία.

-Η ενίσχυση, βελτίωση και ενδυνάμωση της κοινωνικής λειτουργικότητας του ατόμου.

-Η διασύνδεση, παραπομπή σε άλλες κοινωνικές, συμβουλευτικές Υπηρεσίες.

Με απώτερο στόχο την πιο ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών, μέσω της αξιοποίησης του (προσφερόμενου) δικτύου Κοινωνικών Υπηρεσιών.

12η. Ποια ήταν τα μέσα που χρησιμοποιούσατε;

Απάντηση: Η συνέντευξη και οι ατομικές συνεδρίες.

13η. Ποιες ήταν οι μέθοδοί σας;

Απάντηση:

- ΚΕΑ (Κοινωνική Εργασία με Άτομο).
- Κοινωνική Εργασία με Οικογένεια
- Κοινωνική Εργασία με Κοινότητα.

- Ακόμα, σε περιορισμένο όμως επίπεδο, υπήρξε συνεργασία με τα σχολεία της περιοχής και κύκλος ομιλιών στους μαθητές. Δεν προλάβαμε . Όλα έγιναν τόσο γρήγορα.

14η. Μπορείτε να μας περιγράψετε μια τυπική σας ημέρα στο Α.Τ.;

Απάντηση: Κάθε ημέρα ήταν διαφορετική και μοναδική, με πληθώρα προσαγωγών και αιτημάτων για άμεση παρέμβαση. Καθημερινά, διάβαζα το Βιβλίο Συμβάντων του Α.Τ., στο οποίο καταγράφονται όλα τα περιστατικά καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας. Διάβαζα και τα περιστατικά της απογευματινής και νυχτερινής βάρδιας που δεν εργαζόμουν, ώστε να έχω πληρέστερη και σαφή εικόνα. Σε συνεργασία με το Διοικητή και τον Αξιωματικό Υπηρεσίας επικοινωνούσα με τον ίδιο τον ωφελούμενο ή μέλη της οικογένειάς του για την πραγματοποίηση συνεδρίας ή εκδήλωση περαιτέρω ενεργειών μου.

15η. Τι ωράριο, βάρδια εργαζόσαστε;

Απάντηση: Πάντα πρωινή βάρδια και εκτός Σαββατοκύριακου. Πρακτικά, βέβαια, υπερέβαινα το καθορισμένο ωράριο και χρειάστηκε να μεταβώ στο Α.Τ. ώρες και ημέρες εκτός ωραρίου.

16η. Προηγουμένως είπατε ότι Το Αστυνομικό προσωπικό θεωρούσε απαραίτητη την παρουσία Κοινωνικού Λειτουργού. Πείτε μου κάτι άνω σ' αυτό.

Απάντηση: Βεβαίως και τη θεωρούσε απαραίτητη, γιατί στη πορεία αποδείχτηκε πολύτιμη η συμβολή των Ειδικών Επιστημόνων στο έργο της ΕΛ.ΑΣ. Η αντιμετώπιση των περιστατικών γινόταν πιο σφαιρικά, σε μία όσο το δυνατό πιο ολιστική προσέγγιση. Επίσης, ενισχύθηκε το κοινωνικό πρόσωπο της Αστυνομίας πέραν του άχαρου ρόλου της, ως κατασταλτικής Υπηρεσίας. Δόθηκε νέα προοπτική για την Αστυνομία και οι απλοί Αστυνομικοί το εισέπραξαν και το αποδέχθηκαν.

17η. Ποια ήταν η διάρκεια της συνεργασίας σας με τα περιστατικά;

Απάντηση: Βραχείας διάρκειας ήταν η ψυχοκοινωνική στήριξη. Πιο συγκεκριμένα, 2-3 συνεδρίες και στη συνέχεια παραπομπή των περιστατικών σε άλλους Φορείς - Υπηρεσίες. Λόγω του συγκεκριμένου πλαισίου δε μπορούσε η παροχή υπηρεσιών να κινηθεί σε βάθος χρόνου. Όμως, η παρουσία Κοινωνικού Λειτουργού λειτουργούσε ως «κυματοθραύστης», λαμβάνοντας υπόψη ότι τα περιστατικά ήταν πολυπροβληματικά και η παραβατική τους συμπεριφορά ήταν «σύμπτωμα» της γενικευμένης κρίσης στην οποία είχαν περιέλθει. Οπότε ο προσδιορισμός των αναγκών, η παροχή βοήθειας προς το άτομο να αντιληφθεί την όλη κατάσταση και η παραπομπή προς τη κατάλληλη υπηρεσία ήταν πολύ σημαντικά.

18η. Ποια ήταν η αντίδραση του αστυνομικού προσωπικού στην είδηση της λήξης του προγράμματος;

Απάντηση: Τόσο το Αστυνομικό προσωπικό όσο και οι Ειδικοί Επιστήμονες νιώσαμε ματαίωση, απογοήτευση, θυμό, προβληματισμό. Ήταν ένα έργο με αρχή αλλά όχι τέλος. Ξεκίνησε μία πολύ σημαντική προσπάθεια που δυστυχώς δεν εξελίχθηκε σε θεσμοθετημένη Υπηρεσία παρά τα θετικά αποτελέσματα της πιλοτικής φάσης και ιδιαίτερα της 2^{ης} φάσης. Ήταν άσχημο συναίσθημα με παράπλευρες απώλειες και «θύματα» τα περιστατικά που εξακολουθούσαν να αναζητούν την Κοινωνική Λειτουργό, την ψυχολόγο, την κοινωνιολόγο... Σας ευχαριστώ και καλή συνέχεια.

γ. Σχόλια – απόψεις του υπηρεσιακά υπεύθυνου, σε επιτελικό επίπεδο, για την εφαρμογή του προγράμματος Αξιωματικού της Διεύθυνσης Γενικής Αστυνόμευσης του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας.

Τι έχετε να μας πείτε από πλευράς σας για την εφαρμογή του Προγράμματος στην Αστυνομία; Θα θέλατε να μας παραθέσετε τις απόψεις σας;

Απάντηση: Κατ' αρχή θα ήθελα να σας συγχαρώ και παράλληλα να σας ευχαριστήσω που σκεφθήκατε να ασχοληθείτε με ένα κεφαλαιώδες για την Ελληνική Αστυνομία, κατά την άποψή μου, ζήτημα. Όμως θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι επειδή δεν είμαι εξουσιοδοτημένος να σας παραχωρήσω συνέντευξη για αυτό, ζητώ την κατανόησή σας. Αυτό πρέπει να το τηρήσω για λόγους υπηρεσιακής τάξης και να κινηθώ εντός των οριζομένων από τις σχετικές διατάξεις που διέπομαι, ως εκ του επαγγέλματός μου.

Έτσι θα ήθελα απλώς να σας πω, υπό μορφή συζήτησης με δύο εν δυνάμει ειδικούς επιστήμονες και ενημέρωσή τους, κάποιες απόψεις μου για το πρόγραμμα αυτό.

- Το Πρόγραμμα Επιστημονικής Υποστήριξης των Αστυνομικών Υπηρεσιών με Κοινωνικούς Λειτουργούς και Ψυχολόγους με εξειδικευμένο προσωπικό (Κοινωνικούς Λειτουργούς και Ψυχολόγους), ήταν κάτι που πραγματικά έλλειπε από την Αστυνομία. Ήταν πράγματι, κατά κοινή ομολογία μια πολύτιμη καινοτομία. Θα μπορούσε κάποιος να μιλάει ώρες ατέλειωτες γι' αυτό.

- Προσωπικά θεωρώ ότι πρέπει το υπόψη πρόγραμμα να εφαρμοσθεί εκ νέου, το συντομότερο, αφού προσληφθεί το ανάλογο επιστημονικό προσωπικό, με οποιονδήποτε τρόπο, είτε δηλαδή ως μόνιμο πολιτικό προσωπικό, είτε ως Αξιωματικοί ειδικών καθηκόντων, που θα επιτελούν το συγκεκριμένο έργο. Και μάλιστα να καλυφθούν όλες οι Αστυνομικές Υπηρεσίες που έρχονται σε επαφή με τους πολίτες. Τα οφέλη ήταν πολλαπλά, με αποδέκτες πρωτίστως την κοινωνία, τους πολίτες, το κοινωνικό Κράτος, την Αστυνομία, τους Κοινωνικούς

Λειτουργούς, την Κοινωνική Εργασία ως επιστήμη, τον άνθρωπο γενικά και τέλος τον ίδιο τον πολιτισμό.

- Ακόμα θα μπορούσε αρχικά να γίνει ένα ξεκίνημα με απασχόληση μέσω άλλων τρόπων, όπως για παράδειγμα μέσω προγραμμάτων «STAGE», συμβάσεων εργασίας ή άλλων τρόπων που καλύπτει το ισχύον καθεστώς, ανάλογα με τις δυνατότητες και τις προϋποθέσεις που υπάρχουν. Αρκεί να επαναλειτουργήσει το Πρόγραμμα και να τεθεί η θεμέλια βάση για συνεχόμενη λειτουργία του.

- Τέλος θα ήθελα να σας ενημερώσω ότι εξ όσων γνωρίζω, έχουν προωθηθεί από την Αστυνομία, αρμοδίως, ανάλογες Εισηγήσεις, που προφανώς χωρίς να γνωρίζω τους ειδικότερους λόγους, ακόμα εκκρεμούν. Εύχομαι να γίνουν σύντομα δεκτές και το Πρόγραμμα να γίνει θεσμός και να εξασφαλισθεί η συνεχής και απρόσκοπτη λειτουργία του.

Ζητώντας την κατανόησή σας, ειλικρινά σας ευχαριστώ για το ενδιαφέρον σας και την προσοχή σας και σας εύχομαι καλή συνέχεια και καλή πορεία.

5. Νομικές διατάξεις για την πρόσληψη και απασχόληση στην ΕΛ.ΑΣ. επιστημονικού προσωπικού.

Με την ευκαιρία επιχειρήσαμε τη διερεύνηση του ζητήματος της πρόσληψης του υπόψη επιστημονικού προσωπικού στο Υπουργείου Εσωτερικών και ειδικότερα το σχετικό νομικό πλαίσιο της απασχόλησής τους στην Ελληνική Αστυνομία και ακολούθως το παραθέτουμε.

Έτσι η πρόσληψή τους είναι δυνατή :

α. Βάσει των διατάξεων του Π.Δ. 229/2003 «Σύσταση οργανικών θέσεων πολιτικού προσωπικού Ελληνικής Αστυνομίας» (παράρτημα 2) σύμφωνα με τις οποίες έχουν συσταθεί στο Σώμα της Ελληνικής Αστυνομίας οργανικές θέσεις μόνιμου πολιτικού προσωπικού, ως εξής: -2- θέσεις κατηγορίας

ΠΕ κλάδου Κοινωνιολογίας, -8- ΤΕ Κοινωνικών Λειτουργιών και -20- ΠΕ κλάδου Ψυχολογίας.

β. Βάσει των διατάξεων του Ν. 3250/2004 (Α΄-124) «Μερική απασχόληση στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. και στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου», (παράρτημα 3) σύμφωνα με τις οποίες το Δημόσιο επιτρέπεται να προσλαμβάνει προσωπικό με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, μερικής απασχόλησης, για την κάλυψη αναγκών που αποσκοπούν στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα προς τους πολίτες. Η σύμβαση δεν δύναται να υπερβαίνει τους -18- μήνες.

γ. Βάσει των διατάξεων της παρ.1 του άρθρου 11 του Ν.1481/1984(Α΄-) (παράρτημα 4) σε συνδυασμό με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 2800/2000 (Α΄-41), (παράρτημα 5) ύστερα από σύσταση ανάλογων οργανικών θέσεων αστυνομικού προσωπικού ειδικών καθηκόντων στην Ελληνική Αστυνομία.

δ. Βάσει του προγράμματος απόκτησης εργασιακής εμπειρίας «*STAGE*» του Ο.Α.Ε.Δ., το οποίο σύμφωνα με πληροφορίες μας επιδοτείται από αυτόν (τον Ο.Α.Ε.Δ.).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

- 1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΕΡΕΥΝΑΣ**
- 2. ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**
- 3. ΜΕΘΟΔΟΣ-ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ**

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΝΟΨΗ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

1. Ιστορικό έρευνας

Το παραπάνω πιλοτικό πρόγραμμα που υλοποιήθηκε στις δύο φάσεις, ενώ έδειξε ότι έπαυε να λειτουργεί ως τέτοιο και ότι έπαιρνε μια πιο επίσημη και μόνιμη θέση εργασίας, στο πλαίσιο της Ελληνικής Αστυνομίας, αντίθετα απλά δεν επαναλειτούργησε. Αυτό ήταν το πρώτο και μοναδικό που απασχόλησε έμμισθους επαγγελματίες Κοινωνικούς Λειτουργούς, Ψυχολόγους και Κοινωνιολόγους.

Η παρούσα έρευνα είναι μια καταγραφή αυτής της πιλοτικής εφαρμογής και μια εκτίμηση των αποτελεσμάτων της.

Οφείλουμε να συμπληρώσουμε πως η προσπάθεια διείσδυσης και μόνο στον χώρο της ΕΛ.ΑΣ. υπήρξε δύσκολη και πολλές φορές έμοιαζε ακατόρθωτη. Και αυτό γιατί, ήδη με το τέλος του πιλοτικού προγράμματος, η προσέγγιση στα στοιχεία του προγράμματος ήταν κάτι σαν άπιαστο όνειρο. Καινούργια πρόσωπα στις Υπηρεσίες που δεν ήξεραν τίποτα για το πρόγραμμα, οι ειδικοί επιστήμονες του Προγράμματος «είχαν τραβήξει το δρόμο τους» προς διάφορες κατευθύνσεις και επαγγελματικές αναζητήσεις με μηδαμινές ή ελάχιστες πιθανότητες να τις βρούμε και να πάρουμε πληροφορίες, ακόμα και απροθυμία που προφανώς προκαλούσε η απογοήτευση για τη μη επανάληψη του προγράμματος, η υπεραπασχόληση κ.λ.π.

Όμως με την επιμονή μας και τις συνεχείς προσπάθειες καταφέραμε να έχουμε στη διάθεσή μας λίγα αλλά ικανά, κατά την άποψή μας, στοιχεία για τη συγγραφή της παρούσας, χάρις τις δύο Κοινωνικούς Λειτουργούς που μας παραχώρησαν και τις συνεντεύξεις, καθώς και τον Αξιωματικό που ήταν Υπηρεσιακά υπεύθυνος για τη διεξαγωγή των Προγραμμάτων αυτών.

2. Σκοπός έρευνας

Σκοπός της παρούσας είναι να ερευνηθούν τα υλοποιηθέντα προγράμματα στην Αστυνομία από πλευράς των κατευθύνσεων της επιστήμης της Κοινωνικής Εργασίας, ο τρόπος και το είδος της συνεργασίας με την Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας και το πόσο αυτά είναι χρήσιμα για τη σημερινή κοινωνία.

3. Μέθοδος - ερευνητικά εργαλεία

- Σε ό,τι αφορά στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας, το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήσαμε ήταν αμιγώς η βιβλιογραφική έρευνα, ώστε με τα αντληθέντα από αυτή στοιχεία να υπάρξει επαρκής προσέγγιση του αντικειμένου του θέματος.

- Ως προς το εμπειρικό μέρος και ειδικότερα σε ό,τι αφορά στην εφαρμογή του Προγράμματος απασχόλησης Κοινωνικών Λειτουργών και Ψυχολόγων στην Ελληνική Αστυνομία, κινηθήκαμε ως ακολούθως: Προηγήθηκαν τηλεφωνικές επαφές με Υπηρεσιακούς παράγοντες των Αστυνομικών Υπηρεσιών που εφάρμοσαν το πρόγραμμα και πραγματοποιήθηκαν με φυσική παρουσία μας επισκέψεις (στο Αρχηγείο και στις Αστυνομικές Υπηρεσίες στην Αθήνα, που είχε εφαρμοσθεί το πρόγραμμα). Επισκεφθήκαμε, ύστερα από συνεννόηση μαζί του, τον υπεύθυνο Αξιωματικό στην Υπηρεσία όπου υπηρετεί τώρα (Αστυνομική Ακαδημία) και ακόμα ήλθαμε σε προσωπική επαφή (στην Πάτρα όπου εργάζεται σήμερα) με την Κοινωνική Λειτουργό που είχε εργασθεί στο Αρχηγείο, καθώς και με την Κοινωνική Λειτουργό που είχε εργασθεί στο Α.Τ. της Πάτρας (στην Αθήνα όπου ζει προσωρινά σήμερα).

Πλέον των παραπάνω αναζητήσαμε και ερευνήσαμε τη σχετική με το αντικείμενο νομοθεσία.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Πρώτο συμπέρασμα

Τα περιστατικά που κλήθηκαν να αναλάβουν οι Κοινωνικοί Λειτουργοί περιλαμβάνουν ένα μεγάλο μέρος, αυτών που φτάνουν καθημερινά στα Α.Τ. και στις Υπηρεσίες Ασφάλειας της Χώρας. Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι αυτές που διδάσκονται στα σημερινά Τμήματα Κοινωνικής Εργασίας (με «προσωρινή» εξαίρεση την Κ. Ε. Ο. η οποία όμως με το πέρασμα του χρόνου και την αποκτούμενη εμπειρία είναι πολύ πιθανό να ενταχθεί στα «εργαλεία» του Κοινωνικού Λειτουργού για τη συνεργασία με τους εξυπηρετούμενους). Τα αποτελέσματα στη συμπεριφορά των εξυπηρετούμενων κρίνονται ικανοποιητικά και δικαιολογούν την παρουσία αυτών των επιστημόνων στις συγκεκριμένες Υπηρεσίες.

Προτείνεται συνεργασία των Τμημάτων Κοινωνικής Εργασίας με Υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ., όπου εργάσθηκαν Κοινωνικοί Λειτουργοί και ενημέρωση για τα αποτελέσματα και τις ανάγκες που προέκυψαν από την εφαρμογή, προκειμένου να υπάρξει εκπαίδευση των φοιτητών βασιζόμενη στα νέα δεδομένα, οι οποίοι θα μπορούν ως επαγγελματίες να ανταπεξέρχονται επιτυχώς στο ρόλο τους ως συνεργάτες των Αστυνομικών Αρχών και, πάνω απ' όλα, ως συνεργάτες των ανθρώπων που φτάνουν για οποιοδήποτε λόγο στο κατώφλι της ΕΛ.ΑΣ.

Στο ίδιο μήκος κύματος προτείνεται, η πρακτική εξάσκηση σπουδαστών Κοινωνικής Εργασίας στο εν λόγω πλαίσιο, ώστε να υπάρχει ουσιαστικότερη και σφαιρικότερη προσέγγιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζονται θεωρητικά στη φοίτησή τους. Προοπτική να ανοίξουν νέοι ορίζοντες απασχόλησης Κοινωνικών Λειτουργών στα Σώματα Ασφαλείας και αυτοί να βρεθούν προετοιμασμένοι οι επαγγελματίες, εφόσον κληθούν στο μέλλον να εργασθούν σ' αυτά.

Δεύτερο συμπέρασμα

Η σχέση που έχει αναπτυχθεί ως τώρα μεταξύ εκπροσώπων των δύο (2) επαγγελματιών (Κοινωνικών Λειτουργών και Αστυνομικών), χαρακτηρίζεται πολύ καλή. Αυτό που φαίνεται να δυσχεραίνει κάπως το έργο των Κοινωνικών Λειτουργών, είναι το πλαίσιο που ασκούν το επάγγελμά τους και η ίδια η φύση των διαφορετικών ρόλων καθενός επαγγέλματος. Κα αυτό παρόλο που η πρόληψη στην Αστυνομία πρέπει, όχι μόνο να είναι, αλλά και να φαίνεται ότι έχει πρωτεύοντα ρόλο στις προτεραιότητές της.

Οι δύο επαγγελματικές ομάδες θα δοκιμαστούν στο νέο ρόλο τους στο συγκεκριμένο πλαίσιο και γι' αυτό χρειάζεται πλήρης συνεργασία. Συμπληρώνεται, πως ο Κοινωνικός Λειτουργός πρέπει να ιδωθεί ως «συμπληρωματικός» στο έργο της Αστυνομίας και να αναλάβει τα πολύ σημαντικά καθήκοντά του (μαζί με την υπόλοιπη επιστημονική ομάδα) μέσα σε πνεύμα αλληλοσεβασμού και αποδοχής των επαγγελματικών και επιστημονικών ικανοτήτων του.

Γι' αυτό προτείνεται, επιμόρφωση κάθε επαγγελματία Αστυνομικού για τις δραστηριότητες και το ρόλο των άλλων ειδικών επιστημόνων στην ΕΛ.ΑΣ., προκειμένου υπάρξει επιτυχής, συνεργασία και κοινή πολιτική, χωρίς να συγχέονται οι ρόλοι, προς όφελος πάντα του διοικούμενου πολίτη. Το ίδιο πρέπει να ισχύσει και για όσους Κοινωνικούς Λειτουργούς τυχόν εργαστούν σε Υπηρεσίες της Αστυνομίας, δηλαδή να εκπαιδεύονται σωστά πάνω σε αστυνομικά θέματα, αφού βεβαίως θα εργάζονται μέσα σε ένα τέτοιο θεσμό. Σε τακτά χρονικά διαστήματα, καλό είναι να γίνονται συναντήσεις των εμπλεκόμενων επαγγελματιών για ανατροφοδότηση (feedback) και επαναπροσδιορισμό στόχων και ρόλων στη συνεργασία τους.

Τρίτο συμπέρασμα

Η ανάγκη παρουσίας Κοινωνικών Λειτουργών σε όλες σχεδόν τις Υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ. θεωρείται απαραίτητη. Η εφαρμογή έστω και για το βραχύ χρονικό διάστημα του πιλοτικού προγράμματος στην

Ελλάδα, ως θεσμού, ανάδειξε και είναι δηλωτική της χρησιμότητας και των Κοινωνικών Λειτουργιών σ' αυτό. Προτείνεται να επιχειρηθεί αξιολόγηση των αναγκών σε επιστημονικό προσωπικό στην ΕΛ.ΑΣ. και η αξιοποίησή τους σύντομα και με συνέπεια προς τον εξυπηρετούμενο, προκείμενου να υπάρξει βελτίωση στον τρόπο αντιμετώπισης του, προβολή του κοινωνικού ρόλου της Αστυνομίας και σωστή απορρόφηση κοινωνικών επιστημόνων στο νέο αυτό τομέα επαγγελματικής δραστηριότητας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΣΥΝΟΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία επιδιώκει μια ανασκόπηση των μέχρι σήμερα γνωστών δυνατοτήτων απασχόλησης Κοινωνικών Λειτουργών στην Ελληνική Αστυνομία, δηλαδή σ' ένα Φορέα- Θεσμό κοινωνικού ελέγχου με προληπτικό αλλά και έντονο κατασταλακτικό χαρακτήρα. Χωρίς εξαίρεση, όλα τα παραδείγματα παρουσιάζουν θετικά αποτελέσματα τόσο για τους ανήλικους ή ενήλικους παραβάτες που προσέρχονται στις διάφορες Αστυνομικές Υπηρεσίες, όσο και για τη συμπλήρωση της αποστολής του θεσμού σε ρόλους πρόληψης της αποκλίνουσας συμπεριφοράς και του εγκλήματος. Τα στοιχεία αν και περιορισμένα, είναι ενθαρρυντικά για να επηρεάσουν:

α. τον εμπλουτισμό των προγραμμάτων σπουδών στα Τμήματα Κοινωνικής Εργασίας με μαθήματα όπως Κοινωνική Εργασία στα Σώματα Ασφαλείας και Παραπτωματικότητα και Κοινωνική Εργασία, και πρακτική άσκηση.

β. την προετοιμασία και προώθηση των σχετικών διατάξεων για καθιέρωση Κοινωνικών Υπηρεσιών στις Υπηρεσίες της Ελληνικής Υπηρεσίες του Υπουργείου Εσωτερικών (πρώην Δημόσιας Τάξης).

Η Ελληνική Κοινωνία «τελεί εν αναμονή».-

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξιάδης Σ. (1993), **Κείμενα αντεγκληματικής πολιτικής Α'**, Εκδ. Σάκκουλα Θεσσαλονίκη.

Αλεξιάδης Σ. (1997), *Η κοινωνική αντεγκληματική πολιτική (Ante Delictum)*, **Αστυνομική Επιθεώρηση** (Απρίλιος)

Αμαξάρη Α., **Προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης**, Υπηρεσία Δίωξης Ναρκωτικών, Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας

Αρχιμανδρίτης Ν (1957) , **Επιστημονική και τεχνική αστυνομία**, Εκδ .Υπ. Δημόσιας Τάξης, Αθήνα.

Βάγια Χ., (1999-2000) **Εκπαιδευτικό βοήθημα του μαθήματος Κ.Ε.Κ. Ι.Υ.**, Τμ. Κοινωνικής εργασίας, Τ.Ε.Ι. Αθήνας, Αθήνα.

Βάγια Χ. (1987), *Οι κοινωνικές ανάγκες στις αγροτικές περιοχές της Ευρώπης*, **Εκλογή** (Ιούλιος)

Βασιλείου ΘΑ, Σταματάκης Ν. (1992), **Λεξικό Επιστημών του Ανθρώπου**, Gutenberg Αθήνα.

Βερικάκη Ό., Μαρτινάκη Σ., Μπουρίκος Δ., Περήφανου Β. (1996), **Σχεδιασμός ίδρυσης και λειτουργίας Κοινωνικής Υπηρεσίας στο Α.Τ. Άνω Πατησίων**, εργασία στο μάθημα Κ.Ε.Κ. ΙΥ., καθηγήτρια Χ. Βάγια, Τμ. Κοινωνικής Εργασίας, Τ.Ε.Ι. Α.. Αθήνα.

Beccaria Cesare, **Περί Αδικημάτων και Ποινών**, Νομική Βιβλιοθήκη, μετάφραση Αδαμαντίου Κοραή.

Γεώργας Δ. (1995) , **Κοινωνική Ψυχολογία**, τόμος Α', Εκδ. Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα.

Γιαλλουρίδου Ειρήνη (1995), *Πρόγραμμα πιλότος ίδρυσης και λειτουργίας Κοινωνικής Υπηρεσίας από την Ελληνική Αστυνομία: η*

εφαρμογή στο Αστυνομικό Τμήμα Χαλανδρίου, Εκλογή (Ιούλιος - Αύγουστος - Σεπτέμβριος)

Δημοπούλου - Λαγωνίκα Μ. (1998-1999), **Επικοινωνία - συνέντευξη στην Κοινωνική Εργασία (σημειώσεις)** Τ.Ε.Ι. Αθήνας. Αθήνα.

Durk D. (1985), *Τι σημαίνει να είσαι αστυνομικός*, **Αστυνομική Επιθεώρηση**

Ευαγγέλου Ι. (1999), **Το Πρόβλημα της Εγκληματικότητας** Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα

Ζαραφωνίτου Χ. (1995) **Εμπειρική Εγκληματολογία**, Νομική βιβλιοθήκη. Αθήνα.

Ζαφείρης Γ. Α., Ζαφείρη Α. Ε., Μουζακίτης Μ. Χ. (1999) **Οικογενειακή Θεραπεία**, Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα.

Ζωγράφου Α. *Ο κοινωνικός ρόλος της Κοινωνικής Εργασίας*
Κοινωνική Εργασία - τεύχος 15ο

Καλλινικάκη Θ. (1998) , **Κοινωνική Εργασία**, Ελληνικά Γράμματα. Αθήνα

Κουκουτσάκη Α. (1999) **Εικόνες εγκλήματος**, Πλέθρον .

Μακραγγέλου Β., Όλτα Ν. (2001), **Παραβατικότητα και εγκληματικότητα ανηλίκων - προγράμματα συνεργασίας Δήμου και Αστυνομίας** εργασία στο μάθημα Κ.Ε.Κ.IV., καθ. Χ. Βάγια, Τμ. Κοινωνικής Εργασίας, Τ.Ε.Ι. Α. Αθήνα.

Μητρόπουλος Δ. (1998), **Δημόσιες Σχέσεις Αστυνομίας και κοινού**, Ηλεκτρονικές Τέχνες ΕΠΕ Αθήνα.

Μητρόπουλος Δ. (Απρίλιος 1997), *Ο κοινωνικός ρόλος της Αστυνομίας στη σύγχρονη κοινωνία και η συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για την προστασία και εξυπηρέτηση του πολίτη*, Περιοδικό **Αστυνομική Επιθεώρηση**.

Μπόργης Α. Γ., **Η Ελληνική Αστυνομία.**(χ.ε., χ.χ.)

Ντουνιαδακη Α., Πάνου Α. (1992), **Κοινωνική εργασία και Αστυνομία - διερεύνηση απόψεων Αστυνομικών Πάτρας**, πτυχιακή εργασία Τ.Ε.Ι. Πάτρας Πάτρα.

Πάζης Ν (1988) , **Υπηρεσία θυμάτων Αστυνομικού Δελτίου**, εργασία στο μάθημα Κ.Ε.Κ. IV., καθηγήτρια Χ. Βάγια. Τμ. Κοινωνικής Εργασίας, Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Πανελλήνιο Συνέδριο **Η Ελληνική οικογένεια** (2002), βιβλίο περιλήψεων

Παπαγεωργίου Γ. Ε. (1998) , **Ψυχιατρική.** Γραφικές Τέχνες, Αφοί Γ. Κιώτη Ο.Ε. Αθήνα.

Παπαδάτος Γ. (2001) , **Δικαστική Ψυχολογία - Ψυχιατρική.** Αθήνα.

Παπαδάτου Δ., **Εισαγωγή στην ψυχολογία**, Ιατρικές εκδ. Ζήτα. Αθήνα.

Παπαδόπουλος Ν. Γ. (1997), **Ψυχολογία**, Αθήνα.

Παπαθανασίου Μ. (1995), **Εισαγωγή στην Κοινωνική Εργασία»** (σημειώσεις), Τ.Ε.Ι. Αθήνας. Αθήνα

Παπαγεωργίου Ι.Κ. (1976), *Κοινωνική Εργασία και Αστυνομία*, Περιοδικό **Αστυνομικά Χρονικά**. Αθήναι.

Παπαθεοδώρου Θ. Π., (2001) *Τα Τοπικά Συμβούλια πρόληψης της Εγκληματικότητας*, **Αστυνομική Επιθεώρηση** (Ιανουάριος - Φεβρουάριος)

Roberts V. J., **Public Opinion, Crime and Criminal Justice** Westview press.

Σοφουλάκης Λ. (1994), **Η προστασία της ανθρώπινης ζωής κατά το Σύνταγμα και τους Νόμους**, εκδ. οίκος Αφοι Π. Σάκκουλα. Αθήνα.

Σπινέλλη Κ.Δ. (1982), **Η γενική πρόληψη των εγκλημάτων**. Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα - Κομοτηνή

Σταθόπουλος Α. Πέτρος (1996), **Κοινωνική Πρόνοια**. Εκδ. Έλλην.

Σταθόπουλος Α. Π. (2000). **Κοινοτική Εργασία - Διαδικασία - μέθοδοι και τεχνικές**. Εκδ. Παπαζήση. Αθήνα

Σταθόπουλος Π. Α. (1990), **Κοινοτική Εργασία Θεωρία και πράξη**. Εκδ. Έλλην

Στεργιούλης Α. Ε. (2001) **Η Ελληνική Αστυνομία κατά την περίοδο της Μεταπολίτευσης**. Νομική Βιβλιοθήκη.

Συλλογικό **Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών** (2000), Gutenberg Αθήνα.

Τσιγκρής Α. (1999), **Λήψη αποφάσεων και ενεργοποίηση των μηχανισμών του ποινικού συστήματος**. Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα - Κομοτηνή.

Φαρσεδάκης Ι. Ι. (2001) **Η κοινωνική αντίδραση στο έγκλημα και τα όριά της**. Νομική Βιβλιοθήκη. Αθήνα.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. [Http://www.ydt.police231.htm](http://www.ydt.police231.htm)
2. [Http://www.ydt.gr/minist6.htm](http://www.ydt.gr/minist6.htm)
3. [Http://www.ydt.gr/stoxoielas.htm](http://www.ydt.gr/stoxoielas.htm)
4. [Http://www.ydt.gr/police7.htm](http://www.ydt.gr/police7.htm)

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ (INTERNET)

[Http://www.ydt.gr](http://www.ydt.gr) ιστοσελίδα του Υ.Δ.Τ. με πληροφορίες για την αποστολή, οργάνωση και λειτουργία της Ελληνικής Αστυνομίας, (διαγωνισμοί κ.λ.π.)

[Http://www.mopo.gr/default.html](http://www.mopo.gr/default.html) Διεύθυνση Πληροφορικής ΕΛΑΣ.

[Http://www.otenet.gr/fire](http://www.otenet.gr/fire) Πυροσβεστικό Σώμα

[Http://www.otenet.gr/fire/review.htm](http://www.otenet.gr/fire/review.htm) περιοδικό «Πυροσβεστική επιθεώρηση»

[Iprahellasotenet.gr](http://iprahellasotenet.gr) Διεύθυνση του e-mail του Ελληνικού Τμήματος της Διεθνούς ένωσης Αστυνομικών

[Http://www.interpol.com](http://www.interpol.com) ιστοσελίδα της INTERPOL για πρόσβαση στις δραστηριότητες του παγκόσμιου αυτού φορέα κατά του εγκλήματος

[Http://www.fbi.gov](http://www.fbi.gov) ιστοσελίδα του FBI με πληροφορίες για την αποστολή – οργάνωση – δράση, οδηγίες για την πρόληψη της εγκληματικότητας και τα περιεχόμενα των 5 τελευταίων ετών του περιοδικού FBI Bulletin σε αρχεία .pdf.

[Http://www.unkjin.org](http://www.unkjin.org) Δίκτυο Ο.Η.Ε. για το έγκλημα και τη δικαιοσύνη

[Http://www.emcdd.org](http://www.emcdd.org) Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης ναρκωτικών και τοξικομανίας, εξειδικευμένος Οργανισμός της Ε.Ε. για το πρόβλημα των ναρκωτικών

[Http://www.terrorism.com/index.shtml](http://www.terrorism.com/index.shtml) Κέντρο έρευνας για την τρομοκρατία

[Http://www.crime.org](http://www.crime.org) Στατιστική εγκλημάτων

[Http://www.enp.nl](http://www.enp.nl) Ευρωπαϊκό δίκτυο γυναικών αστυνομικών

[Http://www.officer.com](http://www.officer.com) Θέσεις στο δίκτυο, αστυνομικού ενδιαφέροντος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

10 Δεκεμβρίου 1948

Άρθρο 1: όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα. *Άρθρο 2:* κάθε άνθρωπος δικαιούται να επικαλείται όλα τα δικαιώματα και όλες τις ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη, χωρίς καμία απολύτως διάκριση. *Άρθρο 3:* κάθε άτομο έχει δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την προσωπική του ασφάλεια. *Άρθρο 4:* κανείς δεν επιτρέπεται να ζει υπό το καθεστώς δουλείας. *Άρθρο 5:* κανείς δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανιστήρια ούτε σε ποινή ή μεταχείριση σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική. *Άρθρο 6:* καθένας, όπου και αν βρίσκεται, έχει δικαίωμα στην αναγνώριση της νομικής του προσωπικότητας. *Άρθρο 7:* όλοι είναι ίσοι απέναντι στο νόμο και έχουν δικαίωμα σε ίση προστασία του νόμου, χωρίς καμία απολύτως διάκριση. *Άρθρο 8:* καθένας έχει δικαίωμα να ασκεί αποτελεσματικά ένδικα μέσα στα αρμόδια εθνικά δικαστήρια κατά των πράξεων που παραβιάζουν τα θεμελιακά δικαιώματα τα οποία του αναγνωρίζουν το Σύνταγμα και ο νόμος. *Άρθρο 9:* κανείς δε μπορεί να συλλαμβάνεται, να κρατείται ή να εξορίζεται αυθαίρετα. *Άρθρο 10:* καθένας έχει το δικαίωμα, με πλήρη ισότητα, να εκδικάζεται η υπόθεση του δίκαια και δημόσια, από δικαστήριο ανεξάρτητο και αμερόληπτο. *Άρθρο 11:* κάθε κατηγορούμενος για ποινικό αδίκημα πρέπει να θεωρείται αθώος, ωσότου διαπιστωθεί η ενοχή του σύμφωνα με το νόμο. *Άρθρο 12:* κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία του, ούτε

προσβολές της τιμής και της υπόληψης του. **Άρθρο 13:** καθένας έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί ελεύθερα. **Άρθρο 14:** κάθε άτομο που καταδιώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και να του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες. **Άρθρο 15:** καθένας έχει το δικαίωμα μιας ιθαγένειας. **Άρθρο 16:** ο άνδρας και η γυναίκα έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να ιδρύουν οικογένεια. **Άρθρο 17:** κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας. **Άρθρο 18:** κάθε άτομο έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας. **Άρθρο 19:** καθένας έχει το δικαίωμα της ελευθερίας της γνώμης και της έκφρασης. **Άρθρο 20:** καθένας έχει το δικαίωμα να συνέρχεται και να συνεταιρίζεται ελεύθερα και για ειρηνικούς σκοπούς. **Άρθρο 21:** καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στη διακυβέρνηση της χώρας του. **Άρθρο 22:** κάθε άτομο, ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα κοινωνικής προστασίας. **Άρθρο 23:** καθένας έχει το δικαίωμα να εργάζεται. Καθένας έχει το δικαίωμα να ιδρύει μαζί με άλλους συνδικάτα και να συμμετέχει σε συνδικάτα. **Άρθρο 24:** καθένας έχει το δικαίωμα σε ανάπαυση και σε ελεύθερο χρόνο. **Άρθρο 25:** καθένας έχει το δικαίωμα οι ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένεια του υγεία και ευημερία. **Άρθρο 26:** καθένας έχει το δικαίωμα στην εκπαίδευση. **Άρθρο 27:** καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ελεύθερα στην πνευματική ζωή της κοινότητας. **Άρθρο 28:** καθένας έχει το δικαίωμα να επικρατεί μια κοινωνική και διεθνής τάξη, μέσα στην οποία τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που προκηρύσσει η παρούσα Διακήρυξη να μπορούν να πραγματώνονται σε όλη τους την έκταση. **Άρθρο 29:** το άτομο έχει καθήκοντα απέναντι στην κοινότητα. **Άρθρο 30:** καμιά διάταξη της παρούσας Διακήρυξης δε μπορεί να ερμηνευθεί ότι παρέχει το δικαίωμα σε ενέργειες που αποβλέπουν στην άρνηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που εξαγγέλλονται σ' αυτήν.

01001994200030004

3839

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 199

12 Αυγούστου 2003

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

228. Διάλυση του ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου με την επωνυμία «Ινστιτούτο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας»..... 1
229. Σύσταση οργανικών θέσεων πολιτικού προσωπικού Ελληνικής Αστυνομίας..... 2
230. Ίδρυση Αστυνομικού Τμήματος Αερολιμένα Κω..... 3

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- Τροποποίηση της ΠΔ/ΤΕ 2438/6.8.1998 «Πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών ιδρυμάτων και προσδιορισμός αρμοδιοτήτων των οργάνων τους στον τομέα Εσωτερικού Ελέγχου»..... 4

ΠΡΟΕΔΡΙΚΑ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 228

Διάλυση του ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου με την επωνυμία «Ινστιτούτο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας».

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

- α) Του άρθρου 17 παρ. 2 του Ν. 2083/1992 (ΦΕΚ 159/Α) «Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης»,
β) Του άρθρου 29Α του Ν. 1558/1985, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/92 (ΦΕΚ 154/Α) «Ρύθμιση του θεσμού των Επιμελητηρίων ... και άλλες διατάξεις» και αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 2α του άρθρου 1 του Ν. 2469/1997 (ΦΕΚ 38/Α) «Περιορισμός και βελτίωση της αποτελεσματικότητας των κρατικών δαπάνων και άλλες διατάξεις»,
2. Το Π.Δ. 123/1994 (ΦΕΚ 91/Α) «Ίδρυση ερευνητικού πανεπιστημιακού ινστιτούτου με την επωνυμία «Ινστιτούτο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας»,
3. Την 1065956/863/Α0006/15-7-2003 (ΦΕΚ 985/Β') κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών «καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών Οικονομικών».

4. Την πρόταση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Συνθεσης του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (συνεδρίαση 28-2-2001) και την εισηγήση της Συγκλήτου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (συνεδρίαση 15-3-2001).

5. Το γεγονός ότι δεν διετύπωσε τη γνώμη του το Διαπανεπιστημιακό Συμβούλιο Έρευνας, αν και ζητήθηκε με το Β7/149/10-5-2001 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και ότι έχει παρέλθει άπρακτος η προθεσμία του άρθρου 50 παρ. 3 του Ν. 1268/82, η οποία εφαρμόζεται και στην παρούσα περίπτωση, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 17 του άρθρου 28 του Ν. 2083/1992.

6. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

7. Το 339/2002 πρακτικό επεξεργασίας του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, μετά από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Υφυπουργού Οικονομικών και Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

1. Διαλύεται το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο (Ε.Π.Ι.) που λειτουργεί στα πλαίσια του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με την επωνυμία «Ινστιτούτο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας» και καταργείται το Π.Δ. 123/9-6-1994 (ΦΕΚ 91/13-6-94 τ.Α'), με το οποίο είχε ιδρυθεί.

2. Η εκκαθάριση θα εκτελεσθεί από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

3. Η περιουσία του Ινστιτούτου θα διατεθεί με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ανατίθεται η δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 1 Αυγούστου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΫΟΥΡΓΟΙ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΑΡΜΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΤΡΟΣ Δ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

μικών «καθορισμός αρμοδιοτήτων των Υφυπουργών Οικονομικών».

4. Την πρόταση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Συνθεσης του Τμήματος Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (συνεδρίαση 28-2-2001) και την εισηγήση της Συγκλήτου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (συνεδρίαση 15-3-2001).

5. Το γεγονός ότι δεν διετύπωσε τη γνώμη του το Διαπανεπιστημιακό Συμβούλιο Έρευνας, αν και ζητήθηκε με το Β7/149/10-5-2001 έγγραφο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και ότι έχει παρέλθει άπρακτος η προθεσμία του άρθρου 50 παρ. 3 του Ν. 1268/82, η οποία εφαρμόζεται και στην παρούσα περίπτωση, σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 17 του άρθρου 28 του Ν. 2083/1992.

6. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

7. Το 339/2002 πρακτικό επεξεργασίας του Ε' Τμήματος του Συμβουλίου της Επικρατείας, μετά από πρόταση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και του Υφυπουργού Οικονομικών και Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

1. Διαλύεται το Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο (Ε.Π.Ι.) που λειτουργεί στα πλαίσια του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με την επωνυμία «Ινστιτούτο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Υγείας και Πρόνοιας» και καταργείται το Π.Δ. 123/9-6-1994 (ΦΕΚ 91/13-6-94 τ.Α'), με το οποίο είχε ιδρυθεί.

2. Η εκκαθάριση θα εκτελεσθεί από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

3. Η περιουσία του Ινστιτούτου θα διατεθεί με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Στον Υπουργό Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ανατίθεται η δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

Αθήνα, 1 Αυγούστου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΫΟΥΡΓΟΙ

ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΑΡΜΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΤΡΟΣ Δ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

Αρ. Φύλλου 124

7 Ιουλίου 2004

ΝΟΜΟΣ ΥΠ ΑΡΙΘ. 3250

Μερική απασχόληση στο Δημόσιο, στους Ο.Τ.Α. και στα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Φορείς μερικής απασχόλησης

1. Το Δημόσιο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου επιτρέπεται να προσλαμβάνουν προσωπικό, με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, μερικής απασχόλησης, για την κάλυψη αναγκών που αποσκοπούν στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα προς τους πολίτες.

2. Οι ανωτέρω προσλήψεις αποβλέπουν, αποκλειστικώς, στην αντιμετώπιση αναγκών συμπληρωματικής εξυπηρέτησης των πολιτών και δεν ασκούν επιρροή στη οργανική σύνθεση των υπηρεσιών των φορέων της προηγούμενης παραγράφου.

3.α. Για την παροχή υπηρεσιών, με καθεστώς μερικής απασχόλησης, οι φορείς της παραγράφου 1 καταρτίζουν αντίστοιχο ετήσιο επιχειρησιακό σχέδιο, το οποίο υποβάλλεται μέχρι τέλος Φεβρουαρίου κάθε έτους και εγκρίνεται από την Επιτροπή του άρθρου 5.

β. Στο επιχειρησιακό σχέδιο θα πρέπει να περιλαμβάνονται, ιδίως, τα εξής στοιχεία:

α) οι ειδικές ανάγκες που δικαιολογούν την παροχή υπηρεσιών με μερική απασχόληση.

β) ο αριθμός αυτών που θα προσληφθούν, κατά τομείς υπηρεσιών, κοινωνικού, κυρίως, χαρακτήρα.

γ) ο τρόπος ελέγχου της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Άρθρο 2

Σύμβαση μερικής απασχόλησης

1. Η πρόσληψη γίνεται με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου μερικής απασχόλησης, με πρόσωπα από τις κατηγορίες κοινωνικών ομάδων και σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής που καθορίζονται στο άρθρο 4.

2. Η διάρκεια της ανωτέρω σύμβασης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τους δεκαοκτώ μήνες. Νέα σύμβαση με τον ίδιο απασχολούμενο επιτρέπεται να καταρτιστεί μετά την πάροδο τριών μηνών, τουλάχιστον, από τη λήξη της προηγούμε-

νης. Ο χρόνος εργασίας, για κάθε συμβασιούχο, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει τις είκοσι ώρες εβδομαδιαίως.

3. Για το εργασιακό καθεστώς των μερικής απασχολούμενων εφαρμόζονται οι διατάξεις του Π.Δ. 410/1988 (ΦΕΚ 191 Α'), όπως ισχύει και, συμπληρωματικώς, οι σχετικές ρυθμίσεις της εργατικής νομοθεσίας.

Άρθρο 3

Υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα

1. Ως υπηρεσίες κοινωνικού χαρακτήρα θεωρούνται εκείνες που αναφέρονται, ιδίως, στην κατ' οίκον κοινωνική μέριμνα και φροντίδα, στη φύλαξη σχολικών κτιρίων, στην οδική ασφάλεια των μαθητών, στην κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών, στις έκτακτες ανάγκες πολιτικής προστασίας, στις πολιτιστικές εκδηλώσεις, στην αντιμετώπιση ειδικών περιβαλλοντικών αναγκών, στην ενημέρωση και πληροφόρηση πολιτών, καθώς και σε προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα που χρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Στο επιχειρησιακό σχέδιο της παραγράφου 3 του άρθρου 1 και σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το δέκα τοις εκατό του συνολικού αριθμού αυτών που θα προσληφθούν, επιτρέπεται κατ' εξαίρεση και μόνο, με ειδική απολογία, να περιληφθούν υπηρεσίες που δεν έχουν, αμυνώς, κοινωνικό χαρακτήρα, αλλά υπηρετούν έκτακτες ανάγκες δημοσίου συμφέροντος που μπορεί να καλυφθούν με μερική απασχόληση.

Άρθρο 4

Κοινωνικές ομάδες για την επιλογή υποψηφίων

1. Το προσωπικό που επιλέγεται για την παροχή υπηρεσιών μερικής απασχόλησης προέρχεται, από τις ακόλουθες κοινωνικές ομάδες:

α) Άνεργοι, άνω των τριάντα ετών, που έχουν εξαντλήσει το χρόνο της τακτικής επιδότησης ανεργίας και παραμένουν εγγεγραμμένοι στα μητρώα του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.), τουλάχιστον έξι μήνες μετά τη λήξη αυτής, σε ποσοστό τριάντα τοις εκατό.

β) Άνεργοι, εγγεγραμμένοι στον Ο.Α.Ε.Δ., που βρίσκονται στην τελευταία πενταετία πριν από τη συνταξιοδότησή τους, σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό.

γ) Άνεργοι, μέχρι τριάντα ετών, εγγεγραμμένοι στον Ο.Α.Ε.Δ. για χρονικό διάστημα τουλάχιστον δεκαοκτώ μηνών, σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό.

δ) Μητέρες ανηλίκων, σε ποσοστό δέκα τοις εκατό. Στις ανωτέρω περιπτώσεις προτεραιότητα στην επιλογή έχουν άτομα που καθίστανται άνεργα συνεπεία ομαδικών απολύσεων, κατά τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας.

ε) Άτομα με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό και άνω, σε ποσοστό δέκα τοις εκατό.

στ) Πολύτεκνοι και τέκνα πολυτέκνων, σε ποσοστό δέκα τοις εκατό.

Στις περιπτώσεις α', β' και γ' ποσοστό εξήντα τοις εκατό καλύπτεται από γυναίκες, εφόσον υπάρχει αντίστοιχος αριθμός σχετικών αιτήσεων.

2. Όσοι έχουν απασχληθεί για χρόνια μεγαλύτερα του έτους σε προγράμματα και δράσεις υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα, αντίστοιχα προς εκείνα που προβλέπονται στο άρθρο 3 επιλέγονται σε ποσοστό μέχρι πενήντα τοις εκατό του συνόλου αυτών που θα προσληφθούν σε κάθε κοινωνική ομάδα, κατά τη σειρά της μεταξύ τους κατάταξης και ανεξαρτήτως της σειράς κατάταξής τους σε σχέση με τους λοιπούς.

Εάν δεν συμπίληνεται το ποσοστό που προβλέπεται για καθεμία από τις κοινωνικές ομάδες της προηγούμενης παραγράφου, προσαυξάνεται αντίστοιχως το ποσοστό της επόμενης.

3. Σε καθεμία από τις κοινωνικές ομάδες της παρ. 1 ορίζεται βασικό κριτήριο επιλογής, ως ακολούθως:

α. Για την πρώτη και τρίτη ομάδα προτιμώνται υποψήφιοι με τη μεγαλύτερη συνεχόμενη χρονική διάρκεια, που είναι εγγεγραμμένοι ως άνεργοι.

β. Για τη δεύτερη ομάδα προτιμώνται υποψήφιοι, οι οποίοι έχουν το μικρότερο χρόνο, που υπολείπεται για τη συνταξιοδότησή τους.

γ. Για την τέταρτη ομάδα προτιμώνται μητέρες με τα περισσότερα τέκνα.

δ. Για την πέμπτη ομάδα προτιμώνται υποψήφιοι με το μεγαλύτερο ποσοστό αναπηρίας, το οποίο, πάντως, πρέπει να επιπέσει στον υποψήφιο να ασκεί τα καθήκοντα για τα οποία και προσλαμβάνεται.

ε. Για την έκτη ομάδα προτιμώνται υποψήφιοι με τα περισσότερα τέκνα, πάνω από το όριο της ιδιότητας του πολύτεκνου.

4.α. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας επιτρέπεται να αυξομειώνονται μέχρι δέκα τοις εκατό τα ποσοστά που προβλέπονται στην παράγραφο 1, αναλόγως με τις ιδιαίτερες ανάγκες παροχής υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα που διαμορφώνονται κάθε φορά.

β. Με όμοια απόφαση μπορεί, εφόσον απαιτείται για συγκεκριμένες περιπτώσεις, να ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με τα κριτήρια επιλογής των υποψηφίων και με τα ειδικότερα προσόντα, από πλευράς αναγκαίων τίτλων σπουδών.

Άρθρο 5

Επιτροπή έγκρισης μερικής απασχόλησης και κατανομής της χρηματοδότησης

1. Συνιστάται τριμελής επιτροπή από τους Υφυπουργούς Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. Οι Υφυπουργοί είναι δυνατόν να αναπληρώνονται από τους Γενικούς Γραμματείς των αντίστοιχων Υπουργείων.

Η Επιτροπή συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ο οποίος ορίζει τον πρόεδρο, τα τακτικά και αναπληρωματικά μέλη και τους γραμματείς της.

2. Η Επιτροπή είναι αρμόδια, χωρίς να απαιτείται η σύμπραξη άλλου, κατά την κείμενη νομοθεσία, οργάνου για την έγκριση των επιχειρησιακών σχεδίων που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 1, την κατανομή του αριθμού αυτών που θα προσληφθούν για μερική απασχόληση και τη διά-

θεση της χρηματοδότησης σε αντιστοιχία προς τον εγκριθέντα αριθμό προσλαμβανόμενων, ανά φορέα. Παράλληλα ελέγχει την εφαρμογή των εγκριθέντων επιχειρησιακών σχεδίων, την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και αποφασίζει για οποιοδήποτε θέμα ανακύπτει κατά το στάδιο εφαρμογής του επιχειρησιακού σχεδίου.

3. Σε περίπτωση παροχής υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα με μερική απασχόληση, αποκλειστικός σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, στην Επιτροπή μπορεί να συμμετέχει, χωρίς ψήφο, και ο Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου της.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται η οργάνωση και η λειτουργία της Επιτροπής, η αμοιβή των γραμματέων, οι οποίοι δεν υπερβαίνουν τους τρεις, και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

Άρθρο 6

Διαδικασία πρόσληψης

1. Μετά την έγκριση του επιχειρησιακού σχεδίου και τον καθορισμό των θέσεων μερικής απασχόλησης, ο φορέας της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του παρόντος εκδίδει ανακοίνωση, στην οποία αναφέρονται υποχρεωτικά:

α) Ο αριθμός της εγκριτικής απόφασης της Επιτροπής του προηγούμενου άρθρου.

β) Ο αριθμός των ατόμων που θα προσληφθούν και οι τομείς υπηρεσιών στους οποίους θα απασχληθούν.

γ) Οι κατηγορίες κοινωνικών ομάδων και τα κριτήρια επιλογής, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 4.

δ) Η υπηρεσία στην οποία θα υποβληθούν οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων.

ε) Η προθεσμία μέσα στην οποία θα υποβληθούν οι αιτήσεις.

2. Η ανακοίνωση πρόσληψης, πριν από τη δημοσιοποίησή της, κοινοποιείται στο Α.Σ.Ε.Π., το οποίο εγκρίνει ή τροποποιεί το σχετικό σχέδιο μέσα σε δέκα εργάσιμες ημέρες από την περιέλευσή της σε αυτό. Εάν η προθεσμία παρέλθει άπρακτη, τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη του Α.Σ.Ε.Π.

3. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης καθορίζονται ο τρόπος δημοσιοποίησης των ανακοινώσεων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, η προθεσμία υποβολής των αιτήσεων, τα δικαιολογητικά με τα οποία αποδεικνύονται οι ιδιότητες και οι προϋποθέσεις πρόσληψης, ο τρόπος συγκρότησης της επιτροπής, η οποία είναι αρμόδια για την επιλογή των προσλαμβανόμενων, ο τρόπος δημοσιοποίησης των πινάκων κατάταξης των υποψηφίων, η χρονική ισχύς των πινάκων κατάταξης των υποψηφίων και κάθε θέμα που σχετίζεται με τη διαδικασία πρόσληψης.

Άρθρο 7

Χρηματοδότηση

1. Η χρηματοδότηση για την παροχή υπηρεσιών κοινωνικού χαρακτήρα προέρχεται ιδίως από:

α) Ειδικές πιστώσεις του Κρατικού Προϋπολογισμού.

β) Πιστώσεις του προϋπολογισμού των φορέων που προσλαμβάνουν προσωπικό με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

γ) Προγράμματα και πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

δ) Χρηματοδοτήσεις από άλλες πηγές.

2. Οι πιο πάνω χρηματοδοτήσεις περιλαμβάνονται σε αυτοτελείς κωδικούς αριθμούς που εντάσσονται στον προϋπολογισμό του οικείου φορέα, ο οποίος προσλαμβάνει προσωπικό μερικής απασχόλησης.

Άρθρο 8 Μεταβατικές ρυθμίσεις

1. α. Εκκρεμείς διαδικασίες πρόληψης, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3174/2003 (ΦΕΚ 203 Α'), για τις οποίες δεν έχουν δημοσιοποιηθεί οι πίνακες των προσλαμβανόμενων μέχρι τη 10.5.2004, ματαιώνονται.

β. Η Επιτροπή που αναφέρεται στο άρθρο 5 και στο πλαίσιο του υπόλοιπου της εγκριθείσας χρηματοδότησης, για το έτος 2004, κατανέμει τις θέσεις μερικής απασχόλησης ύστερα από προηγούμενη έγκριση του επιχειρησιακού σχεδίου της επόμενης παραγράφου.

2. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος, τα επιχειρησιακά σχέδια που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 1 καταρτίζονται μέσα σε έναν μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος και καλύπτουν ανάγκες μερικής απασχόλησης, όπως αυτές διαμορφώνονται κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους 2004 με παράλληλη συνεκτίμηση και όσον θα ανακρίνουν για το έτος 2005.

Άρθρο 9

1. Η εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 13 του άρθρου 17 του Ν. 3144/2003 (ΦΕΚ 111 Α'), όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 3227/2004 (ΦΕΚ 31 Α'), παρατείνεται μέχρι το τέλος του τρίτου μήνα από τη δημοσίευση του παρόντος. Ειδικά για τους ασφαλισμένους του Ταμείου Νομικών αν το οφειλόμενο ποσό εξοφληθεί εφάπαξ, το ποσό καταβάλλεται μέχρι το τέλος του τρίτου μήνα από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, η οποία θα πρέπει να εκδοθεί σε διάστημα έξι μηνών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της αίτησης για υπαγωγή στη ρύθμιση. Αν το οφειλόμενο ποσό ρυθμιστεί σε δόσεις, η πρώτη δόση και η προκαταβολή καταβάλλονται μέχρι το τέλος του τρίτου μήνα από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης, η οποία θα πρέπει να εκδοθεί σε διάστημα έξι μηνών από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής της αίτησης για υπαγωγή στη ρύθμιση.

2. Ο αριθμός των δόσεων για εξόφληση καθυστερούμενων ασφαλιστικών εισφορών του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών που προβλέπεται από το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του Ν. 2458/1997 (ΦΕΚ 15 Α'), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το εδάφιο α' της παραγράφου 4 του άρθρου 7 του Ν. 3050/2002 (ΦΕΚ 214 Α'), καθορίζεται με απόφαση του Δ.Σ. του Ο.Γ.Α. και όχι σε ποσοστό μεγαλύτερο από δώδεκα ημερολογιακά εξάμηνα.

Άρθρο 10

1. Για το χρονικό διάστημα από 20 Ιουλίου έως 4 Οκτωβρίου 2004 με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.), Πολιτισμού, Μεταφορών και Επικοινωνιών και Δημόσιας Τάξης, καθορίζονται: α) ολυμπιακό οδικό δίκτυο, το οποίο διατίθεται για την ομαλή και ασφαλή μετακίνηση των μελών της ολυμπιακής οικογένειας και γενικότερα για δραστηριότητες που σχετίζονται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες, β) λωρίδες κυκλοφορίας ή οδοί στις οποίες κυκλοφορούν αποκλειστικά οχήματα που σχετίζονται με τους Ολυμπιακούς Αγώνες και διαθέτουν ειδική άδεια (διαπιστευμένα οχήματα) από την «Οργανωτική Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώνων ΑΘΗΝΑ 2004» Α.Ε. (Ο.Ε.Ο.Α.) και τα οχήματα άμεσης ανάγκης, γ) ζώνες ελεγχόμενης εισόδου και κυκλοφορίας (Ζ.Ε.Ε.Κ.) σε περιοχές που γειτνιάζουν άμεσα με ολυμπιακές εγκαταστάσεις στις οποίες επιτρέπεται η είσοδος και κυκλοφορία οχημάτων μετά από ειδική άδεια και ζώνες ελεγχόμενης στάθμευσης (Ζ.Ε.Σ.) γύρω από ολυμπιακές εγκαταστάσεις στις οποί-

ες επιτρέπεται η στάση και στάθμευση μόνο στους μόνιμους κατοίκους και εργαζομένους στην περιοχή μετά από ειδική άδεια και δ) οι δημόσιοι χώροι στους οποίους διεξάγονται αγωνίσματα δρόμου. Στην απόφαση καθορίζεται επίσης ο ακριβής χρόνος ισχύος των παραπάνω ρυθμίσεων, το είδος των οχημάτων για τα οποία επιτρέπεται η κυκλοφορία, στάση και στάθμευση, ο φορέας που χορηγεί τη σχετική άδεια, ο τρόπος πρόσβασης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα. Η παράβαση των διατάξεων των παραπάνω αποφάσεων τιμωρείται για μεν τη στάθμευση κατά τις διατάξεις του άρθρου 5 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (Ν. 2696/1999, ΦΕΚ 57 Α'), για δε τα μέτρα περιορισμού ή απαγόρευσης της κυκλοφορίας με πρόστιμο 156,50 ευρώ.

Επιπλέον στους παραβάτες που δεν συμμορφώνονται με τις υποδείξεις των αστυνομικών οργάνων για στάθμευση σε συγκεκριμένο σημείο ή άμεση έξοδο από την απαγορευμένη περιοχή επιβάλλεται φυλάκιση μέχρις ενός έτους.

2. Κατά το χρονικό διάστημα από 20 Ιουλίου έως 4 Οκτωβρίου 2004 στους νομούς όπου τελούνται οι Ολυμπιακοί και Παραολυμπιακοί Αγώνες, καθώς και σε σημεία εισόδου της Χώρας, σε λιμένες και αερολιμένες, τα μέτρα ρύθμισης οδικής κυκλοφορίας της παρ. 1 του άρθρου 52 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, μέτρα που αφορούν την προσωρινή κατάληψη του οδοστρώματος με ειδικές διαμορφώσεις, καθώς και κάθε συναφές προς τα παραπάνω μέτρα λαμβάνονται κατά παρέκκλιση των καμένων διατάξεων, με απόφαση των κατά τόπους αρμόδιων Αστυνομικών Διευθυντών ή Διευθυντών Τροχαίας ή Λιμεναρχών κατά περίπτωση, ύστερα από μελέτη της Ο.Ε.Ο.Α. Ειδικά για τα μέτρα που αφορούν το ολυμπιακό οδικό δίκτυο η παραπάνω μελέτη εκπονείται ή εγκρίνεται από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων ή την οικεία Περιφέρεια ή νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, κατά λόγο αρμοδιότητας.

3. Η λήψη των μέτρων των παραγράφων 1 και 2 γνωστοποιείται στους Οργανισμούς Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (Ο.Α.Σ.Α.) ή Θεσσαλονίκης (Σ.Α.Σ.Θ.) ή στις Υπηρεσίες Μεταφορών και Επικοινωνιών των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, κατά περίπτωση, εφόσον από αυτά επιβεβαιώνεται οι υπηρεσίες μέσω μαζικής μεταφοράς στις περιοχές αρμοδιότητάς τους.

4. Ομοίως, κατά το χρονικό διάστημα από 20 Ιουλίου έως 4 Οκτωβρίου 2004 εφαρμόζονται τα ακόλουθα:

α. Τα μέτρα που αφορούν την κυκλοφορία μέσω μαζικής μεταφοράς και την εφαρμογή ειδικών ρυθμίσεων, όπως τοποθέτηση κινητών εμπαιδίων και κατάληψη οδοστρώματος, σε σταθμούς των Ηλεκτρικών Σιδηροδρόμων Αθηνών - Πειραιώς, του Αττικού Μετρό, του προαστιακού σιδηροδρόμου, του τραμ και σε τερματικούς σταθμούς λεωφορείων, χώρους προσωρινής παραμονής λεωφορείων κατά μήκος του οδικού δικτύου, αφετηρίες, τέρματα και στάσεις ολυμπιακών γραμμών, καθώς και κατά μήκος της διαδρομής αυτών, λαμβάνονται με απόφαση του αρμοδίου Διευθυντή Τροχαίας, ύστερα από μελέτη του Ο.Α.Σ.Α. για τις περιοχές αρμοδιότητάς του.

β. Για την απομάκρυνση κυκλοφοριακών εμπαιδίων στο ολυμπιακό οδικό δίκτυο που οφείλονται σε ανατροπή ή ακινητοποίηση οχημάτων, καθώς και μεταφερόμενων υλικών ή ουσιών επικίνδυνων για την κυκλοφορία, στις περιπτώσεις που δεν μπορούν οι χρήστες των οδών να τηρήσουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 12 παρ. 4 του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας, επιλαμβάνονται οι αρμόδιες Υπηρεσίες Τροχαίας ή Πυροσβεστικής Υπηρεσίας, κατά περίπτωση, εφόσον διαθέτουν τα αναγκαία τεχνικά μέσα. Η Διεύθυνση Κατασκευής Έργων Συντήρησης Οδοποιίας (Δ.Κ.Ε.Σ.Ο.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωρο-

ταξίας και Δημόσιων Έργων επιλαμβάνεται στις περιπτώσεις που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της.

γ. Με απόφαση του Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών, ύστερα από μελέτη της Ο.Ε.Ο.Α. ή του Ο.Α.Σ.Α. και κοινή πρόταση των φορέων αυτών, επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, η προσωρινή λειτουργία υπαίθριων χώρων στάθμευσης οχημάτων ιδίως για την εξυπηρέτηση του επιβατικού κοινού των μέσων μαζικής μεταφοράς. Στην απόφαση ορίζεται ο υπεύθυνος για τη λειτουργία της εγκατάστασης, ο αριθμός των θέσεων στάθμευσης, τα λαμβανόμενα μέτρα προστασίας και πυρασφάλειας, οι ελάχιστες προδιαγραφές λειτουργίας και σηματοδότησης και ο χρόνος λειτουργίας του χώρου.

δ. Από τον Ο.Α.Σ.Α. αποφασίζεται η εγκατάσταση και λειτουργία σταθμορχείων, εποικισμών, χώρων αναμονής και κυκλικών για την εξυπηρέτηση των επιβατών και του προσωπικού κοινής και χώρων πληροφορήσης του κοινού. Οι οργανισμοί κοινής ωφέλειας συνδέουν τις εγκαταστάσεις αυτές με τα αντίστοιχα δίκτυα.

ε. Στα γήπεδα ιδιοκτησίας της Εταιρείας Θερμικών Λεωφορέων (ΕΘΕΛ) και ΗΠΑΠ στις περιοχές Ανα Λιρών και Ρουφ, επιτρέπεται, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, η πραγματοποίηση των αναγκαίων εργασιών περιτομής, περιμετρικού φωτισμού, ασφαλίστευσης και ανεφοδιασμού οχημάτων για την εξυπηρέτηση των αναγκών οχημάτων που ανήκουν στους παραπάνω φορείς.

5. Αρμόδια Υπηρεσία για τη συντήρηση των ασφαλοποιητών του ολυμπιακού οδικού δικτύου και των οδών διεξαγωγής αγωνισμάτων δρόμου ορίζεται μέχρι 4.10.2004 η Δ.Κ.Ε.Σ.Ο. του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Ως προς την επισήμανση επικίνδυνων σημείων και βλαβών εφαρμόζεται η διάταξη της παρ. 2β του άρθρου 28 του Π.Δ. 141/1991 (ΦΕΚ 58 Α). Απαγορεύεται μέχρι 4.10.2004 η εκτέλεση εργασιών τομής και εκσκαφής και πάσης φύσεως τεχνικών έργων στο ολυμπιακό οδικό δίκτυο, καθώς και η εναπόθεση σε αυτό οικοδομικών υλικών ή κάδων αποκομιδής οικοδομικών υλικών, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ολοκλήρωσης των ολυμπιακών έργων. Κατ' εξαίρεση και μετά από σχετική άδεια της παραπάνω Υπηρεσίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων επιτρέπεται η επισκευή βλαβών σε δίκτυα οργανισμών κοινής ωφέλειας, εφόσον συντρέχουν επείγοντα λόγοι ασφαλείας ή δημόσιας υγείας. Η άδεια θεωρείται από την αρμόδια υπηρεσία Τροχαίας. Οι Οργανισμοί κοινής ωφέλειας οφείλουν να τηρούν σε επιφυλακή τα κατάλληλα συνεργεία για την άμεση αποκατάσταση βλαβών στα δίκτυά τους στο ολυμπιακό οδικό δίκτυο, σε συνεργασία με την αρμόδια υπηρεσία συντήρησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Την ίδια υποχρέωση έχουν και όλες οι ιδιωτικές επιχειρήσεις των οποίων τα δίκτυα διέρχονται από το ολυμπιακό οδικό δίκτυο.

6. Με απόφαση του αρμόδιου Διευθυντή Τροχαίας ή Αστυνομικού Διευθυντή επιβάλλονται περιορισμοί στην κίνηση φορτηγών αυτοκινήτων και καθορίζεται το ωράριο ανεφοδιασμού των επιχειρήσεων, υπερασφών και λοιπών καταστημάτων, ο οποίος γίνεται από φορτηγά αυτοκίνητα με μέγιστο επιτρεπόμενο βάρος άνω των 3,5 τόνων σε περιοχές των Νομών Αττικής, Θεσσαλονίκης, Μαννησίας, Ηρακλείου, Αχαΐας και Ηλείας κατά το χρονικό διάστημα από 2.8.2004 έως 4.9.2004.

7. Στη Γενική Γραμματεία Δημόσιων Έργων συσταίνεται και λειτουργούν προσωρινά για την υποστήριξη της διεξαγωγής των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων οι εξής επιχειρησιακοί φορείς, που συνεργάζονται άμεσα με το Βόλοιο Επιχειρήσεων Παρακολούθησης και Ελέγχου της Κυκλοφορίας (Β.Ε.Π.Ε.Κ.) του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης:

α. Επιχειρησιακός Φορέας Διαχείρισης Κυκλοφορίας που θα στελεχωθεί με προσωπικό που διατίθεται από το Αυτοτελές Τμήμα Κυκλοφορίας, Φωτεινής Σηματοδότησης και Τηλεματικής 2004 και από τη Διεύθυνση Μελετών Έργων Οδοποιίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων. Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων καθορίζεται ο κανονισμός λειτουργίας του παραπάνω φορέα και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

β. Επιχειρησιακός Φορέας Συντήρησης Ολυμπιακού Οδικού Δικτύου, Οδικού Δικτύου εντός Ζ.Ε.Ε.Κ. και Ζ.Ε.Σ. και λοιπών οδών που εξυπηρετούν την ομαλή τέλεση των Αγώνων, που θα στελεχωθεί με προσωπικό που διατίθεται από τη Διεύθυνση Οδικών Έργων Περιφέρειας Αττικής (Δ9), την Ειδική Υπηρεσία Συγκοινωνιακών Έργων Αττικής (ΕΥΔΕ/ΕΣΕΑ), τη ΔΚΕΣΟ, τη Διεύθυνση Κατασκευής Υδραυλικών Έργων (Δ.Κ.Υ.Ε.), τη Διεύθυνση Υδραυλικών Έργων Περιφέρειας Αττικής (Δ10), την ΕΥΔΑΠ και εκπροσώπους της ΤΥΔΚ και του Δήμου Αθηναίων. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων, καθορίζεται ο κανονισμός λειτουργίας του παραπάνω φορέα και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

8. Η Ο.Ε.Ο.Α. εκπονεί πρόγραμμα επικοινωνίας για την πληρέστερη ενημέρωση των οδηγών, πεζών και του επιβατικού κοινού κατά την περίοδο των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων, σε συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία, τους συγκοινωνιακούς φορείς και τους Ο.Τ.Α.».

Άρθρο 11

Η ισχύς της διατάξεως του άρθρου 28 παρά. 1 του Ν. 3202/2003 (ΦΕΚ 284 Α) αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2005.

Άρθρο 12

Καταργούμενες διατάξεις

Οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 7 του Ν. 3174/2003 (ΦΕΚ 205 Α), καθώς και κάθε διάταξη αντίθετη προς τις ρυθμίσεις του παρόντος, καταργούνται.

Άρθρο 13

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του Νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως Νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 5 Ιουλίου 2004

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ

ΔΙΟΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΙΩΣΗΣ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

Γ. ΣΟΥΦΛΙΑΣ

ΔΙΚΑΙΟΥΝΗΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ

Γ. ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γ. ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Π. ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Μ.Γ. ΛΙΑΠΗΣ

ΑΜΚΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Φ. ΠΑΛΛΗ - ΠΕΤΡΑΛΙΑ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 7 Ιουλίου 2004

Ο ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ

Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΤΜΗΜΑ Γ

Περιφερειακές υπηρεσίες.

**Άρθρο 8. Αστυνομικές
Διευθύνσεις.**

1. Σε κάθε νομό λειτουργεί μια (1) αστυνομική διεύθυνση, που έχει ως αποστολή να ασκεί μέσα στα όρια του νομού το σύνολο των αστυνομικών αρμοδιοτήτων, δηλαδή τη γενική αστυνόμευση, την τροχαία, τη δημόσια ασφάλεια, την κρατική ασφάλεια και την πολιτική κινηματοποίηση. Ειδικά στο νομό Αιτωλοακαρνανίας μπορεί να λειτουργούν δύο αστυνομικές διευθύνσεις.⁽¹⁾

5. Ο αριθμός και η τοπική αρμοδιότητα όλων των αστυνομικών υπηρεσιών καθορίζονται από τον πίνακα χωρογραφικής κατανομής των υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

Άρθρο 9.

Αφορά την Αγροφυλακή.....

Άρθρο 11.**Οργάνωση και λειτουργία υπηρεσιών. (1)**

1. Με προεδρικά διατάγματα εκδιδόμενα ύστερα από πρόταση του υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης⁽²⁾ μπορεί, και κατά τροποποίηση των ισχυουσών διατάξεων: α) να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την οργάνωση, τη λειτουργία, την έδρα, τις αρμοδιότητες και την αντιστοιχία των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης⁽²⁾, β) να αναδιαρθρώνονται, να συγχωνεύονται ή να καταργούνται οι υφιστάμενες Υπηρεσίες και να συνιστώνται νέες, γ) να αυξάνονται ή να μειώνονται οι υφιστάμενες θέσεις όλων των κατηγοριών προσωπικού της πιο πάνω Γενικής Γραμματείας⁽²⁾ (3) ή να συνιστώνται νέες κατηγορίες και θέσεις, δ) να συνιστώνται θέσεις και ενδιάμεσοι βαθμοί στην υφιστάμενη βαθμολογική κλίμακα του αστυνομικού προσω-

(1) Το άρθρο 11 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 1590/1986. (Α - 46).

(2) Όταν αναγράφεται Υπουργός Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Γενική Γραμματεία Δημόσιας Τάξης, νοούνται ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης αντίστοιχα (δες άρθρο 1 ΠΔ 137/86, ΦΕΚ51 - Α της 24/4/1986).

(3) Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Π.Δ. 305/99 (ΦΕΚ 231 - Α της 17 - 12 - 99): 1. Οι οργανικές θέσεις του αστυνομικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας αυξάνονται κατά 3000 στο βαθμό του αστυφίλακα 2. Η πλήρωση των ανωτέρω θέσεων θα γίνει εντός τετραετίας, με την εισαγωγή 750 σπουδαστών στη Σχολή Αστυφίλακων ετησίως, κατά τα έτη 2000 έως και 2003.

(4) Επίσης στο Νομό Έβρου λειτουργούν δύο (2) Αστυνομικές Δ/νσεις: α) Η Α.Α. Αλεξανδρούπολης και β) Η Α.Α. Ορεστιάδας.

πικού και να ρυθμίζονται τα θέματα άσκησης αρμοδιότητας, αντιστοιχίας, ιεραρχίας, χρόνου υπηρεσίας και μισθού προς τους στρατιωτικούς του στρατού ξηράς, προσόντων, διαδικασίας επιλογής, τοποθετήσεων, μεταθέσεων, κρίσεων, προαγωγών, ορίου ηλικίας για προαγωγές, αποστρατείες, ανάκλησης ανωτάτων αξιωματικών στην ενεργό υπηρεσία και κάθε άλλο συναφές προς τους βαθμούς αυτούς θέμα, ε) να καταργούνται θέσεις και ενδιάμεσοι βαθμοί στην υφιστάμενη βαθμολογική κλίμακα του αστυνομικού προσωπικού και να ρυθμίζεται κάθε συναφές προς την κατάργηση θέμα, στ) να ρυθμίζονται θέματα άσκησης αρμοδιότητας, αντιστοιχίας, ιεραρχίας και μισθών προς τους στρατιωτικούς του στρατού ξηράς, προσόντων, διαδικασίας επιλογής, τοποθετήσεων, κρίσεων, προαγωγών, ορίου ηλικίας, αποστρατείας και κάθε άλλο σχετικό με την υπηρεσιακή κατάσταση του αστυνομικού προσωπικού, ζ) να ιδρύονται νέες, να καταργούνται ή να αναδιαρθρώνονται υφιστάμενες σχολές εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης του προσωπικού, να καθορίζονται τα σχετικά με τη λειτουργία τους, τα προσόντα και τη διαδικασία επιλογής των εκπαιδευτών και των εκπαιδευομένων, τα θέματα κάλυψης των σχετικών δαπανών και αποζημιώσεων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, η) να μεταβάλλονται τα τυπικά ή ουσιαστικά προσόντα για την πρόσληψη αστυνομικού προσωπικού ή την εισαγωγή του σε αστυνομικές σχολές, θ) να ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις τοποθετήσεων, μεταθέσεων, αποσπάσεων, αδειών, αποζημιώσεων του αστυνομικού προσωπικού ή να ρυθμίζονται θέματα συγκρότησης, σύνθεσης και λειτουργίας των συμβουλίων κρίσεων, προαγωγών, των πειθαρχικών συμβουλίων και των άλλων συλλογικών διοικητικών οργάνων κεντρικών και περιφερειακών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης⁽¹⁾ Για τις περιπτώσεις που κρίνεται αναγκαία η συμμετοχή ως μελών στα συλλογικά όργανα της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης⁽¹⁾ και εκπροσώπων άλλων δημοσίων υπηρεσιών, δικαστικών και στρατιωτικών αρχών ή δημοσίων οργανισμών και Ο.Τ.Α., τα σχετικά προεδρικά διατάγματα προτείνονται και από τον συναρμόδιο υπουργό. Στις περιπτώσεις που με τα προεδρικά διατάγματα της παραγράφου 1 ρυθμίζονται θέματα που αχετίζονται με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, προτείνονται και από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας ως συναρμόδιο,

2. Με αποφάσεις του Υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης⁽¹⁾ ρυθμίζονται θέματα εσωτερικής διάρθρωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Τάξης καθώς και κάθε ειδικότερο θέμα για την αστυνομική δύναμη, την άσκηση των καθηκόντων και την συντήρηση του υλικού των αστυνομικών υπηρεσιών.

3. Τα προεδρικά διατάγματα του άρθρου αυτού μπορεί να κωδικοποιούνται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης⁽¹⁾ και απαρτίζουν τον εσωτερικό κανονισμό της Ελληνικής Αστυνομίας.

(1) Με βάση τα άρθρα 23, 24 και 27 του Ν. 1558/1985 (Φ.Ε.Κ. 137-Α' της 26-7-85) το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης είχε καταργηθεί και το σύνολο των υπηρεσιών των αρμοδιοτήτων και του προσωπικού του είχε μεταφερθεί στη Γενική Γραμματεία Δημόσιας Τάξης του Υπουργείου Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης, που είχε τότε συσταθεί με τον ίδιο νόμο. Στη συνέχεια όμως αποχωρήτηκε και ξανασυστήθηκε ως Υπουργείο Δημόσιας Τάξης με βάση το Π.Δ. 137/1986 (Φ.Ε.Κ. 51-Α' της 24-4-86).

4. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης(1) ιδρύονται καταργούνται και συγχωνεύονται υπηρεσίες κατώτερες του τμήματος.

5. Με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης(1) ιδρύονται και λειτουργούν αστυνομικές υπηρεσίες για την αντιμετώπιση προσωρινών αναγκών τάξης και ασφάλειας, χωρίς αντίστοιχη αύξηση οργανικών θέσεων αστυνομικού προσωπικού και καταργούνται με όποια απόφαση όταν εκλείψουν οι λόγοι ίδρυσης τους. Η προσωρινή λειτουργία των υπηρεσιών αυτών δεν μπορεί να υπερβεί το ένα (1) έτος από την έναρξη της.

6. Με βάση τη διάρθρωση των αστυνομικών υπηρεσιών και τις πράξεις που εκδίδονται, σύμφωνα με το άρθρο αυτό καταρτίζεται ο πίνακας χωρογραφικής κατανομής των υπηρεσιών, ο οποίος κυρώνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης(1) και δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

7. Αν με βάση τις πιο πάνω εξουσιοδοτικές διατάξεις συνιστώνται νέες οργανικές θέσεις ή ρυθμίζονται θέματα μισθού και αποζημιώσεων, το σχετικό προεδρικό διάταγμα προτείνεται και από τον Υπουργό Οικονομικών».

ΤΜΗΜΑ Δ'

Ειδικές αρμοδιότητες

Άρθρο 12.

Έκδοση προεδρικών διαταγμάτων και αστυνομικών διατάξεων και αδειών.

1. Με προεδρικά διατάγματα, που εκδίδονται με πρόταση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, ρυθμίζονται θέματα που αφορούν:

α. Τον έλεγχο της λειτουργίας δημοσίων κέντρων, κέντρων παιγνίων, δημοσίων θεαμάτων και κασιστημάτων, των οποίων οι άδειες λειτουργίας εκδίδονται από τις αστυνομικές υπηρεσίες.

β. Τις προϋποθέσεις χορήγησης και ανάκλησης αστυνομικής άδειας για σύσταση, οργάνωση και λειτουργία ιδιωτικών επιχειρήσεων, εταιρειών και γραφείων παροχής πληροφοριών (νιεντέκτιβς) ή υπηρεσιών αστυνομικής φύσης, καθώς και τα προσόντα και τις υποχρεώσεις του προσωπικού της.(²)

γ. Την προστασία των ηθών και των ανηλίκων,

«2. Οι παραβάτες των διατάξεων των προεδρικών διαταγμάτων της παραγράφου 1 τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών και χρηματική ποινή, εάν η παράβαση δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη διάταξη».(³)

3. Με αστυνομικές διατάξεις μπορεί να ρυθμίζονται τα ακόλουθα θέματα:

α. Πρόληψη του εγκλήματος.

β. Τήρηση της κοινής ησυχίας.

γ. Προστασία των ανηλίκων.

δ. Λήψη μέτρων τουριστικού ενδιαφέροντος.

(1) Όπου αναφέρεται Υπουργός Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Γενική Γραμματεία Δημόσιας Τάξης, νοούνται ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, αντίστοιχα (δες άρθρο 1 Π.Δ. 137/85, Φ.Ε.Κ 51 - Α' τ.κ. 24/4/1986)

(2) Το εδάφιο (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 12 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 παρ. 3 του Ν. 1593/1986.

(3) Η παρ. 2 του άρθρου 12 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 4 του άρθρου 5 του Ν. 2452/96 (Φ.Ε.Κ 283 - Α' τ.κ. 31-12-1996).

7. Διοικητές και Προϊστάμενοι των Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών επίπεδου Τμήματος τοποθετούνται Αστυνομικοί Υποδιευθυντές ή Αστυνόμοι Α' ή Αστυνόμοι Β' ή Υπαστυνόμοι Α' ή Υπαστυνόμοι Β'.

3- Διοικητές των Αστυνομικών Σταθμών τοποθετούνται Υπαστυνόμοι Α' ή Υπαστυνόμοι Β' ή Ανθυπαστυνόμοι ή Αρχιφύλακες.

9. Διευθυντές των Διευθύνσεων Δημοσίων Σχέσεων, Διαχείρισης Υλικού και Ελεγκτηρίου Δαπανών τοποθετούνται Πολιτικοί Υπάλληλοι με βαθμό Διευθυντή. Σε θέσεις Προϊσταμένων Τμημάτων Κεντρικών και Περιφερειακών Υπηρεσιών της Ελληνικής Αστυνομίας τοποθετούνται και Πολιτικοί Υπάλληλοι των κατηγοριών ΠΕ, ΤΕ και ΔΕ, σύμφωνα με τον εσωτερικό κανονισμό.

10. Οι ανώτατοι αξιωματικοί της Ελληνικής Αστυνομίας τοποθετούνται με απόφαση του Αρχηγού του Σώματος.

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΘΕΜΑΤΑ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ Τα άρθρα 25, 26 και 27 παραλείπονται, γιατί δεν αφορούν την Ελληνική Αστυνομία.

ΤΜΗΜΑ Δ'

ΤΕΛΙΚΕΣ - ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ - ΚΑΤΑΡΓΟΥΜΕΝΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 28. Τελικές
διατάξεις.

1. Εξουσιοδοτικές διατάξεις νόμων που προβλέπουν την έκδοση κανονιστικών πράξεων για τη ρύθμιση θεμάτων προσωπικού και Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης εφαρμόζονται και για το προσωπικό και τις Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος.

2. Το πολιτικό προσωπικό που υπηρετεί σε Υπηρεσίες του Πυροσβεστικού Σώματος εντάσσεται, αυτοδικαίως, εντός διμήνου από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού, σε θέσεις αντίστοιχης κατηγορίας, κλάδου και βαθμού του προσωπικού του Πυροσβεστικού Σώματος. Το προσωπικό που υπηρετεί σε κεντρικές και περιφερειακές Υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, με εξαίρεση εκείνο της Διεύθυνσης Αγροφυλακής, εντάσσεται, αυτοδικαίως, εντός της αυτής προθεσμίας σε θέσεις αντίστοιχης κατηγορίας, κλάδου και βαθμού του προσωπικού του Σώματος της Ελληνικής Αστυνομίας. Η ένταξη του παραπάνω προσωπικού σε θέσεις προσωπικού του Σώματος της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος διαπιστώνεται με αποφάσεις των οικείων Αρχηγών.

3. Οι διοριζόμενοι κατ'εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 4 του άρθρου 7 του ν. 1339/1983 (Α' 35), όπως αντικαταστάθηκε με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 5 του ν. 2452/1996 (Α' 283) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 11 του ν. 2713/1999 (Α' 89), καταλαμβάνουν, εφεξής, προσωποπαγείς θέσεις πολιτικού προσωπικού στην Ελληνική Αστυνομία ή το Πυροσβεστικό Σώμα, ανάλογα με το Σώμα από το οποίο προέρχεται ή την αποστολή του οποίου υποστηρίζει ο παθών.

4. Για το πολιτικό προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος συγκροτούνται αντίστοιχα υπηρεσιακά συμβούλια, με απόφαση του Αρχηγού του οικείου Σώματος, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2683/1999 (ΦΕΚ 19 Α'). Οι γραμματειακές υπηρεσίες στα παραπάνω συμβούλια παρέχονται με μέριμνα των αρμόδιων, για θέματα πολιτικού προσωπικού, Υπηρεσιών, των οικείων Αρχηγείων. "

5. Οι υποθηκείσεις, προαγωγές, μεταθέσεις, αποσπάσεις και απολύσεις του μόνιμου πολιτικού προσωπικού της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος γίνονται με αποφάσεις των Αρχηγών των Σωμάτων, ύστερα από κρίση των οικείων υπηρεσιακών συμβουλίων.

6. Τα αρχεία και ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός των Διευθύνσεων των Κλάδων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης περιέρχονται στις αντίστοιχες Υπηρεσίες του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας.

7. Όπου στις ισχύουσες διατάξεις γίνεται αναφορά σε Κλάδους και Διευθύνσεις Κλάδων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης νοούνται, εφεξής, οι Κλάδοι και οι Διευθύνσεις Κλάδων του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, οι οποίοι ασκούν τις αντίστοιχες αρμοδιότητες.

8. Οι Αστυνομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, αποτελούν, εφεξής, περιφερειακές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας και εξακολουθούν να λειτουργούν σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, εφόσον αυτές δεν αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος.

9. Οι διατάξεις του άρθρου 29 του ν. 1481/1984 (Α'- 152) εφαρμόζονται και για το αστυνομικό προσωπικό που κατατάσσεται στην Ελληνική Αστυνομία από την έναρξη εφαρμογής του πιο πάνω νόμου, εφόσον συμπληρώνει το 35ο και δεν υπερβαίνει το 48ο έτος της ηλικίας του την 31 Δεκεμβρίου του έτους εισαγωγής στη Σχολή.

Άρθρο 29. Μεταβατικές διατάξεις.

Μέχρι την έκδοση των κανονιστικών πράξεων, με τις οποίες θα καθοριστούν η οργάνωση η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των Υπηρεσιών που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, οι Υπηρεσίες του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης εξακολουθούν να λειτουργούν σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Άρθρο 30. Καταργούμενες διατάξεις.

Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις των άρθρων 1 έως και 7, 10, 13, 19, 22 έως και 24 και 33 του ν. 1481/1984 (Α'- 152). Επίσης, καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 31.

Κατάταξη στις Σχολές Αστυφυλάκων και Πυροσβεστών πολιτών που διακρίνονται για εξαιρετικές πράξεις.

Όποιος συμμετέχει ενεργά στην καταδίωξη ή σύλληψη δραστών σοβαρών εγκληματικών πράξεων ή σε αστυνομική επιχείρηση προς πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος ή σε επιχείρηση του Πυροσβεστικού Σώματος προς κατάσβεση πυρκαγιάς ή διάσωση κινδυνευόντων προσώπων, εκθέτοντας αποδεδειγμένα τη ζωή του σε κίνδυνο, εισάγεται καθ' υπέρβαση και χωρίς εξετάσεις, μετά από αίτησή του, στη Σχολή Αστυφυλάκων ή Πυροσβεστών, εφόσον διαθέτει τα προβλεπόμενα από τις οικείες διατάξεις προσόντα, πλην του αναστήματος. Η συνδρομή των προϋποθέσεων αυτών διαπιστώνεται με Ένορκη Διοικητική Εξέταση που ενεργείται μετά την υποβολή του σχετικού αιτήματος.

Άρθρο 32.

Αποζημίωση αστυνομικών για πρόσθετη εργασία.

Το αστυνομικό προσωπικό των Διευθύνσεων Αστυνομικών Επιχειρήσεων και των Αστυνομικών Τμημάτων των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, από το βαθμό του Αστυφύλακα μέχρι και του Υπαστυνόμου Α', επιτρέπεται να διατίθεται, εφόσον το επιθυμεί, για εκτέλεση υπηρεσίας πεζής

Π) Η Διάταξη Γαρ. 4 Τετρων 23 Ν. 2800/00 τίθεται όπως αντικ. με παρ. 5 άρθρου 79 Ν. 2910/01 (ΦΕΚ Α - 91 της 02-05-01).